תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

תלמוד ירושלמי בבא קמא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי בבא קמא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-בבא-קמא/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 7
הלכה ג 8
הלכה ד 9
הלכה ה 9
פרק ב 9
הלכה א 9
הלכה ב 10
הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה ה 12
הלכה ו 12
הלכה ז 13
הלכה ח 13
פרק ג 13
הלכה א 13
הלכה ב 15
הלכה ג 15
הלכה ד 16
הלכה ה 17
הלכה ו 18
הלכה ז 18
הלכה ח 18
הלכה ט 18
הלכה י 19
הלכה יא 20
פרק ד 20
הלכה א 20
הלכה ב 21
הלכה ג 22
הלכה ד 23
הלכה ה 24
הלכה ו 25
הלכה ז 25
הלכה ח 26
הלכה ט 26
פרק ה 26
הלכה א 26
הלכה ב 27
הלכה ג 27
הלכה ד 27
הלכה ה 28
הלכה ו 29
הלכה ז 29
הלכה ח 30
פרק ו 30
הלכה א 30
הלכה ב 31
הלכה ג 32
הלכה ד 32
הלכה ה 33
הלכה ו 33
הלכה ז 34
הלכה ח 34
פרק ז 35
הלכה א 35
הלכה ב 35
הלכה ג 36
הלכה ד 37
הלכה ה 37
הלכה ו 38

הלכה ז 38
פרק ח 39
הלכה א 39
הלכה ב 40
הלכה ג 40
הלכה ד 40
הלכה ה 41
הלכה ו 41
הלכה ז 42
הלכה ח 43
פרק ט 43
הלכה א 43
הלכה ב 44
הלכה ג 44
הלכה ד 45
הלכה ה 45
הלכה ו 46
הלכה ז 46
הלכה ח 47
הלכה ט 47
הלכה י 48
פרק י 48
הלכה א 48
הלכה ב 49
הלכה ג 50
הלכה ד 50
הלכה ה 50
הלכה ו 50
הלכה ז 51
הלכה ח 51
הלכה ט 51
הלכה י 52
הלכה יא 52

פרק א

הלכה א

משנה: אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר וְהַמַּבְעֶה וְהַהֶבְעֵר. לֹא הַשּׁוֹר כַּהֲרֵי הַמַּבְעֶה וְלֹא הַמַּבְעֶה כַּהֲרֵי הַשּׁוֹר. לֹא זֶה וָזֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים כַּהֲרֵי הָבוֹר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים לֹא זֶה וָזֶה שֶׁדַּרְכָּן לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק כַּהֲרֵי הָאֵשׁ שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁדַּרְכָּן לְהַזִּיק וּשְׁמִירָתָן עָלֶיךָ וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק לְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק בְּמֵיטַב הָאָרֶץ.

הלכה: אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין כול'. הַשּׁוֹר זֶה הַקֶּרֶן. דִּכְתִיב כִּי יִגֹּף שׁוֹר אִישׁ אֶת שׁוֹר רֵעֵהוּ וגו'. עַד כְּדוּן בְּתָם. בְּמוּעָד מְנַיִין. אוֹ נוֹדַע כִּי שׁוֹר נַגָּח הוּא וגו'. הַבּוֹר. כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר וגו' בַּעַל הַבּוֹר יְשַׁלֵּם וגו'. הַמַּבְעֶה. כִּי יַבְעֵר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ כֶרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירָה. זֶה הָרֶגֶל. דִּכְתִיב מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר. וּכְתִיב הֶסֵר מְסוּכָּתוֹ וְהָיָה לְבָעֵר. זֶה הַשֵּׁן. פְּרוֹץ גְּדֵירוֹ וְהָיָה לְמִרְמָס. זֶה הָרֶגֶל. וְהַהֶבְעֵר. דִּכְתִיב כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וגו'.

אֲנָן תַּנִּינָן. אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. וְתַנֵּי רִבִּי חִייָה שִׁלְשָׁה עָשָׂר. נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוּשֶׁת שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. אֱמוֹר מֵעַתָּה. מַה דְתַנִּינָן אֲנָן לְהֶכְשֵׁר נְזָקִין. מַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה בֵּין לְהֶכְשֵׁר נְזָקִין בֵּין לְנְזִקֵי גוּפוֹ. רִבִּי חַגַּיי שָׁאַל. הֵיךְ תַּנִּינָן. אַרְבָּעָה אָבוֹת נְזִיקִין. אִם הַכֹּל אָמוּר בְּשׁוֹר אֶחָד נִיתְנֵי שִׁלְשָׁה. וְאִם הַכֹּל אָמוּר בְּשׁוֹר שִׁלְשָׁה נִיתְנֵי חֲמִשָּׁה. אֶלָּא כְּמַה דְאִישְׁתְּעִי קְרָייָא אִישְׁתְּעִיִית מַתְנִיתָא.

תּוֹלְדוֹת הַקֶּרֶן. נְגִיחָה נְגִיפָּה נְשִׁיכָה רְבִיצָה בְּעִיטָה דְחִייָה. רִבִּי יִצְחָק מַקְשֵׁי. נְגִיפָּה נְגִיחָה עִיקָּר הֵן וְאַתְּ עָבִיד לוֹן תּוֹלְדוֹת. אֶלָּא מַתְחִיל בָּעִיקָּר וּמְסַיֵּים בְּתוֹלְדוֹת.

תּוֹלְדוֹת הַבּוֹר. כָּל פִּירְקָא תְּלִיתָיְיא דְתַנִּינָן בְּנְזִיקִין. רִבִּי תַנֵּי. הִנִּיחַ גַּחֶלֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּצְלוּחִיתוֹ בְיָדוֹ. נִשְׁרְפוּ כֵלָיו וְנִשְׁבְּרָה צְלוּחִיתוֹ חַייָב עַל הַצְּלוּחִית מְשׁוּם בּוֹר וְעַל הַכֵּלִים מְשׁוּם אֵשׁ.

תּוֹלְדוֹת הָרֶגֶל. תַּנֵּי. בְּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיקָה בֵּין בְּיָדָהּ בֵּין בְּרַגְלָהּ בֵּין בְּקַרְנָהּ בֵּין בְּעוֹל שֶׁעָלֶיהָ בֵּין בְּשָׁלִיף שֶׁיֵּשׁ בָּהּ בֵּין בָּעֲגָלָה שֶׁהִיא מוֹשֶׁכֶת. מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְהַמַּזִּיק בַּכַּרְמְלִית מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן. הָווֹן בְּעַיָּין מֵימַר. פָּרָה שֶׁאָכְלָה שְׁעוֹרִים וַחֲמוֹר שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין וְכָלֶב שֶׁלִּיקֵּק אֶת הַשֶּׁמֶן וַחֲזִיר שֶׁאָכְלָה בָּשָׂר כּוּלְהוֹן תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן אִינּוּן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. כּוּלְהוֹן עִיקָּר שֵׁן אִינּוּן. וְהָא תַנֵּי. תּוֹלְדוֹת הַשֵּׁן. בְּשֶׁדָּרְסָה עַל גַּבֵּי נוֹד מָלֵא שֶׁמֶן. וּבְסִיכָה גּוּפָהּ נֶהֱנֵה כְּמָה דְתֵימַר תַּמָּן הַשֵּׁן אוֹכֶלֶת וְהַגּוּף נֶהֱנֶה. אוֹף הָכָא נֶהֱנֶה גּוּפָהּ. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת וּפוֹלֶטֶת עֲשָׂבִים מַהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מַה אִם הַמַּנִּיחַ גַּחֶלֶת לִרְשׁוּת הָרַבִּים עַד מָקוֹם שֶׁהִיא מִתְהַלֶּכֶת הִיא מַזֶּקֶת. מַאי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתַּר

בְּמַנִּיחַ סַכִּין סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים. כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן. הָאֵשׁ נוֹגַעַ מִצַּד אֶחָד וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. אוֹף הָכָא. אָדָם נוֹגֵעַ מִצַּד אֶחָד וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי לֵוִי בּוֹר מָלֵא מַיִם וְנָפַל שָׁמָּה גְּדִי קָטָן וְנִכְנְסוּ מַיִם דֶּרֶךְ אָזְנָיו וְנִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. וָכָא נִתְחַלְּחֵל כּוּלּוֹ. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת וּמְעַקֶּרֶת עֲשָׂבִים בְּגוּפָהּ וּבְקַרְנָהּ מַהוּ. שִׁינּוּי הוּא. דַּרְכָּהּ לְכֵן.

רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אִם לֹא נֶאֱמַר שׁוֹר הָיִיתִי לְמֵד שׁוֹר מִן הַבּוֹר. מָה אִם הַבּוֹר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק חַייָב לְשַׁלֵּם. שׁוֹר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק לֹא כָּל שֶׁכֵּן. אוֹ מָה הַבּוֹר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם אַף הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אוֹ מָה הַשּׁוֹר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק אַף בּוֹר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר שׁוֹר הָיִיתִי לְמֵד שׁוֹר מִן הַבּוֹר. אוֹ אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר בּוֹר הָיִיתִי לְמֵד בּוֹר מִן הַשּׁוֹר. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לֵיהּ מִילִּין סַגִּין. כֵּן. לֹא הֲרֵי מוֹשָׁב כַּהֲרֵי מִשְׁכָּב וְלֹא הֲרֵי מִשְׁכָּב כַּהֲרֵי מוֹשָׁב. נִיחָא לֹא הֲרֵי מוֹשָׁב כַּהֲרֵי מִשְׁכָּב. אִם מוֹשָׁב בְּטֶפַח יִטְמָא מִשְׁכָּב בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים. מִפְּנֵי שֶׁטִּימֵּא מִשְׁכָּב בְּאַרְבָּעָה טְפָחִים יִטְמָא מוֹשָׁב בְּטֶפַח. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר מִשְׁכָּב הָיִיתִי לְמֵד מִשְׁכָּב מִן הַמּוֹשָׁב. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר מוֹשָׁב הָיִיתִי לְמֵד מוֹשָׁב מִן הַמִּשְׁכָּב. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לְתַנּוּיֵיהּ סַגִּין מִילִּין. כֵּן. לֹא פָּרָשַׁת נִידּוֹת כַּהֲרֵי פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין וְלֹא פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין כַּהֲרֵי פָּרָשַׁת נִידּוֹת. אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין הָיִיתִי לְמֵד פָּרָשַׁת שִׁילּוּחַ טְמֵאִין מִפָּרָשַׁת נִידּוֹת. וְלָמָּה תְּנִינָתָהּ הָכָא. דְּאִית לְתַנּוּיֵיהּ סַגִּין מִילִּין. כֵּן. הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁהֵן בְּצַו מִיַּד וּלְדוֹרוֹת. אַף כָּל שֶׁהוּא בְּצַו מִיַּד וּלְדוֹרוֹת. אָמַר רִבִּי לָא. צָרִיךְ הוּא שֶׁיֵּאָמֵר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְהַשּׁוֹר מְלַמֵּד שֶׁהַבַּעֲלִין מִיסַּפְּלִין בִּנְבֵילָה. דִּכְתִיב וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ וּכְתִיב בַּבּוֹר וְהַמֵּת יִהְיֶה לוֹ. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵינָן מִיטַּלְטְלִין. יָצָא אָדָם שֶׁאֵין לוֹ הֲנָיֶיה בְּמוֹתוֹ. וְהָאֵשׁ מְלַמֶּדֶת עַל כּוּלְּהֶן שֶׁהוּא חַייָב עַל הָאוֹנְסִין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא אָמְרָה. אָדָם שֶׁחָבַל בַּחֲבֵירוֹ תְּחִילָּה אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וְנַעֲשָׂה נָזֵק חַייָב. דִּכְתִיב וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה. יְשַׁלֵּם פָּחָתָהּ.

פִּיסְקָא. וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק כּוּל'. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. מַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה. יְשַׁלֵּם פָּחָתָהּ. בַּר פְּדָיָיה אָמַר. אִם טָרַף יִטָּרֵף יְבִיאֵהוּ עַד מְקוֹם הַטְּרֵיפָה לֹא יְשַׁלֵּם. אָמַר רִבִּי נָסָא. צוֹרְכָה לְהָדָא דְּרִבִּי חֲנִינָה וְצוֹרְכָה לְהָדָא דְּבַר פְּדָיָיה. אִילּוּ אִיתְאֲמַרַת דְּרִבִּי חֲנִינָה וְלֹא אִיתְאֲמַרַת דְּבַר פְּדָיָיה. הָיִיתִי אוֹמֵר. לְהֶכְשֵׁר נִזְקֵיהּ לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. לְנִזְקֵי גוּפָהּ יְשַׁלֵּם פָּחָתָהּ. הֲוֵי. צוֹרֶךְ הוּא שֶׁיֵּאָמֵר דְּבַר פְּדָיָיה. אוֹ אִילּוּ אִיתְאֲמַרַת דְּבַר פְּדָיָיה וְלֹא אִיתְאֲמַרַת דְּרִבִּי חֲנִינָה. הָיִיתִי אוֹמֵר. לְהֶכְשֵׁר נִזְקֵיהּ יְשַׁלֵּם פָּחָתָהּ. לְנִיזְקֵי גוּפָהּ יְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. הֲוֵי. צוֹרֶךְ שֶׁיֵּאָמֵר דְּרִבִּי חֲנִינָה וְצוֹרֶךְ שֶׁיֵּאָמֵר דְּרִי פְּדָיָיה.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. אֵין שְׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַגַּזְלָן וְלֹא לַשּׁוֹאֵל אֶלָּא לִנְזָקִין. וְאֲנִי אוֹמֵר. אַף לַשּׁוֹאֵל אֵין שְׁמִין. וְאַבָּא מוֹדֶה לִי. וּמָאן הוּא אַבָּא. רִבִּי אוֹ אַבָּא בַּר אֲבוּהּ. אָמַר רַב חִסְדָּא. נַעֲשָׂה עִיקָּר טְפֵילָה. אָתָא רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. אֵין שְׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַגַּזְלָן וְלֹא לַשּׁוֹאֵל אֶלָּא לִנְזָקִין. וְהַשּׁוֹמְרִין כִּנְזָקִין הֵן.

רַב יְהוּדָה שָׁלַח שָׁאַל לְרִבִּי לָעְזָר. הָאַנָּס וְהַגַּנָּב וְהַגּוֹזְלָן מָהוּ לְשׁוֹם לָהֶן. אָמַר לֵיהּ אֵין שְׁמִין לֹא לַגַּנָּב וְלֹא לַגּוֹזְלָן. וּמְנַיִין שֶׁאֵין שְׁמִין לָהֶן אָמַר רַבָּה בַּר מָמָל. חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם. חַיִּים וְלֹא מֵתִים. עַד כְּדוֹן גְּנֵיבָה. גְּזֵילָה מְנַיִין. אָמַר רִבִּי אָבִין. וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵילָה כַּאֲשֶׁר גָּזָל.

הלכה ב

משנה: כָּל שֶׁחַבְתִּי בִשְׁמִירָתוֹ הִכְשַׁרְתִּי אֶת נִזְקוֹ. הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נִזְקוֹ חַבְתִּי בְתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ. נְכָסִים שֶׁל בְּנֵי בְרִית וּנְכָסִים הַמְיוּחָדִים חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק וּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִים.

הלכה: כָּל שֶׁחַבְתִּי בִשְׁמִירָתוֹ כול'. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר. וְהָאֵשׁ לֹא תָנָה. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְאֵין כֵּינִי הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקָיו מְקַבֵּל עָלָיו הַהַתְרָייָה בְּדַעַת זוֹ וְלוֹקֶה. מַאי כְּדוֹן. הָאֵשׁ לְהֶכְשֵׁר נִזְקָיו מְקַבֵּל עָלָיו נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוֹשֶׁת.

הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ. זֶה הַבּוֹר. דְּתַנֵּי. חָפַר בּוֹר עֶשָׂרָה טְפָחִים וּבָא אַחֵר וְעָמַק בּוֹ טֶפַח הָאַחֲרוֹן חַייָב. רִבִּי אוֹמֵר. אַחַר הָאַחֲרוֹן לְמִיתָה וְאַחַר הָרִאשׁוֹן לְנִזְקִין. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אַחַר אַחֲרוֹן לְמִיתָה וְאַחַר שְׁנֵיהֶן לְנִזְקִין. חָפַר בּוֹ עֶשְׂרָה טְפָחִים וּבָא אַחֵר וְסִיְּידוֹ וְכִיְּירוֹ שְׁנֵיהֶן חַייָבִין. מִפְּנֵי שֶׁסִּיְּידוֹ וְכִיְּירוֹ יְהֵא חַייָב. בְּשֶׁאָמַר לוֹ. סוֹד אֶת הַ(בַּיִת) [בּוֹר] הַזֶּה וּקְנֵה אוֹתוֹ. דְּמַר רִבִּי אִמִּי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שְׁמִירַת נִזְקִין כִּשְׁמִירַת קְנָיִין. אָמַר רִבִּי סִימוֹן. תִּיפְתָּר בְּחוֹפֵר בַּחוֹלוֹת. דְּתַנֵּי. חָפַר זֶה עֲשָׂרָה וְזֶה עֲשָׂרָה זֶה עֶשְׂרִים וְזֶה עֶשְׂרִים זֶה מֵאָה וְזֶה מֵאָה כּוּלְּהֶן חַייָבִין. כַּמָּה שִׁיעוּרָן לְהָמִית. עֶשְׂרָה טְפָחִים. וּלְהַזִּיק. כָּל שֶׁהוּא. סוּמַכוֹס אוֹמֵר. לְעוֹמְקוֹ שְׁלֹשָׁה. לְאוֹרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה. רִבִּי לָעְזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר. כִּמְלוֹאוֹ שֶׁלַּנּוֹפֵל. וּמָהוּ מִלּוֹאוֹ שֶׁלַּנּוֹפֵל. אֶפִּילוּ תַּרְנְגוֹל וַאֲפִילוּ גָּמָל. פִּיסְקָא. נְכָסִין שֶׁאֵין בָּהֶן מְעִילָה. דְּתַנֵּי. הַנִּכְסִין הַלָּלוּ נִיקְנִין עִם נְכָסִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מְעִילָה. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. דְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא. דְּתַנֵּי. וּמְעָלָה מַעַל בַּייִ. רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר. לְהָבִיא קָדְשִׁים קַלִּין. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר. לְהָבִיא אֶת הַשְּׁלָמִים. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסַאי אוֹמֵר. לֹא הָיָה בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר אֶלָּא עַל הַבְּכוֹר בִּלְבַד. וּמַה בֵּינֵיהוֹן. מָאן דְּמַר שְׁלָמִים כָּל שֶׁכֵּן מַעֲשֵׂר. וּמָאן דְּמַר מַעֲשֵׂר הָא בְּכוֹר לֹא. רִבִּי שְׁמְעוֹן אוֹמֵר. אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדְשֵׁים קַלִּין. קָדְשֵׁים שֶׁחַייָב בָּאַחֲרִיוּתָן קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן בָּעֲמִיתוֹ וְכִיחֵשׁ. וְשֶׁאֵינוֹ חַייָב

בְּאַחֲרָיוּתָן קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן בַּיי וְכִיחֵשׁ. רַב הוּנָא אָמַר. אֶחָד קֶדֶשִׁים כְּשֵׁירִין וְאֶחָד קֶדֶשִׁים פְּסוּלִין. קֶדֶשִׁים שֶׁחַיָיב בַּאֲחֲרָיוּתָן אֲפִילוּ הֵן לַיי קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן בָּעֲמִיתוֹ וְכִחֵשׁ וְשֶׁאֵינוֹ חַיָיב בַּאֲחֲרָיוּתָן קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן בַּיי וְכִחֵשׁ וְלֹא בָעֲמִיתוֹ וְכִחֵשׁ.

פִּיסְקָא. נְכָסִים שֶׁהֵן שֶׁלִּבְנֵי בְרִית. פְּרָט לְשׁוֹר שֶׁלִּישְׂרָאֵל שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁלְּנָכְרִי. מִנְכָסִין הַמְיוּחָדִין. וְלֹא מִנִּיכְסֵי הֶפְקֵר. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק שֶׁהוּא פָטוּר. נוֹהֲגִין הֵן בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. אִילּוּ תַנָּא. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק וְשָׁתַק. הָיִיתִי אוֹמֵר. אֶחָד חָצֵר שֶׁלִּשׁוּתָפִין וְאֶחָד חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן חַיֶּיבֶת. וְלָמָּה תַנָּא. נוֹהֲגִין הֵן בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אֶלָּא זֶה שׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מִכָּיוָן דְּתַנָּא. חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לַמַּזִּיק. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהֵן נוֹהֲגִין בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. וְלָמָּה תַנָּא. נוֹהֲגִין הֵן בְּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק. אֶלָּא לְהוֹצִיא חָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁלִּשְׁנֵיהֶן.

אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי חָצֵר שֶׁלִּשׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת וְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן פְּטוּרָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֲפִילּוּ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶם חַיֶּיבֶת. מָאן דְּמַר חָצֵר שֶׁלִּשׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת וְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן פְּטוּרָה. דִּכְתִיב מֵיטַב שָׂדֵהוּ. וּמָאן דְּמַר. אֲפִילּוּ חָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן חַיֶּיבֶת. דִּכְתִיב וּבְעֵר בְּשָׂדֵה אַחֵר. מִכָּל מָקוֹם.

רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. חָצֵר הַשּׁוּתָפִין חַיֶּיבֶת. אָמַר רִבִּי יָסָא. וַאֲנָא דְּאַיְיתִיתָהּ מֵהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. אַרְבָּעָה כְּלָלוֹת הָיָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי מֵאִיר בְּנָזָקִין. כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְנִיזָּק וּלְמַזִּיק כְּגוֹן פּוּנְדָּקִי וַחֲצַר הַשּׁוּתָפִין וּכְיוֹצֵא בָהֶן. עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרֶּגֶל פָּטוּר. עַל הַנְּגִיחָה וְהַנְּשִׁיכָה וְהָרְבִיצָה וְעַל הַבְּעִיטָה וְהַדְּחִיָיה אִם תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָיה. לַנִּיזָּק וְלֹא לַמַּזִּיק חַיָיב בַּכֹּל. לַמַּזִּיק וְלֹא לַנִּיזָּק פָּטוּר מִן הַכֹּל. וְהַכֹּל מוֹדִין בְּשֶׁאֵין רְשׁוּת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה כְּגוֹן בְּקֶעָה וּרְשׁוּת הָרַבִּים וּכְיוֹצֵא בָהּ. עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל פָּטוּר. עַל הַנְּגִיחָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְהָרְבִיצָה וְהַבְּעִיטָה וְהַדְּחִיָיה תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק וּמוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָיה.

הלכה ג

משנה: שׁוּם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף בִּפְנֵי בֵית דִּין וְעַל פִּי עֵדִים בְּנֵי חוֹרִין בְּנֵי בְרִית. וְהַנָּשִׁים בְּכָלָל הַנֶּזֶק וְהַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין.

הלכה: שׁוּם כֶּסֶף שָׁוֶה כֶּסֶף כול'. אֵין אוֹמְרִים תֵּצֵא פָרָה בְטַלִּית. אֶלָּא שְׁמִין אֶת הַנְּכָסִין בְּבֵית דִּין. שָׁוֶה כֶּסֶף. מְלַמֵּד שֶׁאֵין בֵּית דִּין שְׁמִין אֶלָּא נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת. וְאִם תִּפַּשׂ הַנִּיזָּק בְּמַטַלְטְלִין שְׁמִין לוֹ מֵהֶן. בִּפְנֵי בֵית דִּין. מְלַמֵּד שֶׁאֵין שְׁמִין לוֹ אֶלָּא בִּפְנֵי בֵית דִּין. עַל פִּי עֵדִים. שֶׁאֵין שְׁמִין אֶלָּא עַל פִּי עֵדִים. בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי בְרִית. יָצְאוּ גּוֹיִם וַעֲבָדִים וּפְסוּלֵי עֵדוּת. וְנָשִׁים בְּכָלָל הַנֶּזֶק. לְפִי שֶׁלֹּא תָפַשׂ הַכָּתוּב אֶלָּא אֶת הָאִישׁ צָרִיךְ לְרַבּוֹת

אֶת הָאִשָּׁה. תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם. וְהַנִּיזָּק וְהַמַּזִּיק בְּתַשְׁלוּמִין. מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. מִיכָּן שֶׁמְּחַצִּין אֶת הַנֶּזֶק. מִיכָּן שֶׁזֶּה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק וְזֶה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק.

הלכה ד

משנה: חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעֶדֶת לֹא לִיגַּח וְלֹא לִיגּוֹף וְלֹא לִישּׁוֹךְ וְלֹא לִרְבּוֹץ וְלֹא לִבְעוֹט. הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לוֹכַל אֶת הָרָאוּי לָהּ. שׁוֹר הַמּוּעָד וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזּוֹק וְהָאָדָם.

הלכה: חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין כול'. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי טַרְפוֹן הִיא. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חֲצִי נֶזֶק.

הלכה ה

משנה: הַזְּאֵב וְהָאֲרִי הַדּוֹב וְהַנָּמֵר וְהַבַּרְדְּלִיס וְהַנָּחָשׁ הָרַע אֵילּוּ מוּעָדִין. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. בִּזְמַן שֶׁהֵן בְּנֵי תַרְבּוּת אֵינָן מוּעָדִין. וְהַנָּחָשׁ מוּעָד לְעוֹלָם. מַה בֵּין תָּם לְמוּעָד. אֶלָּא שֶׁהַתָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ וְהַמּוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֶלְיִיָּה.

הלכה: הַזְּאֵב וְהָאֲרִי וְהַדּוֹב כול'. תַּנֵּי. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אַף הַצָּבוּעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִיבִּי אָבִין. לֹא אָמַר רִבִּי מֵאִיר אֶלָּא בַּצָּבוּעַ זָכָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁעָה שֶׁהוּא קָשֶׁה כָּאֲרִי.

פרק ב

הלכה א

משנה: כֵּיצַד הָרֶגֶל מוּעֶדֶת לְשַׁבֵּר בְּדֶרֶךְ הֵילּוּכָהּ. הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּהּ וּלְשַׁבֵּר. הָיְתָה מְבַעֶטֶת אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין מִתַּחַת רַגְלֶיהָ וְשִׁבְּרָה אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. דְּרָסָה עַל הַכֵּלִי וּשְׁבָרַתּוּ וְנָפַל עַל כֵּלִי אַחֵר וּשְׁבָרוֹ עַל הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: כֵּיצַד הָרֶגֶל מוּעֶדֶת כול'. וְאֵין דַּרְכָּהּ לְהַתִּיז צְרוֹרוֹת. אָמַר רִבִּי אִמִּי. בְּשֶׁהָיְתָה כֵּלִי נָתוּן בֵּידֵי אָדָם. אֲבָל אִם הָיְתָה מוּנַח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הוֹאִיל וְזֶה מוּנַח בִּרְשׁוּת וְזוֹ מְהַלֶּכֶת בִּרְשׁוּת פָּטוּר. רַבָּה בַּר מָמָל אָמַר. בָּהּ שְׁתֵּי דְרָכִים. אַחַת יֵשׁ בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת וְאַחַת אֵין בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת. הִנִּיחָהּ אֶת שֶׁאֵין בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת וְהֵילְכָה בְּזוֹ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ עֲשָׂבִים וּצְרוֹרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוּנַח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. כָּל דָּבָר שֶׁהוּא חוּץ לְגוּפָהּ לֹא חִלְקוּ בוֹ חֲכָמִים בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לַחֲצִי כוֹפֶר.

מַהוּ שֶׁתְּקַבֵּל הָעֲדָאָה בְּדָבָר שֶׁהוּא חוּץ לְגוּפָהּ. רִבִּי זְעִירָא אָמַר. מְקַבֶּלֶת. רִבִּי אִילָא אָמַר. אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת. אָמַר רִבִּי זְעִירָא. מַתְנִיתָה פְלִיגָא עָלוֹי. שׁוֹר שֶׁמִּתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל וְנָפַל עַל הָאָדָם וַהֲרָגוֹ חַייָב בְּכוֹפֶר וּפְטוּר מִמִּיתָה. וְכִי יֵשׁ כּוֹפֶר בְּתָם. וַאֲפִילוּ כְרִבִּי אִילָא לֵית הִיא פְלִיגָא. וְלָמָּה פָּטוּר מִמִּיתָה. בְּשֶׁהוּעֲדָה לְהִיוֹת מַפֶּלֶת אֶת הַכְּתָלִים. כְּשֶׁהִפִּילָה אֶת הַכּוֹתֶל לֹא הָיָה אָדָם שָׁם.

אָמַר רִבִּי לְעָזָר. הִטִּילָה גְלָלִים מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. דִּלְכֵן מָה אֲנָן אָמְרִין. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַמִּקְלוֹט בְּיָדוֹ הָדָא דְתֵימָא. בְּשֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְכָן. אֲבָל בְּשֶׁדַּרְכָּהּ לְכָן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא הַמִּקְלוֹט בְּיָדוֹ.

רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה וְרִבִּי יוּדָן נְשִׂייָא הֲווֹן יָתְבִין. עָאַל רִבִּי בָּא בַּר מָמָל וְשָׁאַל. כִּישְׁכְּשָׁה בִּזְנָבָהּ. כְּגוֹן אִילֵּין פִּירְדָתָא. מָהוּ. וְלָא אָמְרִין לֵיהּ כְּלוּם. בָּתַר כֵּן אָמַר לֵיהּ רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּה. דִּלְכֵן מָה נָן אָמְרִין. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תּוֹפֵשׂ בִּזְנָבָהּ. הָדָא דְתֵימַר. בְּשֶׁאֵין דַּרְכָּהּ לְכֵן אֲבָל בְּשֶׁדַּרְכָּהּ לְכֵן צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תּוֹפֵשׂ בִּזְנָבָהּ. וּמַה פְּשִׁיטָא לוֹן. בְּנֶזֶק שָׁלֵם. וּמַה צְרִיכָה לוֹן. בַּחֲצִי נֶזֶק.

פִּיסְקָא. דְּרָסָה עַל הַכֵּלִי וּשְׁבָרַתּוּ רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. דָּרְסָה עַל נוֹד מָלֵא שֶׁמֶן. עַל הַנּוֹד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַשֶּׁמֶן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה טַבָּלָה מוּנַחַת וּזְכוּכִית עָלֶיהָ. דָּרְסָה עַל גַּבֵּי הַטַּבָּלָה וְנִשְׁתַּבְּרוּ הַזְּכוּכִית. עַל הַטַּבָּלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַזְּכוּכִית מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ שְׁתֵּי טַבָּלְיוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ. דָּרְסָה עַל הָעֶלְיוֹנָה וְנִשְׁתַּבְּרָה הַשְּׁנִייָה. עַל הָעֶלְיוֹנָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַתַּחְתּוֹנָה חֲצִי נֶזֶק הָיְתָה טַבָּלָה מוּנַחַת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים דָּרְסָה עָלֶיהָ וְהִתִּיזָה וְהָלְכָה וְנִשְׁתַּבְּרָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אַחַר מִי אַתְּ מְהַלֵּךְ אַחַר דְּרִיסָתָהּ אוֹ אַחַר שְׁבִירָתָהּ אֵין תֵּימַר. אַדְּרִיסָתָהּ פָּטוּר. אַשְׁבִּירָתָהּ חַייָב.

הלכה ב

משנה: הַתַּרְנוֹגַלִּין מוּעָדִין לְהַלֵּךְ כְּדַרְכָּן וּלְשַׁבֵּר. הָיָה דְלִיל קָשׁוּר בְּרַגְלוֹ אוֹ שֶׁהָיָה מְהַדֵּס וְשִׁיבֵּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: הַתַּרְנוֹגַלִּין מוּעָדִין כול'. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנִּקְשַׁר מֵאֵילָיו. אֲבָל אִם קְשָׁרוֹ הוּא מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. תַּנֵּי. תַּרְנוֹגַלִּין שֶׁהִידְּסוּ אֶת הָעִיסָּה וְאֶת הַפֵּירוֹת אוֹ שֶׁנִּיקְּרוּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. הִידְּסוּ עָפָר עַל גַּבֵּי עִיסָּה אוֹ עַל גַּבֵּי פֵּירוֹת מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ מְחַטְּטִין בַּחֲבָל וְנִפְסַק הַדְּלִי אוֹ שֶׁנִּשְׁבַּר מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַל עַל חֲבֵירוֹ. עַל הָעֶלְיוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְאַתַּחְתּוֹן חֲצִי נֶזֶק. וְאֵינוֹ כְעוֹשֶׂה בוֹר בְּמָקוֹם אֶחָד וּמַזִּיק בְּמָקוֹם אַחֵר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. מִכְּיוָן שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִיפּוֹל אֶלָּא בְּאוֹתוֹ הַבּוֹר כְּמִי שֶׁהוּא בּוֹרוֹ. תַּנֵּי. תַּרְנוֹגַלִּין שֶׁנָּפְלוּ לְגִינָּה וְשִׁיבְּרוּ אֶת הַיָּרָק וְקִירְטְמוּ הַחִילְפִּין מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. עַל הַקִּירְטוּם מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַשִּׁיבּוּר מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹל הַפּוֹרֵחַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם

וְהַזִּיק בְּגוּפוֹ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בָּרוּחַ שֶׁבֵּין כְּנָפָיו מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַח בַּכֵּלִים וּשְׁבָרָן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הלכה ג

משנה: כֵּיצַד הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לוֹכַל אֶת הָרָאוּי לוֹ. הַבְּהֵמָה מוּעֶדֶת לוֹכַל פֵּירוֹת אוֹ יְרָקוֹת. אָכְלָה כְסוּת אוֹ כֵלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר. וְאִם נֶהֱנֵית מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית.

הלכה: כֵּיצַד הַשֵּׁן מוּעֶדֶת כול'. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. עַל הָרִאשׁוֹנָה הוּשְׁבָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. עַל כּוּלָּהּ הוּשְׁבָה. מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ. תַּמָּן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּיבֶת. וְכָא הוּא אָמַר אֲכִין. אָמְרֵי. תַּמָּן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּרַם הָכָא בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ. מִילְתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה בָּעָטָה מְהַלֶּכֶת בְּרְבוּצָה פָּטוּר. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה בָּעָטָה מְהַלֶּכֶת בְּרְבוּצָה חַיָּיב. לֹא סוֹף דָּבָר בָּעָטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה אוֹ רְבוּצָה בַמְהַלֶּכֶת. בָּעָטָה מְהַלֶּכֶת בַּמְהַלֶּכֶת. אָמַר רִבִּי אִמִּי לֹא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אֶלָּא בָּעָטָה מְהַלֶּכֶת בָּרְבוּצָה פְּטוּרָה. אֲבָל רְבוּצָה בַמְהַלֶּכֶת אוֹ מְהַלֶּכֶת בַּמְהַלֶּכֶת חַיֶּיבֶת. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. כּוּלָּהּ פָּטוּר. טַעֲמָא דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה. אֵין קֶרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. רַב אָמַר. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין [חַיֶּיבֶת]. מַה הִיקְלוּ בְּשֵׁן שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת בֵּין הָעוֹמֶדֶת. חוֹמֶר בַּקֶּרֶן שֶׁבָּעָטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הָעוֹמֶדֶת. אִילְפַּיי אָמַר. עָמְדָה וְאָכְלָה מִפֵּירוֹת הַצְּבוּרִין חַיֶּיבֶת. מַה הִיקְלוּ בְּשֵׁן שֶׁאָכְלָה מְהַלֶּכֶת {בֵּין הָעוֹמֶדֶת} [מִן הַמְהַלֶּכֶת]. חוֹמֶר בַּקֶּרֶן שֶׁבָּעָטָה מְהַלֶּכֶת אֶת הַמְהַלֶּכֶת.

הלכה ד

משנה: כֵּיצַד מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית אָכְלָה מִתּוֹךְ הִרְחָבָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִצִּידֵי הִרְחָבָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

הלכה: כֵּיצַד מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית כול'. רַב אָמַר. עֲקֻמָּה צַוָּארָהּ וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. וְהָא תַנִּינָן. מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מַאי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתַּר בְּשֶׁהָיָה חָמוֹר טָעוּן גְּדָיִים וּבִשְׁעַת עֲבָרָתָן פָּשְׁטוּ צַוָּארֵיהֶן וְאָכְלוּ מִפֶּתַח הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית מִתּוֹךְ הֶחָנוּת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. רַב אָמַר. אָכְלָה שְׁעוֹרִים מְשַׁלֵּם תֶּבֶן. וְהַתַּנֵּי רִבִּי חִייָה וּפְלִיג. לְפִיכָךְ אִם אָכְלָה חִיטִּין שֶׁהֵן רָעוֹת לָהּ הֲרֵי זוֹ פְטוּרָה. שִׁינַּת וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. מַהוּ שִׁינַּת וְאָכְלָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. הָיְתָה קוּפְּתוֹ מוּפְשֶׁלֶת לַאֲחוֹרָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפָשְׁטָה פָּרָה אֶת פִּיהָ

וְאָכְלָה מִמֶּנּוּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. סוֹג שֶׁנָּתוּן בְּפֶתַח הֶחָנוּת חֶצְיוֹ מִבִּפְנִים וְחֶצְיוֹ מִבַּחוּץ וּפָשְׁטָה פָּרָה אֶת פִּיהָ וְאָכְלָה מִמֶּנּוּ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הלכה ה

משנה: הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁקִּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגַּג וְשִׁיבְּרוּ אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה וְהָלַךְ לוֹ לְגַדִּישׁ אָכַל אֶת הַחֲרָרָה וְהִדְלִיק אֶת הַגַּדִּישׁ עַל הַחֲרָרָה מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הַגַּדִּישׁ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁקִּפְצוּ מֵרֹאשׁ הַגַּג כול'. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. שֶׁקִּפְצוּ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. שֶׁנָּפְלוּ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שֶׁקִּפְצוּ. נָפְלוּ לֹא בָדָא.

כֶּלֶב שֶׁנָּטַל אֶת הַחֲרָרָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּמַצִּית אֶת הָאוֹר עַל כָּל שִׁיבּוֹלֶת וְשִׁיבּוֹלֶת. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. נַעֲשָׂה כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר טָבְלַיי. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לְרֵישׁ לָקִישׁ. הָיָה גָדִי כָּפוּת לוֹ וְעֶבֶד סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ חַיָּיב. עֶבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵין כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. עַל שִׁיבּוֹלֶת הָרִאשׁוֹנָה נִתְחַיֵּיב מִיתָה. מִיכָּן וְהֵילָךְ תַּשְׁלוּמִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְאַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגַּדִּישׁ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגַּדִּישׁ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁאֵינוֹ כְּזוֹרֵק אֶת הַחֵץ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְיֵיעָשֶׂה כְּמִי שֶׁחָלוּ עָלָיו תַּשְׁלוּמִין. מִיכָּן וְהֵילַךְ יְהֵא חַיָּיב בְּתַשְׁלוּמִין. חַד בַּר נַשׁ אַפִּיק פְּלַטֵּירָה בְּפוּרָה. עָבַר חַמְרָא וְתַבְרֵיהּ. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִצְחָק בַּר טָבְלַיי. אָמַר לֵיהּ לֹא חַיָּיב לָךְ כְּלוּם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאִם נִיזּוֹק חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הלכה ו

משנה: אֵי זֶהוּ תָם וְאֵי זֶהוּ מוּעָד. מוּעָד שֶׁהֵעִידוּ בוֹ שָׁלֹשָׁה יָמִים. תָּם שֶׁיֵּחָזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מוּעָד שֶׁהֵעִידוּ בוֹ שָׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתָם שֶׁהִתְינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ.

הלכה: אֵי זֶהוּ תָם וְאֵי זֶהוּ מוּעָד כול'. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָן. מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. מַה מְקַיֵּים רִבִּי מֵאִיר מִתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם. פָּתַר לָהּ בְּהַפְלָגַ נְגִיחוֹת. שֶׁאִם יָצָא בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁינִי וְלֹא נָגַח. בַּשְּׁלִישִׁי נָגַח. אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר מוּעָד עַד שֶׁיִּגַּח שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה. יָצָא בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וְנָגַח שְׁוּורִין. בַּשֵּׁינִי וְנָגַח כְּלָבִים. בַּשְּׁלִישִׁי וְנָגַח חֲזִירִים. עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה מִינִין לִשְׁלֹשָׁה יָמִים מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה שׁוֹר מוּעָד. יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁינִי לֹא יָצָא. בַּשְּׁלִישִׁי יָצָא וְנָגַח. יֵיבָא כְתַפְלוּגְתָא דְּרַב אַדָּא בַּר אַחֲוָוא וּדְרַב הוּנָא. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. נִידָּה שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בַּיּוֹם רִאשׁוֹן וּמְצָתָהּ טְמֵא. בַּשֵּׁינִי לֹא בָדְקָה. בַּשְּׁלִישִׁי בָּדְקָה וּמְצָתָהּ טְמֵא. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא בְּשֵׁם רַב. נִידָּה וַוּדַאי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר. נִדָּה סָפֵק. אָמַר רִב הוּנָא. תַּמָּן

הֲוִינָא בְרֹאשָׁהּ וְתַמָּן הֲוִינָא בְסֵיפָהּ וְתַמָּן הֲוִינָא בְאֶמְצָעִיתָהּ. אִישְׁתְּאִלַת לְרַב וְאָמַר. סָפֵק. אִישְׁתְּאִלַת לְרַב וָמַר. וַודַּאי. וְחָזַר וָמַר. סָפֵק. רַב אָדָא בַּר אַחָוָוא לֹא הֲוָה תַמָּן אֶלָּא כַּד מַר. וַדַּאי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה. וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַעֲדָאָה. דְּתַנֵּי. שׁוֹר שֶׁנָּגַח שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד אֵינוֹ מוּעָד. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם. אֶלָּא שֶׁאִם חָזַר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה אֵינוֹ נִידּוֹן אֶלָּא כְּתָם. הֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר. הֲלָכָה כְּרַב הוּנָא דּוּ אָמַר. מֵעַיִן וּשְׁנֵיהֶם. אָתָא רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַוַודְּעָה.

הלכה ז

משנה: שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כֵּיצַד נָגַח נָגַף נָשַׁךְ רָבַץ בָּעַט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר נֶזֶק שָׁלֵם וַחֲכָמִים אוֹמְרִים חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן רִבִּי טַרְפוֹן. מַה בִּמְקוֹם שֶׁהֵיקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא פָּטוּר הֶחֱמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. מְקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עַל הַקֶּרֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר עָלֶיהָן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. אָמְרוּ לוֹ דַּייוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן. מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים חֲצִי נֶזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק. אָמַר לָהֶן. אֲנִי לֹא אָדִין קֶרֶן מִקֶּרֶן אֲנִי אָדִין קֶרֶן מֵרֶגֶל. וּמַה אִם בִּמְקוֹם שֶׁהֵיקֵל עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֶחֱמִיר בַּקֶּרֶן. מְקוֹם שֶׁהֶחֱמִיר עֲלֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק אֵינוֹ דִין שֶׁנַּחְמִיר בַּקֶּרֶן. אָמְרוּ לוֹ דַּייוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן. מַה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מָצִי נֶזֶק אַף בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק חֲצִי נֶזֶק.

הלכה: שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק כול׳ עַד סוֹף. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּרְבִּי טַרְפוֹן הוּא. בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חֲצִי נֶזֶק.

הלכה ח

משנה: אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד בֵּין עֵר בֵּין יָשֵׁן. סִימָא אֶת עֵין חֲבֵירוֹ וְשִׁבַּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

הלכה: אָדָם מוּעָד לְעוֹלָם כול׳. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. מַתְנִיתָא בְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם יְשֵׁינִין. אֲבָל אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יָשֵׁן וּבָא חֲבֵירוֹ לִישָׁן אֶצְלוֹ זֶה שֶׁבָּא לִישָׁן אֶצְלוֹ הוּא הַמּוּעָד.

פרק ג

הלכה א

משנה: הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וּשְׁבָרָהּ פָּטוּר. וְאִם הוּזַק בָּהּ בַּעַל הֶחָבִית חַיָּיב בִּנְזָקֶיהָ.

הלכה: הַמַּנִּיחַ אֶת הַכַּד בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול'. וְאֵין דֶּרֶךְ אָדָם לַהֲנִיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. רַב אָמַר. בְּמְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אֲבָל אִם אֵינָהּ מְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַנִּיחָם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. שְׁמוּאֵל אָמַר. אוֹ בְּמְמַלָּא אֶת כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ עַד שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. וַאֲפִילוּ אֵינָהּ מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּאן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן הֲרֵי זֶה בּוֹר וַאֲפִילוּ אֵינָהּ נְתוּנָה עַל קֶרֶן זָוִית אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מַנִּיחָן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים.

הָיְתָה מְמַלָּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן נַעֲשֶׂה בּוֹר. אֶלָּא יִטּוֹל הַמַּקֵּל וִישַׁבְּרֶנָּהּ אוֹ יַעֲבוֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה נִשְׁבְּרָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל חֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר לִשְׁמוֹט אֶת שֶׁלּוֹ אוֹ הוּא שֶׁשִּׁמֵּט אֶת עַצְמוֹ וְנָפַל וָמֵת פָּטוּר. אִם דְּחָיָיו וְנָפַל וָמֵת חַיָּיב. וְלָא יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אִילּוּ שְׁבַקְתָּהּ הֲוִינָא יְהִיב לָךְ נִזְקָךְ. עוֹד הוּא דוּ יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אִילּוּ שְׁבַקְתָּהּ הֲוִיתָה יְהִב לִי חֲצִי נֶזֶק. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה מוּעָד לֹא כָּל מִמָּךְ שֶׁאֶהֱא מְחַזֵּר עִמָּךְ עַל בָּתֵּי דִינִין.

הִנִּיחַ חָבִית בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא הָרִאשׁוֹן לִיטּוֹל שֶׁלּוֹ אִם יִטְלֶינָּהּ מִיכָּן וְיִתְנֶינָּהּ כָּאן נַעֲשֶׂה בּוֹר. אֶלָּא יִטּוֹל אֶת הַמַּקֵּל וִישַׁבְּרֶנָּהּ אוֹ יַעֲבוֹר עָלֶיהָ וְאִם נִשְׁבְּרָה נִשְׁבְּרָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁעָלָה בַּחֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַשּׁוֹר וּשְׁמָטוֹ מִתַּחְתָּיו אִם עַד שֶׁלֹּא עָלָה שְׁמָטוֹ וְנָפַל וָמֵת פָּטוּר. וְאִם דָּחֲהוּ וְנָפַל וָמֵת חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. וְתִישְׁמַע מִינָּהּ. רָאָה אַמַּת הַמַּיִם שׁוֹטֶפֶת וּבָאָה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ עַד שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ הַמַּיִם לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. מִשֶּׁנִּכְנְסוּ אֵין רַשַּׁאי לְפַנּוֹתָן לְמָקוֹם אַחֵר. אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא עַד דְּלָא יֵיתֵי אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא שָׂרֵי מֵימַר. פְּלֶן עָבִיד עֲבִידְתִּי פְּלֶן עָבִיד עֲבִידְתִּי. מִן דְּיֵיתֵי אֲהֵן כְּרֵיסוֹ אַרְגִּירָא אָסוּר. הֲדֵן אַכְסָנַיי פָּרְכָא עַד דְּלָא יֵיתוֹן רוֹמַאי שָׂרֵי (מיחשדונית) [מְשַׁחְדִינֵיהּ]. מִן דְּיֵיתוֹן רוֹמַאי אָסִיר.

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בְּזוֹ וְנֶחְבַּט בְּזוֹ. מִי חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁינִי. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שׁוֹר שֶׁדְּחַף לַחֲבֵירוֹ וְנָפַל לַבּוֹר. בַּעַל הַשּׁוֹר חַיָּיב וּבַעַל הַבּוֹר פָּטוּר. רִבִּי נָתָן אוֹמֵר. בְּמוּעָד זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וּבְתָם בַּעַל הַשּׁוֹר נוֹתֵן שְׁנֵי חֲלָקִים וּבַעַל הַבּוֹר רְבִיעַ. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. כֵּינִי מַתְנִיתָא. בַּעַל הַשּׁוֹר נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים וּבַעַל הַבּוֹר נוֹתֵן רְבִיעַ. (הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְהִנִּיחַ אֲחֶרֶת סְמוּכָה לָהּ וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בְּזוֹ וְנֶחְבַּט בְּזוֹ. מִי חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הָרִאשׁוֹן אוֹ הַשֵּׁינִי.)

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָאת הָרוּחַ וְהִפְרִיחָתָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ. מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הִנִּיחַ אַבְנוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ וְהִתִּיזָהּ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהּ. מַהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הִנִּיחַ אַבְנוֹ וּמִשָּׁאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן וּצְלוּחִיתוֹ בְיָדוֹ. בֵּין שֶׁנִּתְקַל בָּאֶבֶן וְנֶחְבַּט בַּקַּרְקַע בֵּין שֶׁנֶּחְבַּט בָּאֶבֶן וְנִתְקַל בַּקַּרְקַע חַיָּיב עַל נִיזְקֵי אָדָם וּפָטוּר עַל נִיזְקֵי צְלוּחִיתוֹ. מֵילְתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן אָמְרָה. בּוֹר שֶׁלַּנְּזָקִין פָּטוּר עַל הַכֵּלִים. וְאִם כְּדֶרֶךְ הַטָּחָה הִטִּיחַ אֲפִילוּ עַל נִיזְקֵי צְלוּחִית חַיָּיב.

הלכה ב

משנה: נִשְׁבְּרָה כַדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּחְלַק אֶחָד בַּמַּיִם אוֹ שֶׁלָּקָה בַחֲרָסֶיהָ חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּמִתְכַּוֵּן חַיָּיב בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן פָּטוּר.

הלכה: נִשְׁבְּרָה כַדּוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול'. רִבִּי לְעָזָר אָמַר. בִּשְׁעַת נְפִילָה נֶחְלְקוּ אֲבָל לְאַחַר נְפִילָה כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁחַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין בִּשְׁעַת נְפִילָה בֵּין לְאַחַר נְפִילָה הִיא הַמַּחֲלוֹקֶת. מְתִיב רִבִּי יוֹחָנָן לְרִבִּי לָעְזָר. אִם בִּשְׁעַת נְפִילָה פָּטוּר. אֵינוֹ קַל וָחוֹמֶר לְאַחַר נְפִילָה. וְלָמָּה פָטוּר בִּשְׁעַת נְפִילָה. שֶׁכֵּן אָדָם מַבְקִיר נִזְקָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אִית מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין וְאִית מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין. דְּתַנֵּי. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בְּמַנִּיחַ אַבְנוֹ וּמִשָּׁאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּבָא אַחֵר וְנִתְקַל בָּהֶן פָּטוּר. שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ. הָא אִם לֹא הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ עַל מְנָת כֵּן חַיָּיב. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. בְּמִתְכַּוֵּין לַחֲרָסִין. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לְעָזָר. בְּמִתְכַּוֵּין לְהַזִּיק. רִבִּי זֵירָא וְרִבִּי לָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מוֹדָה רִבִּי יוּדָה לַחֲכָמִים בְּמַבְקִיר שׁוֹר שֶׁנָּגַח בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁחַיָּיב. לֹא דוֹמֶה נָזָק עוֹמֵד לְנָזָק מְהַלֵּךְ.

הלכה ג

משנה: הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב בְּנִזְקוֹ. הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית וְהַגּוֹדֵר אֶת גְּדֵירוֹ בַּקּוֹצִים וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזְקוּ בָהֶן אֲחֵרִים חַיָּיב בְּנִזְקוֹ.

הלכה: הַשּׁוֹפֵךְ אֶת הַמַּיִם בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול'. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנֶּחְבַּט בְּקַרְקָעוֹ. אֲבָל אִם נִתְלַכְלְכוּ כֵלָיו חַיָּיב. רַב אָמַר. אֲפִילוּ נִתְלַכְלְכוּ כֵלָיו פָּטוּר. מֵילְתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה. בּוֹר שֶׁלַּנְּזָקִין פָּטוּר עַל הַכֵּלִים.

הַמַּצְנִיעַ אֶת הַקּוֹץ וְאֶת הַזְּכוּכִית לְתוֹךְ כּוֹתְלוֹ שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וּבָא בַּעַל הַכּוֹתֶל וּסְתָרוֹ וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָּיב. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתָן לְתוֹךְ שְׂדֵה עַצְמָן וּמַעֲמִיקִין לָהֶן גֹּמֶד טְפָחִים כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶם הַמַּחֲרִישָׁה.

פִּיסְקָא. וְהַגּוֹדֵר גְּדֵירוֹ בַּקּוֹצִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמַפְרִיחַ. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. וְלָמָּה לִי נָן פָּתְרִין לָהּ כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָה דְּאָמַר. שְׁלֹשָׁה שֶׁהֵן סְמוּכִין לְרְשׁוּת כִּרְשׁוּת. אָמַר לֵיהּ. וּמַה בִּישׁ לָךְ דְּאֵיכָא רִבִּי יוֹחָנָן מֵימַר לָךְ. תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּמַפְרִיחַ.

וְגָדֵר שֶׁנָּפַל לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. דִּרְבִּי מֵאִיר הִיא. דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר. כָּל הַמַּזִּיק שֶׁלֹּא עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה חַיָיב. וְהָדָא אָמְרָה דָּא. נָתְנוּ לוֹ זְמַן לָקוֹץ אֶת הָאִילָן וְלִסְתּוֹר אֶת הַכּוֹתֶל וְנָפְלוּ לְתוֹךְ הַזְּמַן פָּטוּר. לְאַחַר הַזְּמַן חַיָיב. וְכַמָּה הוּא הַזְּמַן. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לֹא יוֹם.

הלכה ד

משנה: הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גַּפְתּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לִזְבָלִים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָיב בְּנִזְקוֹ. וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. הַהוֹפֵךְ אֶת הַגָּלָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהוּזַק בָּהֶן אַחֵר חַיָיב בְּנִזְקוֹ.

הלכה: הַמּוֹצִיא אֶת תִּבְנוֹ וְאֶת גַּפְתּוֹ כול'. בַּמֶּה זָכָן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. בִּשְׂבָחָן. שְׁמוּאֵל אָמַר. בְּגוּפָן.

חִזְקִיָּה אָמַר. וְהוּא שֶׁהָפְכָה עַל פָּנֶיהָ לְזַכּוֹת בָּהּ. מִילְּתֵיהּ דְּחִזְקִיָּה אָמְרָה. הַמְּטַלְטְלִין נִיקְנִין בַּהֲפִיכָה. אֶלָּא הַמְּטַלְטְלִין מַהוּ שֶׁיִּקָּנוּ בִּגְרִירָה. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה. נִרְאִין דְּבָרִים בָּעֲמוּדִין וּבְעוֹרוֹת קָשִׁין. אֲבָל בְּעוֹרוֹת רַכִּין לֹא קָנָה עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ.

אָמַר רִבִּי אָחָא. לֵיי דָּא פְּשָׁטָה עַל שִׁיטַּתְהוֹן דְּרַבָּנִן. בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה מָהוּ שֶׁיְּהֵא חַיָיב בְּתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל בִּבְנֵיבָה הָרִאשׁוֹנָה. אוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא בְּהַתְרַיִית מִיתָה יְהֵא פָּטוּר. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הַגּוֹנֵב כֵּיס חֲבֵירוֹ וְהוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָיב שֶׁכְּבָר נִתְחַיֵּיב בִּגְנֵיבַת כִּיס עַד שֶׁלֹּא קִדְּשָׁה עָלָיו הַשַּׁבָּת. וְלֹא בְּהַתְרַיִית מִיתָה הוּא וְתֵימַר חַיָיב. וְכָא אַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּהַתְרַיִית מִיתָה יְהֵא חַיָיב. אָמַר רִבִּי יַנַּאי בַּר יִשְׁמָעֵאל. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה תַּנִּיתָהּ כְּדַעְתֵּיהּ. דְּתַנֵּי. הַמּוֹצִיא אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ חַיָיב. וְדִכְוָותָהּ. הַמּוֹצִיא אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָטַל לְהוֹצִיא חַיָיב. שֶׁאֵין הַתְרָייָתוֹ אֶלָּא בִּשְׁעַת הוֹצָאָתוֹ. תַּנֵּי. אִם הָיָה גוֹרֵר בּוֹ וְיוֹצֵא פָּטוּר. שֶׁחָלוּ עָלָיו מִיתָה וְתַשְׁלוּמִין כְּאַחַת. הָא אִם לֹא חָלוּ עָלָיו שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת חַיָיב בַּתַּשְׁלוּמִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר כְּגוֹן דַּהֲווֹן אִילֵּין כִּיסַּייָא רַבְרְבִין. שֶׁדַּרְכָּן לִיקָּנוֹת בִּגְרִירָה. וְלֵית שְׁמַע מִן הָדָא כְּלוּם.

מְתִיבִין הָא מַתְנִיתָא. זִימְנִין דְּמוֹתְבִין לָהּ וּמְסַיְּיעִין לְרִבִּי יוֹחָנָן. זִימְנִין דְּמוֹתְבִין לָהּ וּמְסַיְּיעִין לְרֵישׁ לָקִישׁ. יֵשׁ אוֹכֵל אֲכִילָה אַחַת וְחַיָיב עָלֶיהָ אַרְבַּע חַטָּאוֹת וְאָשָׁם אֶחָד. טָמֵא שֶׁאָכַל חֵלֶב וְהוּא נוֹתָר מִן הַמּוּקְדָּשִׁין בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר. אִם הָיְתָה שַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת. אָמְרוּ לוֹ. אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַת דְּמְתִיבִין וּמְסַיְּיעִין לְרִבִּי יוֹחָנָן. הוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת

אֵין כָּאן הֲנָחָה. וְלָמָּה אָמְרוּ. אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַת דִּמְתִיבִין וּמְסַיְיעִין לְרֵישׁ לָקִישׁ. הוֹצִיאוֹ [בַּשַּׁבָּת וְהִנִּיחוֹ. וְלָמָּה אָמְרוּ אֵינוֹ הַשֵּׁם. אֵימַר תִּיפְתַּר בְּשֶׁאָכְלָהּ. וַאֲכִילָה הֲנָחָה הִיא. לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא הוֹצִיאוֹ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. הֲרֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ] בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים יְהֵא פָּטוּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. אַתְיָיא דְּרִבִּי מֵאִיר כְּרִבִּי עֲקִיבָה. דְּתַנֵּי. מְנַיִין לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכָה מְנַיִין שֶׁחַיָּיב עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר. שַׁבָּת הִיא. יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוּא. דִּבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. אֵין חַיָּיב אֶלָּא אַחַת.

הלכה ה

משנה: שְׁנֵי קַדָּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וְנִתְקַל הַשֵּׁנִי בָּרִאשׁוֹן הָרִאשׁוֹן חַיָּיב בְּנִזְקֵי הַשֵּׁנִי. זֶה בָּא בְּחֶבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְקוֹרָתוֹ נִשְׁבְּרָה כַדּוֹ שֶׁל זֶה בְּקוֹרָתוֹ שֶׁל זֶה פָּטוּר שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ.

הלכה: שְׁנֵי קַדָּרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין כול'. רִבִּי יוֹחָנָן בְּעָא. מַהוּ שֶׁיִּתֵּן לְרִאשׁוֹן שָׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. פְּשִׁיטָא לְרִבִּי יוֹחָנָן לִיתֵּן לָרִאשׁוֹן שָׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. וְלֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא מִן הַשֵּׁינִי וְהֵלְךְ מַהוּ לִיתֵּן לַשֵּׁינִי שָׁהוּת כְּדֵי עֲמִידָה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הַקַּדָּרִים הַמְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי וְהַשֵּׁינִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מַחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כוּלָּן הוּא מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי וְהַשֵּׁינִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מַחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כוּלָּן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. וְחַיָּיבִין עַל נִיזְקֵי אָדָם וּפְטוּרִין עַל נִיזְקֵי כֵלִים. וְאִם הֵזִיקוּ זֶה אֶת זֶה כוּלָּן פְּטוּרִין. חֲמָרִים שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. וְנִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי וְהַשֵּׁינִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מַחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כוּלָּן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. חֲמוֹרִים שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה. נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל וּבָא חֲבֵירוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל אֲפִילוּ מֵאָה כוּלָּן חַיָּיבִין. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. כוּלָּן פְּטוּרִין. אָמַר רִבִּי לָא. מָאן דָּמַר. חַיָּיבִין. בְּשֶׁהִרְבִּיצוּם בַּעֲלֵיהֶן. נָפְלוּ אֵין אוֹנְסִין לַבְּהֵמָה. חֲמוֹרִים שֶׁהָיוּ רַגְלֵי אֶחָד מֵהֶן רָעוֹת אֵין רַשַּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. מַהוּ רַשַּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. דְּרִסִין עָלוֹי וְעָבְרִין. הָיָה אֶחָד רֵיקָן וְאֶחָד טָעוּן מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד פָּרוּק וְאֶחָד טָעוּן מַעֲבִירִין אֶת הַפָּרוּק מִפְּנֵי הַטָּעוּן. הָיוּ שְׁנֵיהֶן טְעוּנִין שְׁנֵיהֶן פְּרוּקִין יַעֲשׂוּ פְשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. שְׁתֵּי עֲגָלוֹת שְׁתֵּי סְפִינוֹת אַחַת טְעוּנָה וְאַחַת רֵיקָנִית מַעֲבִירִין פְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת אוֹ טְעוּנוֹת יַעֲשׂוּ פְשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. הַנִּכְנָס לְמָרְחָץ נוֹתֵן כָּבוֹד לַיּוֹצֵא. וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּסֵּא נוֹתֵן כָּבוֹד לַנִּכְנָס.

זֶה בָּא בְּחֶבִיתוֹ וְזֶה בָּא בְקוֹרָתוֹ. רִבִּי זֵירָא בָּעֵי. שִׁנּוּ וְהִזִּיקוּ מַהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. חֲמִשָּׁה שֶׁיָּשְׁבוּ עַל סַפְסָל אֶחָד וּבָא אַחֵר וְיָשַׁב בּוֹ וְנִשְׁבַּר. הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן. וְאִם מִחֲמַת כּוּלָּן נִשְׁבַּר כּוּלָּן חַיָּיבִין.

הלכה ו

משנה: הָיָה בַּעַל קוֹרָה רִאשׁוֹן וּבַעַל הֶחָבִית אַחֲרוֹן נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית בַּקוֹרָה פָּטוּר. וְאִם עָמַד בַּעַל הַקוֹרָה חַיָּיב. וְאִם אָמַר לוֹ לְבַעַל הֶחָבִית עֲמוֹד פָּטוּר. הָיָה בַּעַל הֶחָבִית רִאשׁוֹן וּבַעַל הַקוֹרָה אַחֲרוֹן. נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית בַּקוֹרָה חַיָּיב. וְאִם עָמַד בַּעַל הֶחָבִית פָּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ לְבַעַל הַקוֹרָה עֲמוֹד חַיָּיב. וְכֵן זֶה בָּא בְנֵירוֹ וְזֶה בָּא בְּפִשְׁתָּנוֹ.

הלכה: הָיָה בַּעַל הַקוֹרָה כול'. לֹא כֵן אָמַר רַב. בְּמְמַלֵּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. וְזוֹ מְמַלֵּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר. כֵּיוָן שֶׁעָמַד נַעֲשָׂה כְקֶרֶן זָוִית.

הלכה ז

משנה: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ אוֹ שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן רָצִין וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

הלכה: שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין כול'. יוֹסֵי הַבַּבְלִי אוֹמֵר. הָיָה רָץ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיק חַיָּיב. שֶׁשִּׁינָּה הַמִּנְהָג. הָיָה עֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת פָּטוּר. אָמְרֵי. הוּא יוֹסֵי הַבַּבְלִי הוּא יוֹסֵי בֶּן יְהוּדָה הוּא יוֹסֵי קְטַנְתָּה. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ קָטוֹנְתָּה. שֶׁהָיָה קָטָן חֲסִידִים.

הלכה ח

משנה: הַמְבַקֵּעַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֵר חַיָּיב.

הלכה: הַמְבַקֵּעַ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד כול'. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. הָיָה עוֹמֵד וּמְבַקֵּעַ עֲצִים בַּחֲצֵירוֹ וְנִכְנַס פּוֹעֵל לִתְבוֹעַ שְׂכָרוֹ וְנִתְזָה הַבְּקִעָת וְהִזִּיקַתּוּ חַיָּיב. וְאִם מֵת אֵינוֹ גּוֹלֶה. וְהָתַנֵּי רִבִּי חִיָּיה. פָּטוּר. לֹא פְלִיגִי. מַה דְּמַר רִבִּי יוֹסֵי. בְּשֶׁרָאָהוּ. וּמַה דְּמַר רִבִּי חִיָּיה. בְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ אִם בְּשֶׁלֹּא רָאָהוּ כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הִיכָּנֵס חַיָּיב. וְהָתַנֵּי רִבִּי חִיָּיה. פָּטוּר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הִכָּנֵס צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַצְמוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר. כֵּיוָן שֶׁאָמַר לוֹ הִיכָּנֵס נַעֲשֵׂית כְּחָצֵר הַשּׁוּתָפִין. דָּמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי הַשּׁוּתָפִין קוֹנִין זֶה מִזֶּה בֶּחָצֵר וְחַיָּיבִין זֶה בְנִיזְקֵי זֶה וְזֶה בְנִיזְקֵי זֶה. וְלֹא כֵן אָמַר רַב. בְּמְמַלֵּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. וְזוֹ מְמַלֵּא כָּל רְשׁוּת הָרַבִּים. אָמְרֵי. מִכֵּיוָן שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ בְּחָצֵר כְּמִי שֶׁהוּא מְמַלֵּא כָּל הֶחָצֵר.

הלכה ט

משנה: שְׁנֵי שְׁוָורִים תַּמִּים שֶׁחָבְלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. שְׁנֵיהֶן מוּעָדִין מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד. מוּעָד בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. תָּם בְּמוּעָד מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. וְכֵן שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁחָבְלוּ זֶה אֶת זֶה מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם בְּמוּעָד וּמוּעָד בְּאָדָם מְשַׁלְּמִים בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. אָדָם בְּתָם וְתָם בְּאָדָם

אָדָם בְּתָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. תָּם בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. אַף תָּם שֶׁחָבַל בְּאָדָם מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם. שׁוֹר שָׁוֶה מָנָא שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנִּבְעֶלֶת יָפָה כְּלוּם נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר. שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנִּבְעֶלֶת יָפָה כְּלוּם אָמַר רִבִּי מֵאִיר עַל זֶה נֶאֱמַר וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ. אָמַר לוֹ רִבִּי יְהוּדָה וְכֵן הֲלָכָה קַיְימְתָּה וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְלֹא קַיְימְתָּה וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְהַנִּבְעֶלֶת יָפָה חֲמִשִּׁים זוּז שֶׁזֶּה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת וְזֶה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת.

הלכה: שׁוֹר שָׁוֶה מָנָה כול'. שׁוֹר שָׁוֶה מָנָה שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָנָה הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז. נוֹטֵל אֶת הַשּׁוֹר. שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חֲצִי חֲבָלוֹ לְפִיכָךְ אִם מֵת הַשּׁוֹר אוֹ שֶׁהִכְחִישׁ אֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתוֹ הַשּׁוֹר בִּלְבַד. שׁוֹר שָׁוֶה מָנָה שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז. חָזַר הָאַחֲרוֹן וְחָבַל בּוֹ שְׁלֹשָׁה שֶׁלְּזֶהָב. הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁינִי חֲצִי דִינָר זָהָב. שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנִּגַּח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם. הִשְׁבִּיחַ וַהֲרֵי הוּא יָפָה אַרְבַּע מֵאוֹת. שֶׁאִילּוּ לֹא נִגְּחוֹ הָיָה יָפֶה שְׁמוֹנָה מֵאוֹת זוּז אִם עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ. הִכְחִישׁ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עָמְדָתוֹ בְּבֵית דִּין בִּלְבַד. אָמַר רִבִּי לָא. כֵּינִי מַתְנִיתָא. הִשְׁבִּיחַ הַמַּזִּיק. אִם עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ. הִכְחִישׁ אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עָמְדָתוֹ בְּבֵית דִּין.

מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי מֵאִיר. אָמַר קְרָא וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ. וּמַה מְקַיֵּים רִבִּי יְהוּדָה וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן. מִיכָּן שֶׁזֶּה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק וְזֶה מַפְסִיד חֲצִי נֶזֶק.

הלכה י

משנה: יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ וּפָטוּר עַל מַעֲשֵׂה עַצְמוֹ. פָּטוּר עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ וְחַיָּיב עַל מַעֲשֵׂה עַצְמוֹ. שׁוֹרוֹ שֶׁבִּייֵשׁ פָּטוּר הוּא שֶׁבִּייֵשׁ חַיָּיב. שׁוֹרוֹ שֶׁסִּימָּה אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ פָּטוּר וְהוּא שֶׁסִּימָּה אֶת עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ חַיָּיב. שׁוֹרוֹ שֶׁחָבַל בְּאָבְיו וּבְאִמּוֹ חַיָּיב וְהוּא שֶׁחָבַל בְּאָבְיו וּבְאִמּוֹ פָּטוּר. שׁוֹרוֹ שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגְּדִישׁ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב וְהוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַגְּדִישׁ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁנִּידּוֹן בְּנַפְשׁוֹ.

הלכה: שְׁנֵי שְׁוּורִין תַּמִּים כול'. בֶּן פְּדָיָיא אָמַר. כָּל הַמְקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מִן הַמַּבְעִיר וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמַבְעִיר אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לָאֵפֶר. וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה אֵין חַיָּיב עַד שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לַדָּם. וְהָתַנִּינָן. שׁוֹרוֹ צָרִיךְ אֶת הָאֵפֶר.

הלכה יא

משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר שׁוֹר אַחֵר וְהוּזַק. זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא בַסֶּלַע לָקָה הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָיה. הָיוּ שְׁנַיִם רוֹדְפִים אַחַר אֶחָד זֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק וְזֶה אוֹמֵר שׁוֹרְךָ הִזִּיק שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. וְאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶן שֶׁל אִישׁ אֶחָד שְׁנֵיהֶן חַיָּיבִין. הָיָה אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטוֹן הַנִּיזָּק אוֹמֵר הַגָּדוֹל הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא הַקָּטָן הִזִּיק. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא תָּם הִזִּיק. הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָיה. הָיוּ הַנִּיזָּקִין שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטוֹן וְהַמַּזִּיקִים שְׁנַיִם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן. הַנִּיזָּק אוֹמֵר הַגָּדוֹל הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְקָטָן אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא קָטוֹן אֶת הַגָּדוֹל וְגָדוֹל אֶת הַקָּטָן. אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד הַנִּיזָּק אוֹמֵר מוּעָד הִזִּיק אֶת הַגָּדוֹל וְתָם אֶת הַקָּטָן וְהַמַּזִּיק אוֹמֵר לֹא כִי אֶלָּא תָּם אֶת הַגָּדוֹל וּמוּעָד אֶת הַקָּטָן. הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

הלכה: יֵשׁ חַיָּיב עַל מַעֲשֵׂה שׁוֹרוֹ כול'. רִבִּי יוּדָן בָּעֵי. הֲדֵין עָמְדַת בֵּית דִּין מַהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁתֵּי צְרוֹרוֹת וְשִׁיבְּרוּ שְׁתֵּי כַדִּין אַחַת שֶׁלְּיֵין וְאַחַת שֶׁלְּשֶׁמֶן. זֶה אוֹמֵר. שֶׁלְּיֵין שִׁבַּרְתִּי. וְזֶה אוֹמֵר. שֶׁלְּיֵין שִׁבַּרְתִּי. שְׁנֵיהֶן מְשַׁלְּמִין שֶׁלְּיֵין. אַחַת רֵיקָנִית וְאַחַת מְלֵיאָה. זֶה אוֹמֵר. רֵיקָנִית שִׁבַּרְתִּי. וְזֶה אוֹמֵר. רֵיקָנִית שִׁבַּרְתִּי. שְׁנֵיהֶן מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שִׁבְּרוּ חָבִית אַחַת. זֶה אוֹמֵר. אַתָּה שִׁבַּרְתָּהּ. וְזֶה אוֹמֵר. אַתָּה שִׁבַּרְתָּהּ. שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

פרק ד

הלכה א

משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָורִין זֶה אַחַר זֶה יְשַׁלֵּם לְאַחֲרוֹן שֶׁבָּהֶן. אִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנָיו וְאִם יֵשׁ בּוֹ מוֹתָר יַחֲזִיר לְשֶׁלְּפָנֵי פָנָיו הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִשְׁכָּר דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְאֵין הַנְּבֵילָה שָׁוָה כְּלוּם זֶה נוֹטֵל מָנָה וְזֶה נוֹטֵל מָנָה. חָזַר וְנָגַח לְשׁוֹר אַחֵר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנָה וְשֶׁלְּפָנָיו זֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים וְזֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים. חָזַר וְנָגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנָא וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דֵּינָרֵי זָהָב.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שְׁוָורִין כול'. אָמַר רִבִּי יַנַּאי. בָּא עָלָיו רִבִּי מֵאִיר מִשְּׁנֵי צְדָדִין. מַה נַפְשֵׁךְ. שֶׁלְּךָ הוּא תְּנֵיהוּ לוֹ. אֵינוֹ שֶׁלְּךָ תְּנֵיהוּ לִי שֶׁאֲגַבֶּנּוּ. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי לָעְזָר. שְׁמִירַת נְזָקִין כִּשְׁמִירַת קְנָיִן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוּדָן. וּמְסָרוֹ לוֹ לִנְזָקָיו וְאֵינוֹ אֶלָּא כְּמַשְׁכּוֹן בְּיָדוֹ.

וּמַה בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. הֶקְדֵּשׁ בֵּינֵיהוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. מַקְדִּישׁ הָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. שְׁנֵיהֶן מַקְדִּישִׁין אוֹתוֹ. הוֹקִיר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. הוֹקָרָה לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הוֹקָרָה לַשֵּׁינִי. עָשָׂה שָׂכָר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יְהוּדָה. הַשָּׂכָר לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הַשָּׂכָר לִשְׁנֵיהֶן. הִשְׁבִּיחַ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָן. הִשְׁבִּיחַ לָרִאשׁוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר. הִשְׁבִּיחַ לִשְׁנֵיהֶן.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. כְּמָה דְרִבִּי יוּדָה אָמַר. קָנָה. כֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. קָנָה. אֶלָּא שֶׁרִבִּי יוּדָן אוֹמֵר. קָנָה לַחַי קָנָה לַמֵּת. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. לֹא קָנָה אֶלָּא לַמֵּת בִּלְבַד.

תַּמָּן תַּנִּינָן. וְכֵן שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לַכִּיס. הוֹתִירוּ אוֹ פָּחֲתוּ כָּךְ הֵן חוֹלְקִין. אָמַר רִבִּי בּוּן. נִרְאִין דְּבָרִים בְּשֶׁנָּטְלוּ מַרְגָּלִית. דְּיכוֹל מֵימַר לֵיהּ אִילּוּלֵא עָשַׂרְתִּי דֵּינָרַיי לֹא הָוִיתָה מְזַבֵּין כְּלוּם. אֲבָל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵחָלֵק מֵבִיאִין לָאֶמְצַע וְחוֹלְקִין. אָמַר רִבִּי לָעְזָר וַאֲפִילּוּ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֵחָלֵק. דְּיכִיל מֵימַר לֵיהּ. אַתְּ פְּרַגְמַטַיָּא דִידָךְ סַגִּין וְאַתְּ מַנָּעָה מִזַּבְנָתָא. אֲנָא פְּרַגְמַטַיָּא דִידִי קָלִיל וַאֲנָא הֲפַדְּ וּמִתְהַפֵּדְ בְּדִידִי וּמַטִּי בָךְ. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהָיְתָה פְּרַגְמַטַיָּיו נְתוּנָה כָאן. הָיְתָה פְּרַגְמַטַיָּיו נְתוּנָה בְּרוֹמֵי. דְּיכִיל מֵימַר לֵיהּ. עַד דְּאַתְּ סְלִיק לְרוֹמֵי אֲנָא הֲפַדְּ וּמִתְהַפֵּדְ בְּדִידִי הָכָא וּמַטִּי בָךְ.

תַּנֵּי. שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לַכִּיס וְנִגְנְבוּ כָּךְ הֵן חוֹלְקִין. וְהָתַנֵּי. בְּאֵילּוּ אֲבָנִים וְנִגְנְבוּ מֻחֲצָה לָזֶה וּמֻחֲצָה לָזֶה. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי. סְלָעִים גַּסּוֹת הֵן וְאֶיפְשָׁר לִבְלוֹל לָצֵאת יְדֵי כוּלָּן. אֲבָל אֲבָנִים דַּקּוֹת הֵן וְלֵית יְדַע אִי מִן הַדִּין נְסַב אִי מִן הַדִּין נָסַב. מִסְפַּק כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ. מַה חֲמִית בְּגְנֵיבָה מֵימַר אֲנָן קַיָּימִין אוֹ אֵינָן קַיָּימִין אֶלָּא בִּמְשְׁתַּיֵּיר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. בִּגְנֵיבָה אֲנָן קַיָּימִין. נִמְצֵאת מִידַּת הַדִּין לוֹקָה. הַגַּע עַצְמְךָ. דַּהֲוָה לְדֵין חֲמִשִּׁין וּלְדֵין מֵאָה וַחֲמִשִּׁין. נִגְנְבוּ חֲמִשִּׁין אִישְׁתַּכַּח דְּהֲדֵין דַּחֲמִשִּׁיתָה דְלָא מִפְסָד כְּלוּם.

תַּמָּן תַּנִּינָן. הָאַחָרוֹן נוֹטֵל מְנָה וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז. וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דֵּינָרֵי זָהָב. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא. וְכֵן לְשָׁכָר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא דְרִבִּי זֵירָא פְּלִינָא עַל דְּרִבִּי לָעְזָר. אָמַר רִבִּי מָנִי. קַשְׁיְיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יוּדָן. אָמַר לִי. לֹא מוֹדֶה רִבִּי לָעְזָר שֶׁאִם הִתְנוּ בֵּינֵיהֶן שֶׁזֶּה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ. שְׁוִורִים כְּמוּתָנִין הֵן. חָזַר וְאָמְרָהּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר לֵיהּ. בְּפֵירוּשׁ פְּלִינֵי. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. סְתָמָן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. רִבִּי זְעִירָא אָמַר. סְתָמָן זֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ.

הלכה ב

משנה: שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ וְאֵינוֹ מוּעָד לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. מוּעָד לָאָדָם וְאֵינוֹ מוּעָד לַבְּהֵמָה. מוּעָד לַקְּטַנִּים וְאֵינוֹ מוּעָד לַגְּדוֹלִים. אֶת שֶׁהוּא מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְאֶת

שֶׁאֵינוֹ מוּעָד לוֹ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אָמְרוּ לִפְנֵי רִבִּי יְהוּדָה הֲרֵי שֶׁהָיָה מוּעָד בַּשַּׁבָּתוֹת וְאֵין מוּעָד בְּיָמוֹת הַחוֹל. אָמַר לָהֶם בַּשַּׁבָּתוֹת מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וּבְיָמוֹת הַחוֹל מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אֵימָתַי הוּא תָּם מִשֶּׁיַּחֲזוֹר בּוֹ שִׁלְשָׁה יְמֵי שַׁבָּתוֹת.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעָד לְמִינוֹ כול'. מִכָּיוָן שֶׁהָרַג אָדָם אֶחָד אֵינוֹ מוֹעָד. רַב אָמַר. בְּשֶׁהָרַג שְׁלֹשָׁה גוֹיִם. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. בְּשֶׁרָדַף שָׁלֹשׁ רְדִיפוֹת וְהֵן מְשַׁעֲרִין שֶׁיֵּשׁ בְּרְדִיפָתוֹ נְגִיחָה.

שֶׁאִם יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח שְׁוָורִים. בַּשֵּׁנִי וְנָגַח כְּלָבִים. בַּשְּׁלִישִׁי וְנָגַח חֲזִירִים. עַל יְדֵי גּוֹ מִינִין לִגּוֹ יָמִים מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה שׁוֹר מוּעָד. יָצָא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְנָגַח. בַּשֵּׁנִי לֹא יָצָא. בַּשְּׁלִישִׁי יָצָא וְנָגַח וכול'. יֵיבֵא כְפִלּוּגְתָּא דְּרַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא וּדְרַב הוּנָא. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. נִיחָא שֶׁבָּדָקָה עַצְמָהּ. בַּיּוֹם רִאשׁוֹן בָּדָקָה וּמְצָתָהּ טָמֵא. בַּשֵּׁנִי לֹא בָדָקָה. בַּשְּׁלִישִׁי בָּדָקָה וּמְצָתָהּ טָמֵא. רַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא בְּשֵׁם רַב. נִידָּה וַוּדַּאי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אָמַר. נִדָּה סָפֵק. אָמַר רַב הוּנָא. תַּמָּן הֲווֹינָא בְּרִישָׁא וּבְסֵיפָא וּבְאֶמְצָעִיתָא. אִישְׁתְּאִלַת לְרַב וְאָמַר. סָפֵק. אִישְׁתְּאִלַת לְרַב וְאָמַר. וַוּדַּאי. חָזַר וְאָמַר. סָפֵק. וְרַב אָדָא בַּר אַחֲוָוא לֹא הֲווֹה תַּמָּן אֶלָּא כַּד מַר. וַוּדַּאי.

רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב אָמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר בְּתַמָּה וּכְרִבִּי יוּדָה בְּהַוָּועָדָה.

הֲווֹינָן סָבְרִין מֵימַר. מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה. מִכָּיוָן דּוּ חֲמֵי לוֹן לְבִישִׁין נְקִיִּין עוֹד הוּא מְשַׁנֶּה דַּיְעָתֵיהּ.

הלכה ג

משנה: שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹר רֵעֵהוּ וְלֹא שׁוֹר הֶקְדֵּשׁ. שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל נָכְרִי פָּטוּר וְשֶׁלַּנָּל נָכְרִי שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֵזֶק שָׁלֵם.

הלכה: שׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלַּנָּכְרִי כול'. רַב אָמַר. רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם. הִתִּיר מָמוֹנָן שֶׁלַּגּוֹיִם. חִזְקִיָּה אָמַר. הוֹפִיעַ מֵהַר פָּרָן. וְהוֹפִיעַ פָּנִים כְּנֶגֶד אוּמּוֹת הָעוֹלָם. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. הוֹרִידָן מִנִּכְסֵיהֶן. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כְּדִינֵיהֶן. אָמַר רִבִּי לָא. לֹא עַל הָדָא אִיתְאֲמְרַת אֶלָּא בְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה. שׁוֹר שֶׁלַּגּוֹי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁלַּגּוֹי אַחֵר חֲבֵירוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לְדוֹן כְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל בֵּין תָּם בֵּין מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל הָדָא אִתְאֲמְרַת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּדִינֵיהֶן.

מַעֲשֶׂה שֶׁשִּׁילַּח הַמַּלְכוּת שְׁנֵי אִיסְרְטִיוטוֹת לִלְמוֹד תּוֹרָה מֵרַבָּן גַּמְלִיאֵל. וְלָמְדוּ מִמֶּנּוּ מִקְרָא מִשְׁנָה תַּלְמוּד הֲלָכוֹת וַאֲגָדוֹת. וּבְסוֹף אָמְרוּ לוֹ. כָּל תּוֹרָתְכֶם נָאָה וּמְשׁוּבַּחַת חוּץ מִשְּׁנֵי דְבָרִים הַלָּלוּ שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תִיֵּלֵד לַנָּכְרִית אֲבָל נָכְרִית מְיַלֶּדֶת לְבַת

יִשְׂרָאֵל. בַּת יִשְׂרָאֵל לֹא תֵנִיק בְּנָהּ שֶׁלַּנָּכְרִית אֲבָל נָכְרִית מֵנִיקָה לְבַת יִשְׂרָאֵל בִּרְשׁוּתָהּ. גְּזֵילוֹ שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל אָסוּר וְשֶׁלַּנָּכְרִי מוּתָּר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה גָּזַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל עַל גְּזֵילוֹת נָכְרִי שֶׁיְּהֵא אָסוּר מִפְּנֵי חִילּוּל הָשֵׁם. שׁוֹר שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁלַּנָּכְרִי פָּטוּר כול'. בַּדָּבָר הַזֶּה אֵין אָנוּ מוֹדִיעִין לַמַּלְכוּת. אֲפִילּוּ כֵן לָא מָטוּן לְסוּפְלֵמִיהּ דְּצוֹר עַד דְּשָׁכְחוֹן כּוּלּוֹ.

הלכה ד

משנה: שׁוֹר שֶׁל פִּיקֵּחַ שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב. שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל פִּיקֵּחַ פָּטוּר. שׁוֹר שֶׁל חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגְחוּ מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפּוֹס וּמְעִידִין בָּהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפּוֹס. נִתְפַּקֵּחַ הַחֵרֵשׁ נִשְׁתַּפֶּה הַשּׁוֹטֶה וְהִגְדִּיל הַקָּטָן חָזַר לְתַמּוּתוֹ דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ. שׁוֹר הָאִצְטַדְיִן אֵינוֹ חַיָּיב מִיתָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגַּח וְלֹא שֶׁיְּגִיחוּהוּ אֲחֵרִים.

הלכה: שׁוֹר שֶׁלְּפִיקֵּחַ כול'. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שׁוֹר שֶׁלְּחֵרֵשׁ שׁוֹר שֶׁלְּשׁוֹטֶה שׁוֹר שֶׁלְּקָטָן. וְהָא תַנִּינָן. שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגְחוּ מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפּוֹס וּמְעִידִין לָהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהוּעֲדוּ לִפְנֵי הַבָּעָלִים וּמְסָרוּם לְאֶפִּיטְרוֹפִּין. הוּעֲדוּ לִפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין וּמְסָרוּם לַבְּעָלִים מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שָׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָם וְנִמְצָא מוּעָד הַבְּעָלִין מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק וְהַשּׁוֹאֵל חֲצִי נֶזֶק. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר. דִּרְבִּי יוֹסֵי הִיא. דִּרְבִּי יוֹסֵי אָמַר. הֲרֵי הוּא כְּחֶזְקָתוֹ. וְאֵין כִּרְבִּי יוֹסֵי יְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּל. בְּשֶׁשָּׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָם. וְאֵין בְּשֶׁשָּׁאֲלוּ בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא תָם לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. בְּיוֹדֵעַ בּוֹ שֶׁהוּא נָגְחָן. תַּנֵּי. הֵמִית בִּפְנֵי הַשּׁוֹאֵל וּמְסָרוֹ לַבְּעָלִים עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ פָּטוּר. מְשֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ חַיָּיב. רִבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. אַף מְשֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל פָּטוּר.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בַּתְּחִילָּה אֵין מְמַנִּין אֶפִּיטְרוֹפִּין עַל מְנָת לַחוֹב לָהֶן אֶלָּא לִזְכוֹת לָהֶן. וְאִם חָבוּ חָבוּ. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. בֵּין בַּתְּחִילָּה בֵּין בַּסּוֹף אֵין מְמַנִּין אֶפִּיטְרוֹפִּין עַל הַיְתוֹמִין לֹא לִזְכוֹת וְלֹא לְחוֹבָה. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. מַעֲמִידִין לָהֶן אֶפִּיטְרוֹפִּין וּמְעִידִין לָהֶן בִּפְנֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין. אָמַר לֵיהּ. שַׁנְיָיא הִיא בְּשׁוֹר שֶׁלֹּא יֵצֵא וְיַזִּיק. שׁוֹרוֹ שֶׁלְּיְתוֹמִין וְשֶׁלְּאֶפִּיטְרוֹפִּין שֶׁיָּצָא וְהִזִּיק מָהוּ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מְשֻׁלָּשׁ יְתוֹמִין. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר. מְשֻׁלָּשׁ אֶפִּיטְרוֹפִּין. לֹא נַעֲשֶׂה אָדָם מֵעוֹלָם אֶפִּיטְרוֹפּוֹס. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אָמַר. מְשֻׁלָּשׁ אֶפִּיטְרוֹפִּין. וַתְיָיא דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה כְּאַבָּא שָׁאוּל וּדְרִבִּי יוֹחָנָן כְּרַבָּנִין. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינָּהוּ אָבִי יְתוֹמִין יִשְׁבַּע. מִינּוּהוּ בֵּית דִּין לֹא יִשְׁבַּע. שֶׁבֵּית דִּין מַבְחִינִין אוֹתוֹ. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר חִילּוּף הַדְּבָרִים. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שֶׁמִּינָּהוּ אָבִי יְתוֹמִין לֹא יִשְׁבַּע. דְּבָעֵי מְמַשְׁכְּנָה לֵיהּ. מִינָּהוּ בֵּית דִּין יִשְׁבַּע. אִית בַּר נַשׁ בָּעֵי מִיתַּן כְּמָה וּמִיתְקָרֵי הֵימָן.

אָמַר אַבָּא בַּר רַב הוּנָא. הָדָא אָמְרָה. הַמַּכִּישׁ בְּהֵמַת חֲבֵירוֹ וְהָלְכָה וְהִזִּיקָה חַיָּיב בְּנִזְקֶיהָ.

הלכה ה

משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הָאָדָם וָמֵת מוּעָד מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וְתָם פָּטוּר מִן הַכּוֹפֶר וְזֶה וָזֶה חַיָּיבִין מִיתָה וְכֵן בַּבֵּן וְכֵן בַּבַּת. נָגַח עֶבֶד אוֹ אָמָה נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סְלָעִים בֵּין שֶׁהוּא יָפֶה מִנָּא וּבֵין שֶׁאֵינוֹ יָפֶה אֶלָּא דֵינָר זָהָב.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הָאָדָם כול'. תַּנֵּי. וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מֵחֲצִי כוֹפֶר. דִּבְרֵי רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי. וַהֲלֹא מוּקְדָּם הוּא לְבֵית הַסֵּקִילָה חֲמוּרָה. אָמַר לוֹ. לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּנִתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם כול'. עַד דּוּ מַקְשֵׁי לֵיהּ עַל דְּרִבִּי לְעֶזֶר יַקְשֵׁינֵּהּ עַל דִּידֵיהּ. אָמַר רִבִּי מְיַישֵׁא. תִּיפְתַּר בְּשֶׁעָבַר וּשְׁחָטוֹ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר. מָאן דְּיַלְפָּהּ מִן דְּרִבִּי לְיֶעֱזֶר עוֹד הוּא אָמַר כֵּן. לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשֶׁנִּתְכַּוֵּון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם. לְנָכְרִי וְהָרַג יִשְׂרָאֵל. לִנְפָלִים וְהָרַג שֶׁלְקַיָּימָה. פָּטוּר. מַה מְקַיֵּים רִבִּי עֲקִיבָה וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית לֵיהּ לְרִבִּי לְיֶעֱזֶר נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. אִם כּוֹפֶר יוּשַׁת עָלָיו. בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְלֵית לֵיהּ לְרִבִּי עֲקִיבָה נָקִי מֵחֲצִי כוֹפֶר. נֶאֱמַר כָּאן הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְנֶאֱמַר לְהַלָּן הַשּׁוֹר יִסָּקֵל. מַה שּׁוֹר שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר אַף הַשּׁוֹר יִסָּקֵל שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן בְּמוּעָד הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְלֵית כְּתִיב סָקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר. אָמַר. מוּטָב יִלָּמֵד הַשּׁוֹר יִסָּקֵל מִשּׁוֹר יִסָּקֵל וְאַל יִלָּמֵד שּׁוֹר יִסָּקֵל מִסָּקוֹל יִסָּקֵל הַשּׁוֹר.

אָמַר רִבִּי יָסָא. מִילָּה שְׁמַעְתִּי מִן דְּרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָכָא וְלֵית אֲנָא יָדַע מַה הִיא. אָמַר לֵיהּ רִבִּי זְעִירָא. דִּילְמָא דָא הִיא. בַּתְּחִילָּה אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּתָם. הֶחֱזִיר אֶת הַמּוּעָד לַכּוֹפֶר. הֶחֱזִיר אֶת שְׁנֵיהֶן לִנְזָקִין. יָכוֹל כְּשֶׁם שֶׁהֶחֱזִירוֹ לִנְזָקִין כָּךְ הֶחֱזִירוֹ לִדְמֵי עֶבֶד. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. אָמַר רִבִּי לָא. בְּכָל אָתָר אַתְּ מַחְמִיר בְּעֶבֶד יוֹתֵר מִן הַכֹּל. שֶׁאֲפִילּוּ מוּפֶה שְׁחִין נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סֶלַע. הָיִיתִי אוֹמֵר. אַף בְּאָבִיו וּבְאִמּוֹ כֵּן. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי וְוֹלְדוֹת. בְּכָל אָתָר אַתְּ מַחְמִיר בְּמוּעָד מִתָּם וְהָכָא אַתְּ מַחְמִיר בְּתָם יוֹתֵר מִבְּמוּעָד. אֶלָּא כֵּינִי. אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָן מִתְכַּוְונִין חַייבִין. שְׁוָורִין שֶׁאֵינָן מִתְכַּוְונִין פְּטוּרִין. הָא אִם הָיוּ מִתְכַּוְונִין יְהוּ חַייבִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי וְוֹלְדוֹת. תַּנֵּי חוֹרֶן תַּנֵּי. וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית כְּתִיב וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים. אֲנָשִׁים וְלֹא שְׁוָורִים. אָמַר רִבִּי חַגַּיי. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אֲנָשִׁים שֶׁאֵין מִתְכַּוְונִין חַייבִין. שְׁוָורִים שֶׁאֵין מִתְכַּוְונִין פְּטוּרִין. הָא אִם הָיוּ מִתְכַּוְונִין יְהוּ חַייבִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וּבַעַל הַשּׁוֹר נָקִי. נָקִי מִדְּמֵי עֶבֶד. וְלֵית כְּתִיב כִּי יִנָּצוּ כִּי יְרִיבוּן. וַהֲלֹא הִיא מַצּוּת הִיא מְרִיבָה. אִי מַה לְהַלָּן בְּמִתְכַּוֵּין אַף כָּאן בְּמִתְכַּוֵּין. מַה כָּאן בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין אַף לְהַלָּן בְּשֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּין. מַאי כְּדוֹן. כַּיי דָּמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. בַּתְּחִילָּה אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶלָּא בְּתָם כול'.

וּמְנַיִין לְנִזְקֵי הָעֶבֶד. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹ בֶן יִגַּח אוֹ בַת יִגַּח. וְאִם עֶבֶד וגו'. רִבִּי חִייָה בַּר וָוא וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. חַד אָמַר. לֹא תְהֵא תוֹסֶפֶת יְתֵירָה עַל הָעִיקָּר. וְחָרָנָה אָמַר. מְשַׁלֵּם לוֹ כָּל נִזְקוֹ.

הלכה ו

משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל וְנָפַל עַל הָאָדָם נִתְכַּוֵון לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרַג אֶת הָאָדָם לַנָּכְרִי וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל לַנָּפָלִים וְהָרַג בֶּן קַיָימָא פָּטוּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכּוֹתֶל כול'. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם. לְהָבִיא אֶת הַמַּכֶּה וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. אֵין בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית. אָמַר רִבִּי לָא. וַאֲפִילוּ יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהָמִית וּבָא אַחֵר וְהֵמִית הַמֵּמִית חַייָב. וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה. מַה הָאִישׁ מוֹרִישׁ נִזְקוֹ לְבָנָיו אַף אִשָּׁה מוֹרֶשֶׁת נִזְקֵיהָ לְבָנֶיהָ. וְאֵין הַבַּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ. כָּךְ פֵּירְשָׁהּ רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אֲבִי הַמִּשְׁנָה. בַּכּוֹפֶר שֶׁלְּאַחַר מִיתָה שָׁנוּ.

תַּנֵּי. הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נָגְחָן. רַב אָמַר. מִקַּח טָעוּת הוּא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר. יְכִיל הוּא מֵימַר לֵיהּ. לִשְׁחִיטָה מְכַרְתִּיו לָךְ. וְנָתַן פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. נֶפֶשׁ מַזִּיק. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. נֶפֶשׁ נִיזָּק. מָאן דְּאָמַר. נֶפֶשׁ נִיזָּק. הִכָּהוּ הָרִאשׁוֹן הַכָּיית מִיתָה וּבָא הַשֵּׁינִי וּבִילְבְּלוֹ. אֵין תֵּימַר. יֵשׁ נִזְקִים בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן נִזְקוֹ וְהַשֵּׁינִי נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ. אֵין תֵּימַר. אֵין נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. כְּמָאן דְּמַר. פִּדְיוֹן נַפְשׁוֹ שֶׁלְמַזִּיק. אֵין תֵּימַר. יֵשׁ נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן כּוֹפְרוֹ וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. אֵין תֵּימַר. אֵין נִזְקִין בְּכוּלּוֹ. שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

הלכה ז

משנה: שׁוֹר הָאִשָּׁה שׁוֹר הַיְתוֹמִין שׁוֹר אֶפִּיטְרוֹפּוֹס שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ שׁוֹר הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין הֲרֵי אֵלּוּ חַייְבִין מִיתָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שׁוֹר הַמִּדְבָּר שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ שׁוֹר הַגֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין פְּטוּרִין מִן הַמִּיתָה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶן בְּעָלִים.

הלכה: שׁוֹר הָאִשָּׁה שׁוֹר הַיְתוֹמִין כול'. מַאי טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָן. וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ. אֵין בְּעָלִים לָאֵילּוּ לְעַנְיַין נְזָקִין. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לְעַנְיַין נְזָקִין רִבִּי מֵאִיר מְחַייֵב וְרִבִּי יוּדָן פּוֹטֵר. לַכּוֹפֶר מָה. רִבִּי פְּדַת בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. הַכֹּל מוֹדִין בַּכּוֹפֶר שֶׁהוּא חַייָב. וְאִית דְּאָמְרִין. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בִּנְזָקִין כָּךְ הֵן חוֹלְקִין בַּכּוֹפֶר. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. הֵיךְ עָבְדִין עוֹבְדָא. אָמַר לֵיהּ. כְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לְעַנְיַין נְזָקִין רִבִּי מֵאִיר מְחַייֵב וְרִבִּי יוּדָן פּוֹטֵר. הָא לַכּוֹפֶר דִּבְרֵי הַכֹּל חַייָב.

הלכה ח

משנה: שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לִיסָּקֵל וְהִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו אֵינוֹ מוּקְדָּשׁ וְאִם שְׁחָטוֹ בְּשָׁרוֹ אָסוּר. אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ הִקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו מוּקְדָּשׁ וְאִם שְׁחָטוֹ בְּשָׂרוֹ מוּתָּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לִיסָּקֵל כול'. תַּנֵּי. שׁוֹר שֶׁהָיָה יוֹצֵא לִיסָּקֵל וְנִמְצְאוּ עֵידָיו זוֹמְמִין. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כָּל הַקּוֹדֵם בּוֹ זָכָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. יֵיאוּשׁ טָעוּת הוּא. וְכֵן עֶבֶד הַיּוֹצֵא לִיהָרֵג וְנִמְצְאוּ עֵדָיו זוֹמְמִין. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. זָכָה עַצְמוֹ. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. יֵיאוּשׁ טָעוּת הוּא.

הלכה ט

משנה: מָסְרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשּׁוֹאֵל וְלַנּוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר נִכְנָסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים. מוּעָד מְשֻׁלָּם נָזַק שָׁלֵם וְתָם מְשֻׁלָּם חֲצִי נָזַק. קִשְׁרוֹ בְּעָלָיו בַּמּוֹסֵירָה וְנָעַל בְּפָנָיו כָּרָאוּי וְיָצָא וְהִזִּיק אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תָּם חַיָּיב וּמוּעָד פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו וְשָׁמוּר הוּא זֶה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אֵין לוֹ שְׁמִירָה אֶלָּא סַכִּין.

הלכה: מָסְרוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם כול'. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. שְׁמִירַת נָזָקִין כִּשְׁמִירַת שׁוֹמֵר חִנָּם. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָן. שְׁמִירַת נָזָקִין כְּשׁוֹמֵר שָׂכָר. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. מָסַר שׁוֹר לְשׁוֹמֵר חִנָּם. יָצָא וְהִזִּיק פָּטוּר. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. לְשׁוֹמֵר שָׂכָר. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָן. מָסַר שׁוֹר מוּעָד לְשׁוֹמֵר חִנָּם. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. יָצָא וְנִטְרַף פָּטוּר. לְשׁוֹמֵר שָׂכָר. יָצָא וְהִזִּיק חַיָּיב. נִטְרַף חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. וַהֲלֹא שְׁמוּר הוּא וְהַתּוֹרָה חִיַּיבְתּוּ. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. כָּל שְׁמִירָה שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה אֲפִילוּ הִקִּיפוּ חוֹמַת בַּרְזֶל אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּגוּפוֹ. לְפִיכָךְ רוֹאִין אוֹתוֹ אִם רָאוּי לִשְׁמִירָה פָּטוּר וְאִם לָאו חַיָּיב.

פרק ה

הלכה א

משנה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה וְנִמְצָא עוּבָּרָהּ בְּצִידָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָהּ יָלְדָה אִם מִשֶּׁנִּגְּחָהּ יָלְדָה מְשֻׁלָּם חֲצִי נָזָק לַפָּרָה וּרְבִיעַ לַוָּולָד. וְכֵן פָּרָה שֶׁנִּגְּחָה אֶת הַשּׁוֹר וְנִמְצָה וַולְדָּהּ בְּצִידָּהּ וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שֶׁלֹּא נִגְּחָה יָלְדָה אִם מִשֶּׁנִּגְּחָה יָלְדָה מְשֻׁלָּם חֲצִי נָזָק מִן הַפָּרָה וּרְבִיעַ מִן הַוָּולָד.

הלכה: שׁוֹר שֶׁנָּגַח אֶת הַפָּרָה כול'. וְכִי כָל הַפָּרוֹת מַפִּילוֹת. נְהַלֵּךְ בָּהֶן אַחַר הָרוֹב וֶאֱמוֹר. מַחְמַת נְגִיחָה הִפִּילָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא הִילְכוּ בְּמִידַּת הַדִּין בַּמָּמוֹן אַחַר הָרוֹב אֶלָּא בְּמִיעוּט. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. בְּמָקוֹם אַחֵר הִילְכוּ בְּמִידַּת הַדִּין בַּמָּמוֹן אַחַר הָרוֹב. כְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי אָחָא. גָּמָל הָאוֹחֵר בֵּין הַגְּמָלִים וְנִמְצָא שָׁם אֶחָד מֵת חַיָּיב. בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הָרָגוֹ.

וְאָמַר רִבִּי יַנַּאי. כֵּינִי מַתְנִיתָא. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה וּבַעַל הַוְולָדוֹת עוֹלֶה לְבַעַל הַפָּרָה רְבִיעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. מַה מַפְקָה מִבֵּינֵיהוֹן. מֵתוּ הַוְולָדוֹת. מָאן דָּמַר. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק לַפָּרָה וּרְבִיעַ נֶזֶק לַוְולָד. אָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ וְאָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ. מָאן דָּמַר. מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִן הַפָּרָה וּבַעַל הַוְולָדוֹת עוֹלֶה לְבַעַל הַפָּרָה רְבִיעַ. אָהֵן יְהִיב נִיזְקֵיהּ. וְאָהֵן אָמַר. לֹא לְדֵין בְּעִית אַיְידִי לִיקוּמֵיךְ.

וְכֵן פָּרָה שֶׁנִּגְחָה אֶת הַשּׁוֹר כול'. רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק. הָא אִילּוּ וַודַּאי זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. כְּהִ אֲנִי אוֹמֵר. רַגְלָהּ שֶׁלְּאָדָם אֶחָד כּוּלָּהּ שֶׁלְּאָדָם אֶחָד. זֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה וְזֶה נוֹתֵן מֶחֱצָה. אָמַר לֵיהּ. בְּמוּעָד הִיא מַתְנִיתָא. רַגְלָהּ מְכוּרָה לָךְ. מָכַר חֲצָיֶיהָ. רַגְלָהּ שְׁנֵיהֶם מְכוּרָה לָךְ. מָכַר חֲצִי חֲצָיֶיהָ. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ. כָּל אִילֵּין שְׁמוּעָתָא דְּלֵוִי אִינּוּן.

הלכה ב

משנה: הַקִּדֵּר שֶׁהִכְנִיס קְדֵירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וְשִׁבְּרָתַן בֶּהֱמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה בָהֶן בַּעַל הַקְּדֵירוֹת חַיָיב וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָיב.

הלכה: הַקִּדֵּר שֶׁהִנִּיחַ קְדֵירוֹתָיו כול'. הִכְנִיס קְדֵירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר וְשִׁבְּרָן פָּטוּר. הוּזַק בָּהֶן פָּטוּר. הָדָא אָמְרָה. הַקֶּרֶן פְּטוּרָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁלִּשְׁנֵיהֶן.

הלכה ג

משנה: הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וַאֲכָלְתַן בֶּהֱמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר וְאִם הוּזְקָה בָהֶן בַּעַל הַפֵּירוֹת חַיָיב וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָיב.

הלכה: הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת כול'. הִכְנִיס פֵּירוֹתָיו לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר וַאֲכָלָן פָּטוּר. הוּזַק בָּהֶן פָּטוּר. הָדָא אָמְרָה. שֶׁהַשֵּׁן פְּטוּרָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינָהּ לִשְׁנֵיהֶן.

הלכה ד

משנה: הִכְנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּנְגָחוֹ שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת אוֹ שֶׁנִּשְׁכוֹ כַּלְבּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת פָּטוּר. נָגַח הוּא שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת חַיָיב. נָפַל לְבוֹרוֹ וְהִבְאִישׁ מֵימָיו חַיָיב. הָיָה אָבִיו אוֹ בְנוֹ לְתוֹכוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֶר וְאִם הִכְנִיס בִּרְשׁוּת בַּעַל הֶחָצֵר חַיָיב. רִבִּי אוֹמֵר בְּכוּלָּן עַד שֶׁיְקַבֵּל עָלָיו לִשְׁמוֹר.

הלכה: הִכְנִיס שׁוֹר לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת כול'. הִכְנִיס שׁוֹר לַחֲצַר בַּעַל הַבַּיִת שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת וּבָא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר. נָגַח נָגַף נָשַׁךְ רָבַץ בָּעַט מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים

אוֹמְרִים. עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל חַיָיב. עַל הַנְּגִיחָה וְעַל הַנְּגִיפָה וְעַל הַנְּשִׁיכָה וְעַל הָרְבִיצָה וְעַל הַבְּעִיטָה וְעַל הַדְּחִיָיה תָּם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָיה.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. הֲלָכָה כְּרִבִּי. רַב זְעִירָא אָמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. הַכֹּל מוֹדִין בַּבַּיִת שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ. הִכָּנֵס וַאֲנִי מְשַׁמְּרוֹ. הַכֹּל מוֹדִין בַּשָּׂדֶה שֶׁאוֹמֵר לוֹ. הַכְנִיסֵהוּ וְשׁוֹמְרֵהוּ. מַה פְּלִיגִין. בֶּחָצֵר. רִבִּי אוֹמֵר. חָצֵר כְּשָׂדֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. חָצֵר כַּבַּיִת. תַּמָּן תַּנִּינָן. הַמַּגְדִּישׁ בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. גְּדִישִׁים בַּשָּׂדֶה כִּכְלִים בַּבַּיִת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר בָּהִיא דְאִית לֵהּ מִסְגָּר.

הלכה ה

משנה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּן לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ פָּטוּר מִדְּמֵי וְוֹלָדוֹת. וְאָדָם שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּן לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְוֹלָדוֹת. כֵּיצַד מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְוֹלָדוֹת. שְׁמִין אֶת הָאִשָּׁה כַּמָּה הִיא יָפָה עַד שֶׁלֹּא יָלְדָה וְכַמָּה הִיא יָפָה מִשֶּׁיָּלְדָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אִם כֵּן מִשֶּׁהָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת מַשְׁבַּחַת. אֶלָּא שְׁמִין אֶת הַוְוֹלָדוֹת כַּמָּה הֵן יָפִין וְנוֹתְנִים לַבַּעַל. וְאִם אֵין לֵהּ בַּעַל נוֹתְנִים לְיוֹרְשָׁיו. הָיְתָה שִׁפְחָה וְנִשְׁתַּחְרְרָה אוֹ גִיּוֹרֶת פָּטוּר.

הלכה: שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין כול׳. שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ. הָא אִם הָיָה מִתְכַּוֵּין לְאִשָּׁה חַיָיב. וְלֹא שַׁנְיָיא הִיא בֵּין שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּין לְהַכּוֹת אֶת הָאִשָּׁה בֵּין שֶׁנִּתְכַּוֵּון לְהַכּוֹת חֲבֵירוֹ. וְלָמָּה תַּנִּינָהּ הָכָא. אָמַר אַבָּא בַּר רַב חָנָה. בְּגִין מַתְנִי הָא דְתַנְיָרהּ. אָדָם שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּין לַחֲבֵירוֹ וְהִכָּה אֶת הָאִשָּׁה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְוֹלָדוֹת.

תַּנֵּי. הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ. שִׁפְחָה וְוֹלָדְנִית אֲנִי מוֹכֵר לְךָ בְּנֶיהָ מַשְׁבִּיחִין אוֹתָהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. קוֹטְיְזְמֵי הִיא זוֹ. כְּתִיב כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ. אַבָּא יוֹסֵי בֶּן חָנָן אוֹמֵר. מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא הָרָה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר הָרָה. מַגִּיד שֶׁאֵין מִתְחַיֵּיב עַד שֶׁיְּכָּה בִּמְקוֹם עוּבָּרָהּ. הָא אִם הִכָּה עַל כַּף יָדָהּ אוֹ עַל כַּף רַגְלָהּ פָּטוּר. כַּאֲשֶׁר יושת עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה. שׁוֹמְעֵנִי אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הָהֵרָיוֹן שָׁלוֹ. תַּלְמוּד לוֹמַר הָרָה. מַגִּיד שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא לְבַעַל הָהֵרָיוֹן. רִבִּי עוּקְבָא שְׁאַל. בָּא עַל אִמּוֹ בָּא עַל אֲחוֹתוֹ אַף הוּא בַּעַל הֵרָיוֹן הוּא. תַּלְמוּד לוֹמַר בַּעַל. אֶת שָׂרָאוּי לִיקָּרוֹת בַּעַל. יָצְאוּ אֵילּוּ שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לִהְיוֹת בַּעַל.

רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עוֹבְרִין אֵין יוֹצְאִין בְּשֵׁן וְעַיִן. נִיחָא בְּשֵׁן. וְעַיִן. אָמַר רִבִּי יֹסֵא בִּירִבִּי בּוּן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. עוֹבְרִין אֵין יוֹצְאִין בְּשֵׁן וְעַיִן שֶׁל אִמָּן.

הלכה ו

משנה: הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת חַיָּיב. אֶחָד הַחוֹפֵר בּוֹר שִׁיחַ וּמְעָרָה חֲרִיצִים וּנְעִיצִים חַיָּיב. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר בּוֹר. מַה הַבּוֹר שֶׁהוּא כְדֵי לְהָמִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים אַף כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְדֵי לְהָמִית עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים. הָיוּ פְחוּתִין מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת פָּטוּר וְאִם הוּזַק בּוֹ חַיָּיב. הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּפְתָחוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד אַחֵר חַיָּיב.

הלכה: הַחוֹפֵר בּוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כול'. כְּתִיב כִּי יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר וְכִי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. אֶחָד בּוֹר לִנְזָקִין וְאֶחָד בּוֹר לְמִיתָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. אֶחָד בּוֹר שֶׁלְּמִיתָה וְאֶחָד בּוֹר לִנְזָקִין שְׁנֵיהֶן מִמִּקְרָא אֶחָד נִתְרַבּוּ. וּכְשֶׁהוּא בָא לִבּוֹר שֶׁלְּמִיתָה אַתְּ מַר. פָּטוּר עַל הַכֵּלִים. וּכְשֶׁהוּא בָא לִבּוֹר שֶׁלְּנְזָקִין אַתְּ מַר. חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. אֵין לִי אֶלָּא בְּשֶׁחָפַר. לָקַח יָרַשׁ נִיתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה מְנַיִין. שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ כִי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר. וְכִי יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַבְקִיר נְזָקָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר כְּרִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר. שְׁלֹשָׁה (דְּבָרִים) שֶׁהֵן סְמוּכִין לִרְשׁוּת כִּרְשׁוּת.

רִבִּי מָנָא בָּעֵי. מָהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הָעוֹמֶק כְּגוֹבָהּ. וְהֵיכִי דְמֵי. אִין בַּהוּא דַאֲתֵי מִן עֵיל חֲמֵי לֵיהּ. אֶלָּא בְּהַהוּא דַאֲתֵי מִן לְרַע.

הלכה ז

משנה: בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שׁוּתָפִין עָבַר עָלָיו הָרִאשׁוֹן וְלֹא כִיסָּהוּ וְהַשֵּׁינִי וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ הָרִאשׁוֹן וּבָא הַשֵּׁינִי וְגִילֶּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ הָרִאשׁוֹן וּבָא הַשֵּׁינִי וּמְצָאוֹ מְגוּלֶּה וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. כִּיסָּהוּ כָּרָאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת פָּטוּר. לֹא כִיסָּהוּ כָּרָאוּי וְנָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר וָמֵת חַיָּיב. נָפַל לְפָנָיו מִקּוֹל הַכְּרָיָיה חַיָּיב לְאַחֲרָיו מִקּוֹל הַכְּרָיָיה פָּטוּר. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ חֲמוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ חַיָּיב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב. בֵּן אוֹ בַת עֶבֶד אוֹ אָמָה פָּטוּר.

הלכה: בּוֹר שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין כול'. הֵיךְ אֶיפְשַׁר לִבּוֹר שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין. אָמַר רִבִּי יַנַּאי. תִּיפְתָּר שֶׁנִּתְנוּ שְׁנֵיהֶן אֶבֶן הָאַחֲרוֹנָה. וְלָמָּה לֹא פָתַר לָהּ בְּחָפַר זֶה עֲשָׂרָה וְזֶה עֲשָׂרָה. דּוּ בָעֵי מֵיפְתְּרֵיהּ בְּבוֹר שֶׁלַּעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁלִּשְׁנֵי שׁוּתָפִין.

עָבַר עָלָיו הָרִאשׁוֹן וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי וְלֹא כִיסָּהוּ הַשֵּׁינִי חַיָּיב. רִבִּי בָּא בַּר בִּיזְנָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. נוֹתְנִין לוֹ שָׁהוּת לְכָרוֹת אֲרָזִים מִן הַלְּבָנוֹן. אִית בָּהּ לְחוּמְרָא וְאִית בָּהּ לְקוּלָּא. פְּעָמִים שֶׁסְּמוּכִין לְלְבָנוֹן. פְּעָמִים שֶׁרְחוֹקִין לְלְבָנוֹן.

כִּיסָּהוּ כָּרָאוּי. עַד הֵיכָן כִּיסָּהוּ. יֵיבֵא כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עֶגְלָה מֻהַלֶּכֶת טְעוּנָה אֲבָנִים.

אָמַר רִבִּי יַנַּאי. לְתוֹכוֹ בֵּין שֶׁלְּפָנָיו בֵּין שֶׁלְּאַחֲרָיו פָּטוּר. חוּצָה לוֹ לְפָנָיו פָּטוּר לְאַחֲרָיו חַיָּיב. נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר וְכֵלָיו וְנִשְׁתַּבְּרוּ חֲמוֹר וְכֵלָיו וְנִתְקָרְעוּ חַיָּיב עַל הַבְּהֵמָה וּפָטוּר עַל הַכֵּלִים. שְׁמוּאֵל אָמַר. בְּשֶׁהִתְרִיפוּ מַחֲמַת אֲוִירוֹ. אֲבָל אִם נֶחְבַּט בַּקַּרְקַעוֹ חַיָּיב. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילוּ נֶחְבַּט בַּקַּרְקַעוֹ פָּטוּר. דֶּרֶךְ נְפִילָה פָּטְרָה תוֹרָה. וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. שׁוֹר וְלֹא שׁוֹר בְּכֵלָיו. חֲמוֹר וְלֹא חֲמוֹר בְּכֵלָיו. שֶׁהָיָה בְדִין. מָה אִם בּוֹר נָזָקִין שֶׁפָּטוּר מִן הַמִּיתָה חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. בּוֹר שֶׁלַּעֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁחַיָּיב עַל הַמִּיתָה אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא חַיָּיב עַל הַכֵּלִים. תַּלְמוּד לוֹמַר וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. שׁוֹר וְלֹא שׁוֹר בְּכֵלָיו. חֲמוֹר וְלֹא חֲמוֹר בְּכֵלָיו.

נָפַל לְתוֹכוֹ שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. כֵּינִי מַתְנִיתָא. שׁוֹר וְהוּא חֵרֵשׁ שׁוֹר וְהוּא שׁוֹטֶה [שׁוֹר וְהוּא קָטָן]. בֶּן וּבַת עֶבֶד אוֹ אָמָה פָּטוּר.

הלכה ח

משנה: אֶחָד הַשּׁוֹר וְאֶחָד כָּל הַבְּהֵמָה לִנְפִילַת הַבּוֹר לְהַפְרִשַׁת הַר סִינַי וּלְתַשְׁלוּמֵי כֶפֶל וּלְהָשִׁיב אֲבֵידָה לִפְרִיקָה לַחֲסִימָה לַכְּלָאִים וְלַשַּׁבָּת. וְכֵן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. אֶלָּא שֶׁדִּיבֵּר הַכָּתוּב בַּהווֶה.

הלכה: אֶחָד הַשּׁוֹר וְאֶחָד כָּל הַבְּהֵמָה לִנְפִילַת הַבּוֹר כול'. לִנְפִילַת הַבּוֹר וְנָפַל שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר. לְהַפְרָשַׁת הַר סִינַי אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה. לְתַשְׁלוּמֵי כֶפֶל מִשּׁוֹר עַד חֲמוֹר. לְהָשִׁ[י]ב אֲבֵידָה הַשֵּׂב תְּשִׁיבֵם. לִפְרִיקָה עָזוֹב תַּעֲזוֹב. לַחֲסִימָה לֹא תַחְסוֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ. לַכְּלָאִים בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם. לְשַׁבָּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ.

וְכֵן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲווז יָם עִם אֲווז יִישׁוּב כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. מַתְנִיתָא לֹא אָמְרָה כֵן. אֶלָּא שׁוֹר עִם שׁוֹר בָּר חֲמוֹר עִם חֲמוֹר בָּר כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. מִשְׁנָה שְׁלִימָה שָׁנָה רִבִּי. וְכֵן חַיָּה וְעוֹף כַּיּוֹצֵא בָהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וַאֲנָא דְאַייְתִיתֵיהּ מִן דְּבֵית לֵוִי. תַּרְנְגוֹל עִם פַּיסְיוֹנִי תַּרְנְגוֹל עִם הַטַּוָּוסֶת אַף עַל פִּי שֶׁדּוֹמִין זֶה לָזֶה כִּלְאַיִם זֶה בָּזֶה.

פרק ו

הלכה א

משנה: הַכּוֹנֵס צֹאן לַדִּיר וְנָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה חַיָּיב. נִפְרְצָה בַלַּיְלָה אוֹ שֶׁפְּרָצוּהָ לִסְטִים וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה פָּטוּר. הוֹצִיאוּהָ לִיסְטִין הַלִּסְטִין חַיָּיבִין.

הלכה: הַכּוֹנֵס צֹאן לַדִּיר כול'. רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. בְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי לְעָזָר אָמַר. דִּבְרֵי הַכֹּל הוּא. אָמַר רִבִּי לָא. מִסְתַּבְּרָא הָדָא דְרִבִּי לְעָזָר. שֶׁהֲרֵי אֵין כְּתִיב שְׁמִירָה בְּגוּפוֹ אֶלָּא בְּקֶרֶן. מַאי כְדוֹן. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּמַחֲלוֹקֶת. רִבִּי לְעָזָר אָמַר. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. וְאִית דְּאָמְרִין. דְּרִבִּי לְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב הִיא. דְּאָמַר. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ פָּטוּר.

עַד כְּדוֹן בְּשֶׁהָיְתָה גְדוּרָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. הָיְתָה גְדוּרָה מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹתֶיהָ וּפְרוּצָה מֵרוּחַ אַחַת וְיָצְאַת מִמְּקוֹם הַפִּרְצָה מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. נָפַל כּוֹתְלוֹ מִקּוֹל הַזּוֹעוֹת מִקּוֹל הָרְעָמִים. אִם עָמַד וּבְנָאוֹ כְּצוֹרְכוֹ פָּטוּר. וְאִם לָאו חַיָּיב. כְּלוּם צְרִיכָה לֹא בְּשֶׁנָּפְלוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה כְתָלִים בְּרִיאִים מִמֶּנָּהּ.

תַּנֵּי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. אַרְבָּעָה אֵין חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לָהֶן עַד שֶׁיְּשַׁלְּמוּ. הַיּוֹדֵעַ עֵדוּת לַחֲבֵירוֹ וְאֵינוֹ מֵעִידוֹ אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם. הַשּׁוֹכֵר עֵידֵי שֶׁקֶר וְגָבָה אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם. הַכּוֹבֵשׁ קָמָה לִפְנֵי הָאוֹר וְהַפּוֹרֵץ גָּדֵר לִפְנֵי בְהֵמָה אֵין חַיָּיב לְשַׁלֵּם מִן הַדִּין וְאֵין הַשָּׁמַיִם מוֹחֲלִין לוֹ עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם.

הוֹצִיאוּהָ לִיסְטִין הַלִּיסְטִין חַיָּיבִין. אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁהוֹצִיאוּהָ לְגוֹזְלָהּ. אֲבָל אִם הוֹצִיאוּהָ לְאַבְּדָהּ הַלִּיסְטִין פְּטוּרִין.

הלכה ב

משנה: הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה אוֹ שֶׁמְּסָרָהּ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן וְיָצְתָה וְהִזִּיקָה חַיָּיב. מְסָרָהּ לְרוֹעֶה נִכְנַס הָרוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ. נָפְלָה לַגִּינָּה וְהִזִּיקָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. יָרְדָה כְדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין מְשַׁלֶּמֶת פֵּירוֹת גְּמוּרִין אִם סְאָה סְאָה אִם סָאתַיִם סָאתַיִם.

הלכה: הִנִּיחָהּ בַּחַמָּה כול'. תַּנֵּי. רוֹעֶה שֶׁמָּסַר צֹאנוֹ לְרוֹעֶה. הָרִאשׁוֹן חַיָּיב וְהַשֵּׁינִי פָּטוּר. רַב וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מִכֵּיוָן שֶׁמְּסָרָהּ לְבֶן דַּעַת פָּטוּר.

מְסָרָהּ לְרוֹעֶה וְנִכְנַס רוֹעֶה תַּחְתֶּיהָ. וְנָפְלָה לַגִּינָּה וְהִזִּיקָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁנִּחְבְּטָה עַל גַּבֵּי עֲשָׂבִים. אֲבָל עָמְדָה וְרָעָת מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

יָרְדָה כְדַרְכָּהּ וְהִזִּיקָה מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה. רִבִּי יוֹסֵי בְּרִבִּי חֲנִינָה אָמַר. אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה וְשָׂדֶה אֲחֶרֶת חַייֶבֶת. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילּוּ רָעָת כָּל הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. לְעוֹלָם אֵינָהּ חַייֶבֶת עַד שֶׁתֵּצֵא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְתִיכָּנֵס מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְשָׂדֶה אֲחֶרֶת. אֶלָּא נָפְלָה לְגִנָּה וְיָרְדָה לְתוֹךְ גִּנָּה אֲחֶרֶת מָהוּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה דְּאָמַר. אוֹתָהּ הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. וָכָא חַייֶבֶת. עַל דַּעְתִּין דְּרִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דִּינוּן

אָמְרִין. אֲפִילּוּ רָעַת כָּל הַשָּׂדֶה פְּטוּרָה. לְעוֹלָם אֵינָהּ חַיֶּיבֶת עַד שֶׁתֵּצֵא מִתּוֹכָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְשָׂדֶה אֲחֶרֶת. אֶלָּא נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לֵירֵד. יָרְדָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לִיפּוֹל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה. הִיא מַתְנִיתָה. אֶלָּא נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לִיפּוֹל. נָפְלָה לְמָקוֹם שֶׁרְאוּיָה לֵירֵד. דְּא צְרִיכָא לְדָא וְדָא צְרִיכָה לְדָא. דְּא צְרִיכָא לְדָא. שֶׁמְּשַׁלֵּם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. וְדָא צְרִיכָה לְדָא. שֶׁמְּשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיקָה.

תַּנֵּי. אֵין שָׁמִין בֵּית כּוֹר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹגֵם. וְלֹא בֵּית קַב מִפְּנֵי שֶׁמַּשְׁבִּיחַ. אֶלָּא שָׁמִין בֵּית סְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁדֶה כַּמָּה הָיְתָה יָפָה וְכַמָּה הִיא יָפָה. אָמַר רִבִּי יוּדָה. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁאָכְלָה יִיחוּרֵי תְאֵנִים וְקִיטְמָה לוּלְבֵי גְפָנִים. אֲבָל אִם אָכְלָה בוֹסֶר אוֹ פַּגִּין שָׁמִין לוֹ פֵּירוֹת גְּמוּרִין. אָמַר רִבִּי יוּדָן מְשׁוּם רִבִּי עֲקִיבָה. אָכְלָה פֵּירוֹת גְּמוּרִין מְשַׁלֵּם פֵּירוֹת גְּמוּרִין נְטִיעוֹת שָׁמִין לוֹ נְטִיעוֹת. נְטִיעוֹת שָׁמִין לוֹ בֵּית סְאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רִבִּי עֲקִיבָה. תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ נִידּוֹנֶת כִּנְטִיעוֹת. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. שָׁמִין תַּרְקַב בְּשִׁשִּׁים תַּרְקַבִּים. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה אוֹמֵר. שָׁמִין קֶלַח בְּסֹס קְלָחִים.

חַד בַּר נַשׁ גָּנַב חָדָא כְפוּנֵי. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי שְׁמוּאֵל. אָמַר לֵיהּ. זִיל שַׁיימָה לֵיהּ בְּרֵישׁ דִּיקְלָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. כְּבָשָׁה דַּאֲהִינִי הֲוָה.

הלכה ג

משנה: הַמַּגְדִּישׁ לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בִרְשׁוּת וַאֲכָלָתַן בְּהֶמְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַשָּׂדֶה פָּטוּר. וְאִם הִזִּיקָה בָהֶן בַּעַל הַגְּדִישׁ חַיָּיב. וְאִם הִגְדִּישׁ בִּרְשׁוּת בַּעַל הַשָּׂדֶה חַיָּיב.

הלכה: הַמַּגְדִּישׁ לְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ כול'. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. גְּדִישִׁים בַּשָּׂדֶה כְּכֵלִים בַּבַּיִת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן. תִּיפְתָּר בְּהַהִיא דְּאִית לֵיהּ מִסְגָּר.

הלכה ד

משנה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵירָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פָּטוּר בְּדִינֵי אָדָם וְחַיָּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. שִׁילְּחָהּ בְּיַד פִּיקֵּחַ הַפִּיקֵּחַ חַיָּיב. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָאֵשׁ וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים הַמַּבִיא אֶת הָעֵצִים חַיָּיב. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָעֵצִים וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוּר הַמַּבִיא אֶת הָאוּר חַיָּיב. בָּא אַחֵר וְלִיבָּה הַמְלַבֶּה חַיָּיב. לִיבָּהוּ הָרוּחַ הֲרֵי כוּלָּן פְּטוּרִין.

הלכה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵירָה כול'. חִזְקִיָּה אָמַר. בְּשֶׁמָּסַר לוֹ גַּחֶלֶת. אֲבָל מָסַר לוֹ שַׁלְהֶבֶת חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הִיא גַּחֶלֶת הִיא שַׁלְהֶבֶת. וְקִשְׁיָא עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחִזְקִיָּה. אִילּוּ מִי שֶׁרָאָה גַּחֶלֶת שֶׁלַּחֲבֵירוֹ מְגַלְגֶּלֶת וְהוֹלֶכֶת וְאֵין כּוֹלֶה אוֹתָהּ. שְׁמָא אֵינוֹ פָטוּר. אָמְרֵי. תִּיפְתָּר בְּשֶׁמָּסַר לוֹ גַּחֶלֶת הַפְקֵר. אִינְמֵי שַׁלְהֶבֶת הֶפְקֵר. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. וְלִיבָּה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. וְנִיבָּה. מָאן דְּמַר. וְלִיבָּה. דִּכְתִיב בְּלַבַּת אֵשׁ. מָאן דְּמַר. וְנִיבָּה. וְהָיָה בְלִיבִּי כְאֵשׁ בּוֹעֶרֶת.

תַּמָּן אָמְרִין. בְּרוּחַ שֶׁלְּאוֹנְסִין הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בְּרוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ חַיָיב. רִבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אֲפִילוּ רוּחַ שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג בּוֹ פָּטוּר. שֶׁפְּעָמִים בָּא פְּעָמִים לֹא בָא.

הלכה ה

משנה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵירָה וְאָכְלָה עֵצִים אוֹ אֲבָנִים אוֹ עָפָר חַיָיב שֶׁנֶּאֱמַר כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וגו'. עָבְרָה גָּדֵר שֶׁהוּא גָבוֹהַּ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ דֶּרֶךְ הָרַבִּים אוֹ נָהָר פָּטוּר.

הלכה: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵירָה וְאָכְלָה עֵצִים כול'. מַה קוֹצִים מְיוּחָדִין שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק אַף אֵין לִי אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק. תַּלְמוּד לוֹמַר גָּדִישׁ. אוֹ מַה גָּדִישׁ מְיוּחָד שֶׁתְּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁתְּלוּשׁ מִן הַקַּרְקַע. תַּלְמוּד לוֹמַר קָמָה. אוֹ מַה אֵילּוּ וְאֵילּוּ מְיוּחָדִין שֶׁדַּרְכָּן לִידָּלֵק אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִידָּלֵק. לִיחָכָה נִירוֹ סִיפְסְפָה אֲבָנָיו מְנַיָין. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹ הַשָּׂדֶה. וְיֹאמַר קוֹצִים קָמָה גָּדִישׁ וְאַל יֹאמַר שָׂדֶה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָן נִיחָא. דְּאָמַר מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. וְעַל דַּעְתִּין דְּרַבָּנִין דְּאָמְרֵי. אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָּדִישׁ חִטִּים וְגָדִישׁ שְׂעוֹרִים. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר שָׂדֶה וּלְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר גָּדִישׁ.

עָבְרָה גָּדֵר שֶׁגְּבוֹהָה אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ דֶּרֶךְ הָרַבִּים אוֹ נָהָר פָּטוּר. אָמַר רַבָּה. בְּקוֹדַחַת הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בִּמְקַטֶּפֶת דִּבְרֵי הַכֹּל חַיָיב. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בִּמְקַטֶּפֶת הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בְּקוֹדַחַת פָּטוּר.

הלכה ו

משנה: הַמַּדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ עַד כַּמָּה תַּעֲבוֹר הַדְּלֵיקָה. רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא בְּאֶמְצַע בֵּית כּוֹר. רִבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת כְּדֶרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שֶׁלֹּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִיר אֶת הַבְּעֵירָה הַכֹּל לְפִי הַדְּלֵיקָה.

הלכה: הַמַּדְלִיק בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ כול'. תַּנֵּי. מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרָה דְלֵיקָה אֶת הַיַּרְדֵּן. שֶׁהָיְתָה קָשָׁה. עַד כַּמָּה תַּעֲבוֹר הַדְּלֵיקָה. רִבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה כְּדֶרֶךְ הָרַבִּים. בְּשָׁעַת הָרוּחַ שְׁלֹשִׁים אַמָּה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. שְׁלֹשִׁים אַמָּה. בְּשָׁעַת הָרוּחַ חֲמִשִּׁים אַמָּה. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. חֲמִשִּׁים אַמָּה. בְּשָׁעַת הָרוּחַ מֵאָה אַמָּה. מַעֲשֶׂה בָּעֲרָב שֶׁקִּפֵּץ הָאוֹר יוֹתֵר מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה. אֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁקִּפֵּץ. אֲבָל אִם הָיוּ עֵצִים מְצוּיִין לְפָנָיו אוֹ שֶׁהָיָה מְסַפֵּסֵף וְהוֹלֵךְ אֲפִילוּ עַד מִיל חַיָיב. עָבְרָה נָהָר אוֹ שְׁלוּלִית רְחָבִין שְׁמוֹנָה אַמּוֹת פָּטוּר.

הלכה ז

משנה: הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ וְהָיוּ בוֹ כֵּלִים רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא גָדִישׁ שֶׁל חִטִּין אוֹ גָדִישׁ שֶׁל שְׂעוֹרִין. הָיָה גָדִי כָּפוּת לוֹ וְעֵגֶל סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ חַיָּיב. עֵגֶל כָּפוּת לוֹ וּגְדִי סָמוּךְ לוֹ וְנִשְׂרַף עִמּוֹ פָּטוּר. וּמוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יְהוּדָה בַּמַּדְלִיק אֶת הַבִּירָה שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהַנִּיחַ בַּבָּתִּים.

הלכה: הַמַּדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ כול׳. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בִּכְלֵי גוֹרֶן שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין. מְחֻלְפָה שִׁיטַּת רִבִּי יוּדָן. תַּמָּן הוּא אוֹמֵר. פְּרָט לְטָמוּן. וְהָכָא הוּא אָמַר. לְרַבּוֹת הַטָּמוּן. וְלֵית רִבִּי יוּדָן דְּרִישׁ הָכָא אֶלָּא גָדִישׁ. לְאֵי זֶה דָּבָר נֶאֱמַר גָּדִישׁ. שֶׁמְּשַׁלֵּם כָּל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ. מְחֻלְפָה שִׁיטַּת רַבָּנִין. תַּמָּן אָמְרִין. לְרַבּוֹת טָמוּן. וָכָא אָמְרִין. פְּרָט לְטָמוּן. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מוֹדִין חֲכָמִים לְרִבִּי יוּדָן בִּכְלֵי גוֹרֶן שֶׁדַּרְכָּן לְיַטְמֵן. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁאֵין עֵדִים. אֲבָל אִם יֵשׁ עֵדִים כָּל עַמָּא מוֹדוּ עַל הָדָא דְרִבִּי (יוסי) דְּתַנֵּי כֵן. הָיָה גָדִישׁ חִטִּים מְחוּפֶּה שְׂעוֹרִין. אוֹ גָדִישׁ שְׂעוֹרִין מְחוּפֶּה בְּחִיטִּין. נוֹתֵן לוֹ גָדִישׁ שְׂעוֹרִים. כְּהָדָא חַד בַּר נַשׁ אַפְקַד גַּבֵּי חַבְרֵיהּ חַד שַׂק צְרִיר וְאִירְעוֹ אוֹנֶס. אָהֵן אָמַר. סִיגִין הֲוָה מָלֵא. וְאָהֵן הֲוָה אָמַר. מְטַקְסִין הֲוָה מָלֵא. הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רִבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי. מָהוּ שֶׁיִּטְעֲנוּ לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין רְאוּיִין לוֹ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. דַּאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא אַפְקַד גַּבֵּי חַד בַּר נַשׁ לִיטְרָא דְהַב. מִית בַּר זִיזָא וּמִית אֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא. אָתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי רִבִּי יַשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. אָמַר. מָאן הוּא דְלָא יָדַע דְּכָל מַאי דְאִית לַאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא לְבַר זִיזָא אִינּוּן. יִתְיְהֵבוּן לִבְנוֹי דְּבַר זִיזָא. הֲווֹן לְבַר זִיזָא בְּנִין רַבָּרְבִין וּבְנִין דְּקִיקִין. אָמַר. יִסְבּוֹן רַבָּרְבַיָּא פַּלְגָּא. וְכַד רְבוּ דְקִיקַיָּא יִסְבּוֹן פַּלְגָּא. דְּמָךְ רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי. אֲתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי רִבִּי חִייָה. אָמַר. אֵין מִן הָדָא לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. [ ]. יִתְיְהֵבוּן לִבְנוֹי דַּאֲרִיסָא. אָמַר לֵיהּ מָרֵיהּ דְּפִיקְדּוֹנָא. כְּבָר יְהֲבִית פַּלְגָּא. אָמַר לֵיהּ. מַה שֶׁנָּתַתָּה עַל פִּי בֵּית דִּין נָתַתָּה. וּמַה שֶׁאַתָּה נוֹתֵן עַל פִּי בֵּית דִּין אַתָּה נוֹתֵן. מָהוּ דְיֵימְרוּן בְּנוֹי דַּאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא לִבְנוֹי דְּבַר זִיזָא. יְבוֹן לוֹן מַה דְנָסְתוֹן. יְכְלִין מֵימַר לוֹן. מַה שֶׁנַּעֲשָׂה עַל פִּי בֵּית דִּין נַעֲשָׂה. מָהוּ דְיֵימְרוּן דְּקִיקַיָּא לְרַבְרְבַיָּא. נִיפְלוֹג עִמְּכוֹן. יְכְלִין מֵימַר לוֹן. מְצִיאָה מָצָאנוּ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. לֵית בֵּין רַבְרְבַיָּא לְדְקִיקַיָּא אֶלָּא כְּמִי שֶׁנִּיתַּן לָהֶן מַתָּנָה.

הלכה ח

משנה: גֵּץ שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ וְהִזִּיק חַיָּיב. גְּמָל שֶׁהָיָה טָעוּן פִּשְׁתָּן וְעוֹבֵר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים נִכְנְסָה פִשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת וְדָלְקָה בְּנֵרוֹ שֶׁל חֶנְוָונִי וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה בַּעַל הַגָּמָל חַיָּיב. הִנִּיחַ הַחֶנְוָונִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ הַחֶנְוָונִי חַיָּיב. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּנֵר חֲנוּכָּה פָּטוּר.

הלכה: גֵּץ הַיּוֹצֵא מִתַּחַת הַפַּטִּישׁ כול'. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָן. בְּנֵי חֲנוּכָּה פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין. בֵּין כְּךְ וּבֵין כָּךְ חַיָּיב. כְּגוֹן אֵילּוּ שֶׁהֵן עוֹשִׂין סוּכּוֹת בְּפִיתְחֵי חֲנוּיוֹתֵיהֶם בֶּחָג מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְשׁוּת וּבָא אַחֵר וְהוּזַק בָּהֶן חַיָּיב.

פרק ז

הלכה א

משנה: מְרוּבֶּה מִידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל מִמִּידַּת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁמִּידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּחַ חַיִּים. וּמִידַּת תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה אֵינָהּ נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּשׁוֹר וְשֶׂה בִּלְבַד שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וגו'. אֵין הַגּוֹנֵב אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְלֹא הַטּוֹבֵחַ וְלֹא הַמּוֹכֵר אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

הלכה: מְרוּבֶּה מִידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל כול'. מָנָן תֵּיתֵי לֵיהּ. מֵאִם הַמָּצֵא תִמָּצֵא וגו'. אֵין לִי אֶלָּא שׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה. כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר חַיִּים. לְרַבּוֹת כָּל בַּעֲלֵי חַיִּים. הַגְּנֵיבָה. לְרַבּוֹת אֶת הַמִּיטַּלְטְלִין. וְלָמָּה שׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה. אִם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הֲנָיָיה לַמְּזַבֵּחַ נִיתְנֵי שׁוֹר וְשֶׂה. [ ] תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵין מִיטַּלְטְלִין. יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁאֵין לָךְ בָּהֶן אֶלָּא תַּשְׁמִישׁ. יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאֵין לָךְ בָּהֶן אֶלָּא רְאָיָיה.

רִבִּי אַבָּהוּ שְׁאַל. לָמָּה לֹא שָׁנִינוּ שְׁמִידַּת תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל נוֹהֶגֶת בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גַּנָּב בַּשּׁוּתָּפִין. מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

תַּנֵּי. וְגוּנָּב מִבֵּית הָאִישׁ. וְלֹא מִבֵּית הָאִשָּׁה. כָּל עַצְמוֹ אֵין כָּתוּב רֵעֵהוּ אֶלָּא בְּשׁוֹאֵל. וְתֵימַר הָכֵין. אֵין הַגּוֹנֵב אַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי [כֶּפֶל וְלֹא הַטּוֹבֵחַ וְלֹא הַמּוֹכֵר מֵאַחַר הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי] אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ [וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הַגְּנֵיבָה לְמִי הוּא מְשַׁלֵּם. לָרִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי לִשְׁנֵיהֶם. גָּנַב וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ] וְתָפְשׂוֹ בְּעָלִים אֶת הַשֵּׁינִי וְנִשְׁבַּע לָהֶן. אֵין תֵּימַר. מוֹצִיאִין מִן הַשֵּׁינִי. מֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁבוּעָה. אֵין תֵּימַר. אֵין מוֹצִיאִין מִן הַשֵּׁינִי. אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן שְׁבוּעָה. גָּנַב וְנִגְנְבָה מִמֶּנּוּ וְנִמְלַךְ הַשֵּׁינִי לְהַחֲזִיר. אֵין תֵּימַר. יַחֲזִיר לַבְּעָלִים. פְּעָמִים שֶׁאֵין מוֹדִיעִין לַגַּנָּב. אֵין תֵּימַר. יַחֲזִיר לַגַּנָּב. פְּעָמִים שֶׁאֵין מוֹדִיעִים לַבְּעָלִים. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. יַחֲזִיר לַבְּעָלִים בִּפְנֵי גַנָּב.

הלכה ב

משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶם אוֹ עַל פִּי שְׁנַיִם אֲחֵרִים מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וּמָכַר בַּשַּׁבָּת גָּנַב וּמָכַר לָעֲבוֹדָה זָרָה גָּנַב וְטָבַח בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים גָּנַב מְשָׁל אָבִיו וְטָבַח וּמָכַר וְאַחַר כָּךְ מֵת אָבִיו גָּנַב וְטָבַח וְאַחַר כָּךְ הִקְדִּישׁ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי

אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח לִרְפוּאָה אוֹ לַכְּלָבִים הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצָא טְרֵפָה הַשּׁוֹחֵט חוּלִּין בָּעֲזָרָה מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר בִּשְׁנֵי אֵילּוּ.

הלכה: וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַזִּיד בְּחֵלֶב וְשָׁגַג בְּקָרְבָּן מַתְרִין בּוֹ וְלוֹקֶה וּמֵבִיא קָרְבָּן. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק כְּדֵי רִשָּׁעָתוֹ. שְׁנֵי דְבָרִים מְסוּרִין לְבֵית דִּין הַתּוֹפֵשׂ אֶחָד מֵהֶן. יָצָא דָבָר שֶׁמְּסוּר לַשָּׁמַיִם.

הלכה ג

משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּיהֶן וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין מְשַׁלְּמִין לוֹ אֶת הַכֹּל. גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי שְׁנַיִם אֲחֵרִים אֵילּוּ וְאֵילּוּ נִמְצְאוּ זוֹמְמִין הָרִאשׁוֹנִים מְשַׁלְּמִים כֶּפֶל וְהָאַחֲרוֹנִים מְשַׁלְּמִים תַּשְׁלוּמֵי שִׁלשָׁה. נִמְצְאוּ הָאַחֲרוֹנִים זוֹמְמִין הוּא מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְהֵם מְשַׁלְּמִים תַּשְׁלוּמֵי שִׁלשָׁה. אֶחָד מִן הָאַחֲרוֹנִים זוֹמֵם בָּטְלָה עֵדוּת שְׁנַיָּיה. אֶחָד מִן הָרִאשׁוֹנִים זוֹמֵם בָּטְלָה כָּל הָעֵדוּת שֶׁאִם אֵין גְּנֵיבָה אֵין טְבִיחָה וְאֵין מְכִירָה.

הלכה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם כוּל'. אָמַר רִבִּי זְעִירָא. הָדָא אָמְרָה. עָד זוֹמֵם אֵין נִפְסָל בְּבֵית דִּין אֶלָּא מֵעַצְמוֹ נִפְסָל. פְּתַר לָהּ בְּהַתְרָייָה. וְתַנֵּי כֵן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים. בִּשְׁתֵּי עֵדִיוֹת וּבִשְׁתֵּי הַתְרָיוֹת. אֲבָל בְּעֵדוּת אַחַת וּבְהַתְרָייָה אַחַת כָּל עֵדוּת שֶׁבָּטְלָה מִקְצָתָהּ בָּטְלָה כוּלָּהּ. מָהוּ שֶׁבָּטְלָה מִקְצָתָהּ בָּטְלָה כוּלָּהּ. הָיוּ עוֹמְדִין וּמֵעִידִין עָלָיו בָּעֲשָׂרָה בְנֵיסָן שֶׁגָּנַב שׁוֹר בְּאֶחָד בְּנִיסָן. טָבַח וּמָכַר בָּעֲשָׂרָה בְנֵיסָן. הוּזְמוּ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן. כָּל עֵדוּת שֶׁהֵעִידוּ מֵעֲשָׂרָה בְנִיסָן עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּנִיסָן לְמַפְרֵיעָה הֲרֵי אֵילּוּ פְּסוּלוֹת. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. תִּיפְתָּר בְּמֵעִידִין עָלָיו בְּכֶרֶךְ אֶחָד. וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. וְתַנֵּי כֵן. הֵן הָיוּ הָרִאשׁוֹנִים וְהֵן הָיוּ הָאַחֲרוֹנִים. הוּזְמוּ בָרִאשׁוֹנָה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. בַּשְּׁנִייָה הֲרֵי אֵילּוּ עֵדוּת אֶחָד. שְׁלִישִׁית הֲרֵי אֵילּוּ שְׁתֵּי עֵדִיוֹת. וְהֵיכִי דָמֵי. אִם בְּמֵעִידִין עָלָיו בְּכֶרֶךְ אֶחָד. לֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. לָא אַתְייָא דָא אֶלָּא עַל יְדֵי עֵדוּת סַגְיָא.

עַד כְּדוֹן בְּשֶׁבָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְעֵדֵי טְבִיחָה כְּאַחַת. בָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְלֹא קִיבְּלוּם וְאַחַר כָּךְ בָּעוּ עֵידֵי טְבִיחָה. אָמְרִין לָהֶן. הֲווּ יוֹדְעִין שֶׁכְּבָר בָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְלֹא קִיבַּלְנוּם וְעַל יְדֵיכֶם אָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתָן. נִמְצְאוּ עֵידֵי טְבִיחָה זוֹמְמִין מְשַׁלְּמִין עַל יְדֵי עֵידֵי גְנֵיבָה. רִבִּי חִזְקִיָּה לֹא מַר כֵּן אֶלָּא. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁבָּאוּ עֵידֵי גְנֵיבָה וְעֵידֵי טְבִיחָה כְּאַחַת. בָּאוּ עֵידֵי טְבִיחָה וְלֹא קִיבְּלוּ אוֹתָן וְאַחַר כָּךְ בָּעוּ עֵידֵי גְנֵיבָה. אוֹמְרִין לוֹן. הֲווּ יוֹדְעִין שֶׁכְּבָר בָּאוּ עֵידֵי טְבִיחָה וְלֹא קִיבַּלְנוּם וְעַל יְדֵיכֶם אָנוּ מְקַבְּלִין אוֹתָן. וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין עֵידֵי גְנֵיבָה. מְשַׁלְּמִין עַל יְדֵי עֵידֵי טְבִיחָה.

הלכה ד

משנה: גָּנַב עַל פִּי שְׁנַיִם וְטָבַח וּמָכַר עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב וְטָבַח בַּשַּׁבָּת. גָּנַב וְטָבַח לַעֲבוֹדָה זָרָה. גָּנַב מִשֶּׁלְאָבִיו וּמֵת אָבִיו וְאַחַר כָּךְ טָבַח וּמָכַר. גָּנַב וְהִקְדִּישׁ וְאַחַר טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר קֳדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר.

הלכה: גָּנַב וְטָבַח בַּשַּׁבָּת כול'. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן מֻזְהָד בְּחֵלֶב וְשׁוֹגֵג בְּקָרְבָּן מַתְרִין בּוֹ וְלוֹקֶה וּמֵבִיא קָרְבָּן. מָאן תַּנְיֵתָהּ. [רִבִּי שִׁמְעוֹן. דְּתַנְיָנָן.] רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר קֳדָשִׁים שֶׁחַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה וְשֶׁאֵין חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן פָּטוּר. רִבִּי יוֹסְטָא בֵּירִבִּי מַתּוֹן שָׁאַל. הַפּוֹדֶה כַלְכָּלָה מִיַּד הַגַּזְבָּר מַהוּ שֶׁתִּיבָּטֵל לְמַעְשְׂרוֹת. מָתִיב רֵישׁ לָקִישׁ. וְהָתַנְיָנָן. גָּנַב וְהִקְדִּישׁ וְאַחַר כָּךְ טָבַח וּמָכַר. כְּמַה דְאַתְּ אָמַר תַּמָּן. הַמַּקְדִּישׁ אֵינוֹ כְמוֹכֵר. וְדִכְוָותָהּ הָפוֹדֶה אֵינוֹ כְלוֹקֵחַ. מִילְּתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה. מְכִירָה כְּפִדְיוֹן. אָמְרֵי. רָאוּי הוּא לְפָדוֹתוֹ וּלְאוֹכְלוֹ.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. רָאוּ אוֹתוֹ שׁוֹחֵט שׁוֹר שָׁחוֹר בַּיַּעַר חֲזָקָה גָּנוּב הוּא. חָשׁ לוֹמַר. שֶׁמָּא רָאוּהוּ רָבוּץ. תִּיפְתָּר בְּשֶׁרָאוּהוּ מוֹשֵׁךְ.

יֵשׁ בְּטוֹבֵחַ מַה שֶּׁאֵין בְּמוֹכֵר וְיֵשׁ בְּמוֹכֵר שֶׁאֵין בְּטוֹבֵחַ. שֶׁהַטּוֹבֵחַ בַּשַּׁבָּת חַיָּיב וְהַמּוֹכֵר בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. אָמַר רִבִּי יַנַּאי בֵּירִבִּי יִשְׁמָעֵאל. מָצִינוּ שֶׁהַמְכִירָה חַיָּיבִין עָלֶיהָ בַּשַּׁבָּת. הַגַּע עַצְמָךְ. בָּאוֹמֵר לְחֲבֵירוֹ. תְּלוֹשׁ מִן הַקַּרְקַע הַזֶּה וּקְנֵה אוֹתוֹ. לֹא קָנָיוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. תְּלִישָׁה הִיא שֶׁמְּחַיֶּיבֶת אוֹתוֹ וְלֹא מְכִירָה.

הלכה ה

משנה: מְכָרוֹ חוּץ מֵאֶחָד מִמַּאָה שֶׁבּוֹ אוֹ שֶׁהָיְתָה לוֹ בּוֹ שׁוּתָפוּת. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְיָדוֹ הַנּוֹחֵר וְהַמְעַקֵּר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. גָּנַב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים טָבַח וּמָכַר חוּץ מֵרְשׁוּתָן. אוֹ שֶׁגָּנַב חוּץ מֵרְשׁוּתָן וְטָבַח וּמָכַר בִּרְשׁוּתָן. אוֹ שֶׁגָּנַב וְטָבַח וּמָכַר חוּץ מִרְשׁוּתָן מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. אֲבָל אִם גָּנַב וְטָבַח וּמָכַר בִּרְשׁוּתָם פָּטוּר.

הלכה: מְכָרוֹ חוּץ מֵאֶחָד מִמַּאָה שֶׁבּוֹ כול'. גָּנַב בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים כול'. רִבִּי זְעִירָה בָּעֵי. מְכָרָהּ חֲצָיַיִן מָהוּ. מָכַר חֲצָיָיהּ לָזֶה וְחֲצָיָיהּ לָזֶה מָהוּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. מְכָרָהּ חוּץ מִיָּדָהּ חוּץ מֵרַגְלָהּ חוּץ מִקַּרְנָהּ חוּץ מִגִּיזָתָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. חוּץ מִקַּרְנָהּ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל. חוּץ מִגִּיזוֹתֶיהָ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה

וַחֲמִשָּׁה. רִבִּי אוֹמֵר. חוּץ מִדָּבָר שֶׁהַנִּשְׁמָה תְלוּיָה בּוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. חוּץ מִדָּבָר שֶׁאֵין הַנִּשְׁמָה תְלוּיָה בּוֹ פָּטוּר.

הלכה ו

משנה: הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ חוּץ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וָמֵת חַיָּיב. נְתָנוֹ לִבְכוֹרוֹת בְּנוֹ לְבַעַל חוֹבוֹ לְשׁוֹמֵר חִנָּם וְלַשּׂוֹאֵל לְנוֹשֵׂא שָׂכָר וְלַשּׂוֹכֵר וְהָיָה מוֹשְׁכוֹ וּמֵת בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים פָּטוּר. הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהוֹצִיאוֹ חוּץ מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים וָמֵת חַיָּיב.

הלכה: הָיָה מוֹשְׁכוֹ וְיוֹצֵא וּמֵת כול'. נְתָנוֹ לִבְכוֹרוֹת בְּנוֹ כול'. אָמַר רִבִּי מָנָא. מָאן דְּמַר לִי הָדָא מֵילְתָא אֲנָא נְסִיב בנריתיה. מָהוּ פָּטוּר. נִפְטָר מֵחוֹבוֹ. נִפְטָר מִגְּנֵיבָה.

הלכה ז

משנה: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַקָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲבָל מְגַדְּלִין בְּסוּרְיָא וּבְמִדְבָּרוֹת שֶׁבָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנְגוֹלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים וְלֹא כֹהֲנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הַטָּהֳרוֹת. וְלֹא יְגַדֵּל יִשְׂרְאֵל חֲזִירִין בְּכָל מָקוֹם וְלֹא יְגַדֵּל אָדָם אֶת הַכֶּלֶב אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה קָשׁוּר בַּשַּׁלְשֶׁלֶת. אֵין פּוֹרְסִין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִים אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּישׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס.

הלכה: אֵין מְגַדְּלִין בְּהֵמָה דַקָּה כול'. אָמַר רִבִּי בָּא. כְּגוֹן מָהִיר שֶׁהִיא שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל עַל שִׁשָּׁה עָשָׂר מִיל.

תַּנֵּי. אֵין מְגַדְּלִין תַּרְנוֹגְלִין בִּירוּשָׁלַם מִפְּנֵי הַקֳּדָשִׁים וְלֹא כֹהֲנִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי הַטָּהֳרוֹת. יָכוֹל אַף בִּירוּשָׁלַם כֵּן. אוֹ יָיבֹא כַּיי דְּמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה וגו'. עִיר שֶׁמְּחֻבָּרֶת יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה.

כְּתִיב טְמֵאִים הֵם לָכֶם. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם. אֶלָּא אֶחָד אִיסּוּר אֲכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָיָיה. כָּל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ [דְּבַר תּוֹרָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וְכָל דָּבָר שֶׁאִסּוּרוֹ] מִדִּבְרֵיהֶן מוּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וַהֲרֵי חֲמוֹר. לִמְלַאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. וַהֲרֵי גָּמָל. לִמְלַאכְתּוֹ הוּא גָדֵל.

לֹא יְגַדֵּל אָדָם אֶת הַכֶּלֶב אֶלָּא אִם כֵּן קָשׁוּר בְּשַׁלְשֶׁלֶת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲנִינָה. כָּל הַמְגַדֵּל כֶּלֶב רַע בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד וגו'.

אֵין פּוֹרְשִׂין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִים אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה רָחוֹק מִן הַיִּישׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס. [הָכָא אַתְּמַר. שְׁלֹשִׁים רִיס.] וּלְהַלָּן אִתְּ אָמַר. נ אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּרִבִּי בוּן. לְרֹעוֹת מְרִיעָה נ אַמָּה. לִפְרוֹחַ פּוֹרַחַת אַפִּילוּ אַרְבַּעַת מִילִין.

פרק ח

הלכה א

משנה: הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ חַייָב עָלָיו מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה דְבָרִים בְּנֶזֶק בְּצַעַר בְּרִיפּוּי בְּשֶׁבֶת וּבְבוּשֶׁת. בְּנֶזֶק כֵּיצַד סִימָא אֶת עֵינוֹ קָטַע אֶת יָדוֹ שָׁבַר אֶת רַגְלוֹ רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא עֶבֶד נִמְכַּר כַּמָּה הָיָה יָפֶה וְכַמָּה הוּא יָפֶה. צַעַר כְּוָייוֹ בַשְּׁפּוּד אוֹ בַמַּסְמֵר וַאֲפִילּוּ עַל צִיפָּרְנוֹ מְקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה חַבּוּרָה אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם כַּייוֹצֵא בָּזֶה רוֹצֶה לִיטוֹל לִהְיוֹת מִצְטַעֵר כָּךְ.

הלכה: הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ כול'. תַּנֵּי. הַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ חֲמִשָּׁה נוֹתֵן לוֹ חֲמִשָּׁה. אַרְבָּעָה נוֹתֵן לוֹ אַרְבָּעָה. שְׁלֹשָׁה נוֹתֵן לוֹ שְׁלֹשָׁה. שְׁנַיִם נוֹתֵן לוֹ שְׁנַיִם. אֶחָד נוֹתֵן לוֹ אֶחָד. וְהֵיכִי. הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וּקְטָעָהּ נוֹתֵן לוֹ חֲמִשָּׁה. נֶזֶק צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. הִכָּהוּ עַל יָדוֹ וְצָבַת נוֹתֵן לוֹ דֹ'. צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת וּבוּשֶׁת. הִכָּהוּ עַל רֹאשׁוֹ וְצָבַת נוֹתֵן לוֹ גֹ'. צַעַר רִיפּוּי שֶׁבֶת. בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה נוֹתֵן לוֹ בֹּ. צַעַר רִיפּוּי. בְּטוֹמוֹס שֶׁבְּיָדוֹ נוֹתֵן לוֹ אֹ. בוּשֶׁת.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. קָטַע יָדוֹ וְחָזַר וְקָטַע יָדוֹ מִמַּעֲלָן מָהוּ שֶׁיִּתֵּן לוֹ צַעַר שֶׁל שָׁעָה רִאשׁוֹנָה. כְּתִיב עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן. וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מֵזִיד. יֹאמַר שׁוֹגֵג וְאַל יֹאמַר מֵזִיד. שֶׁאִילּוּ נֶאֱמַר שׁוֹגֵג וְלֹא נֶאֱמַר מֵזִיד הָיִיתִי אוֹמֵר. שׁוֹגֵג יְשַׁלֵּם מָמוֹן מֵזִיד [וְיִקָּטַע אֶת יָדוֹ. הֲוֵי צוֹרֶךְ הוּא שֶׁיֹּאמַר מֵזִיד. אוֹ אִילּוּ נֶאֱמַר מֵזִיד וְלֹא נֶאֱמַר שׁוֹגֵג הָיִיתִי אוֹמֵר. מֵזִיד יְשַׁלֵּם מָמוֹן שׁוֹגֵג] לֹא יְשַׁלֵּם כְּלוּם. הֲוֵי צוֹרֶךְ לוֹמַר שׁוֹגֵג וְצוֹרֶךְ לוֹמַר מֵזִיד. שֶׁאִם הָיָה סוּמָא וְסִימָא אֶת עֵינוֹ קִיטַּע וְקִיטַּע אֶת יָדוֹ הֵיאַךְ זֶה מִתְקַיֵּים וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו. מַגִּיד שֶׁאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא מָמוֹן.

צַעַר. כְּוָייוֹ בַשְּׁפּוּד אוֹ בַמַּסְמֵר אֲפִילּוּ עַל צִפּוֹרְנוֹ מְקוֹם שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה חַבּוּרָה. כְּתִיב כְּוָיָיה תַּחַת כְּוָיָיה וגו'. הֵיכִי דָמֵי. אִם בְּשֶׁפְּצָעוֹ וְהוֹצִיא דָמוֹ כְּבָר כְּתִיב פֶּצַע תַּחַת פֶּצַע. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר חַבּוּרָה. אֶלָּא שֶׁאִם כְּוָייוֹ בַשְּׁפּוּד עַל כַּף יָדוֹ וְצָבַת עַל כַּף רַגְלוֹ וְצָבַת. אוֹ שֶׁהִטִּיל עָלָיו שֶׁלֶג אוֹ צִינִּים בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה חַייָב לְרַפּוֹתוֹ.

אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם כַּייוֹצֵא בָּזֶה רוֹצֶה לִיטוֹל לִהְיוֹת מִצְטַעֵר בְּכָךְ. אָמַר רִבִּי זְעִירָה. חֲמֵיי בַּר נַשׁ וְאָמְרִין לֵיהּ. כַּמָּה אַתְּ בָּעֵי לְמִיתַּן וְלָא יֵיאבֵד אֲהֵן צַעֲרָא. וּמַה דְּהוּא אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. אָמַר מַר עוּקְבָּה. כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לִיטוֹל הֵיא מַתְנִיתָא. וְתֵימַר אָכֵן. אֶלָּא חֲמֵיי בַּר נַשׁ וְאָמְרִין לֵיהּ. כַּמָּה אַתְּ בָּעֵי מֵיסַב וְיֵאבֵד אֲהֵן צַעֲרָא. וּמַה דְּוּ אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. תַּנֵּי. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר. נוֹתְנִין נְכָאֵי מָזוֹן. מָהוּ נְכָאֵי מָזוֹן. בְּקַדְמִיתָא הֲוִינָא אָכִיל טְלוֹפְחִין וְיָרֵק. וּכְדוֹן לֵית בִּי מֵיכַל אֶלָּא בֵּיעִין וְתַרְנוֹגַלִּין. וּמַה דְּוּ אָמַר יְהָבִין לֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר יַעֲקֹב. אֲהֵן רוֹמַיי כַּד מִיבְאַשׁ לֹא נְפִיק לְקָרְבָא עַד דְּייֵכוּל מַה דְּחָסֵר יוֹמִין בְּיוֹמִין.

הלכה ב

משנה: רִיפּוּי הַכָּהוּ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. עָלוּ בוֹ צְמָחִים אִם מַחֲמַת הַמַּכָּה חַיָּיב שֶׁלֹּא מַחֲמַת הַמַּכָּה פָּטוּר. חָיְתָה וְנִסְתְּרָה חָיְתָה וְנִסְתְּרָה חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. חָיְתָה כָּל צָרְכָּהּ אֵינוֹ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ.

הלכה: רִיפּוּי הַכָּהוּ חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ כול'. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. עָלוּ בוֹ צְמָחִין סְבִיבוֹת הַמַּכָּה וְנִסְתְּרָה מַחֲמַת הַמַּכָּה מָהוּ. מִן מַה דְכְתִיב וְרִפֹּא יְרַפֵּא. שֶׁאִם עָבַר עַל דְּבַר רוֹפֵא [פָּטוּר]. תַּנֵּי חוֹרִין וְרַפֹּא יְרַפֵּא. שֶׁאִם עָלַת גַּרְגּוּתְנִי חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יוּדָן אוֹמֵר. עָלוּ בוֹ צְמָחִים סְבִיבוֹת הַמַּכָּה אַף עַל פִּי שֶׁנִּסְתְּרָה [מַחֲמַת] הַמַּכָּה חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ וְאֵין חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ דְּמֵי שִׁבְתּוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. חִידּוּשׁ חִידֵּשׁ הַכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה הַזֹּאת שֶׁיִּתֵּן לוֹ שֶׁבֶת וְרִיפּוּי. רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא.

הלכה ג

משנה: שֶׁבֶת. רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִילּוּ הוּא שׁוֹמֵר קִישׁוּאִין שֶׁכְּבָר נָתַן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ וּדְמֵי רַגְלוֹ. בּוֹשֶׁת. הַכֹּל לְפִי הַמְבַיֵּישׁ וְהַמִּתְבַּיֵּישׁ. הַמְבַיֵּישׁ אֶת הָעָרוֹם הַמְבַיֵּישׁ אֶת הַסּוֹמֶא וְהַמְבַיֵּישׁ אֶת הַיָּשֵׁן חַיָּיב וְיָשֵׁן שֶׁבִּייֵשׁ פָּטוּר. נָפַל מִן הַגַּג וְהִזִּיק וּבִייֵשׁ חַיָּיב עַל הַנֶּזֶק וּפָטוּר עַל הַבּוֹשֶׁת שֶׁנֶּאֱמַר וְשִׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בִּמְבוּשָׁיו אֵינוֹ חַיָּיב עַל הַבּוֹשֶׁת עַד שֶׁיְּהֵא מִתְכַּוֵּין.

הלכה: שֶׁבֶת. רוֹאִין אוֹתוֹ כול'. הָכָא אַתְּ מַר. רוֹאִין אוֹתוֹ כְּילּוּ שׁוֹמֵר קִישׁוּאִין. וְהָכָא אַתְּ מַר. הָיָה עוֹשֶׂה מְנָה בַּיּוֹם נוֹתֵן לוֹ מְנָה. סֶלַע נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. אָמַר רִבִּי יִצְחָק. תֵּרֵין שִׁבְתִּין אִינּוּן. הַכָּהוּ עַל יָדוֹ וּקְטָעָהּ אֵין רוֹאִין אוֹתוֹ כְּילּוּ עוֹשֶׂה מְנָה בַּיּוֹם אֶלָּא רוֹאִין אוֹתוֹ כְּילּוּ חִיגֵּר יוֹשֵׁב וְשׁוֹמֵר קִישׁוּאִין. שֶׁכְּבָר נָתַן לוֹ דְּמֵי יָדוֹ וּדְמֵי רַגְלוֹ. שֶׁאִם כְּוִיּוֹ עַל כַּף יָדוֹ וְצָבַת עַל כַּף רֹאשׁוֹ וְצָבָה. אוֹ שֶׁהִטִּיל עָלָיו שֶׁלֶג אוֹ צוֹנֵן בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה. חַיָּיב לְרַפּוֹתוֹ. תַּנֵּי. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. וְלֹא אֵשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. תַּנֵּי חוֹרָן תַּנֵּי. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. לְרַבּוֹת אֵשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. מָאן דְּמַר. וְשָׁלְחָה יָדָהּ. וְלֹא אֵשֶׁת שְׁלִיחַ בֵּית דִּין. בְּשֶׁהִכָּהוּ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. תַּנֵּי. לֹא אֵשֶׁת שְׁנַיִם.

הלכה ד

משנה: זֶה חוֹמֶר בָּאָדָם מִבַּשּׁוֹר שֶׁהָאָדָם מְשַׁלֵּם אֶת הַנֶּזֶק וּמְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת וְשׁוֹר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶלָּא נֶזֶק וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם דְּמֵי וְלָדוֹת. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם חַבּוּרָה הַחוֹבֵל בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן. הַחוֹבֵל בְּעֶבֶד עִבְרִי חַיָּיב בְּכוּלָּן חוּץ מִן הַשֶּׁבֶת בִּזְמַן שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ. הַחוֹבֵל בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁלַּאֲחֵרִים חַיָּיב בְּכוּלָּן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת.

הלכה: זֶה חוֹמֶר בָּאָדָם מִבַּשָּׂר כול'. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ כול'. תַּנֵּי. וְהָעֵדִים שֶׁאָמְרוּ מֵעִידִין אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁסִּימָא שְׁתֵּי עֵינָיו כְּאַחַת. שֶׁהִפִּיל שְׁתֵּי שִׁינָּיו כְּאַחַת. אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ כְּלוּם. זוֹ אַחַר זוֹ יוֹצֵא לַחֵירוּת בָּרִאשׁוֹנָה וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שְׁנִיָּיה. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁמִין לַעֲבָדִים בּוֹשֶׁת. רִבִּי לָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַמַּקְדִּישׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי עַצְמוֹ כּוּלָּן קִידֵּשׁ. וְחָזַר וְתָנָא. הַמַּקְדִּישׁ מַעֲשֶׂה יְדֵי עַבְדּוֹ יוֹצִיא לוֹ מֵהֶן פַּרְנָסָתוֹ וְהַשְׁאָר הֶקְדֵּשׁ. הָכָא אַתְּ אָמַר. הַשְׁאָר הֶקְדֵּשׁ. וְהָכָא אַתְּ מַר. כּוּלּוֹ קוֹדֶשׁ. אָמַר רִבִּי אָחָא. מְצוּוִּים יִשְׂרָאֵל לְפַרְנֵס בְּנֵי חוֹרִין יוֹתֵר מֵעֲבָדִים. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. הַקּוֹטֵעַ יְדֵי עֶבֶד חֲבֵירוֹ רַבּוֹ נוֹטֵל נִזְקוֹ צַעֲרוֹ רִיפּוּי שִׁבְתּוֹ בּוֹשְׁתּוֹ. וַהֲלָה יִתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה. אָמַר רִבִּי אָחָא. מְצוּוִּין יִשְׂרָאֵל לְפַרְנֵס עֲבָדִים קִיטָּעִין יוֹתֵר מִן הַשְׁלֵימִין. וְהָא רִבִּי יוֹחָנָן אָכִיל קוֹפַּד וִיהִיב לְעַבְדֵּיהּ. שְׁתֵּי חֲמָר וִיהִיב לְעַבְדֵּיהּ. וְקָרֵי אַנַפְשֵׁיהּ הֲלֹא בְבֶטֶן עוֹשֵׂינִי עֹשֵׂהוּ. אָמְרֵי. תַּמָּן בְּמִידַּת הַדִּין. בְּרַם הָכָא בְּמִידַּת רַחֲמִים.

הלכה ה

משנה: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין. הָעֶבֶד וְהָאִשָּׁה פְּגִיעָתָן רָעָה הַחוֹבֵל בָּהֶן חַיָּיב וְהֵם שֶׁחָבְלוּ בַּאֲחֵרִים פְּטוּרִין אֲבָל מְשַׁלְּמִין לְאַחַר זְמַן. נִתְגָּרְשָׁה הָאִשָּׁה וְנִשְׁתַּחְרֵר הָעֶבֶד חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ וְעָשָׂה בָהֶם חַבּוּרָה וְהַחוֹבֵל בַּחֲבֵירוֹ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר מִכּוּלָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִידּוֹן בְּנַפְשׁוֹ. וְהַחוֹבֵל בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי שֶׁלּוֹ פָּטוּר מִכּוּלָּן.

הלכה: חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן פְּגִיעָתָן רָעָה כול'. תַּנֵּי. וְהָעֵדִים שֶׁאָמְרוּ מֵעִידִים אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁסִּימָא עֵין עַבְדּוֹ וְהִפִּיל שִׁינּוֹ שֶׁכֵּן הָרַב אוֹמֵר. וְנִמְצְאוּ זוֹמְמִין. מְשַׁלְּמִין לָעֶבֶד. וְכוּלֵּיהּ מִן אֲהֵן עוֹבְדָא מֵימַר כֵּן. אָמַר רִבִּי נָסָה. וִינּוּן דַּמְרוֹן כֵּן. מֵעִידִין אָנוּ עַל פְּלוֹנִי שֶׁנִּכְנַס תַּחַת יָדוֹ שָׁלֵם וְיָצָא חָבוּל בִּשְׁתַּיִם. יוֹצֵא לַחֵירוּת בָּרִאשׁוֹנָה וְנוֹתֵן לוֹ דְּמֵי שְׁנִיָּיה.

הלכה ו

משנה: הַתּוֹקֵעַ לַחֲבֵירוֹ נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מָנֶה. סְתָרוֹ נוֹתֵן לוֹ מָאתַיִם זוּז לְאַחַר יָדוֹ נוֹתֵן לוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. צָרַם בְּאָזְנוֹ תְּלַת בְּשַׁעֲרוֹ רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק הֶעֱבִיר טַלִּיתוֹ מִמֶּנּוּ פָּרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז וְהַכֹּל לְפִי כְבוֹדוֹ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה אֲפִילוּ עֲנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן בְּנֵי חוֹרִין שֶׁיָּרְדוּ מִנִּכְסֵיהֶן שֶׁהֵן בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁפָּרַע רֹאשָׁהּ שֶׁל אִשָּׁה וּבָאת לִפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָה וְחִייְבוֹ לִיתֵּן לָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר לוֹ רִבִּי תֵּן לִי זְמָן וְנָתַן לוֹ. שִׁימְרֵהּ עוֹמֶדֶת עַל פֶּתַח חֲצֵירָהּ וְשִׁיבֵּר אֶת הַפַּךְ בְּפָנֶיהָ וּבוֹ כְּאִיסָּר שֶׁמָּן גִּילַּת אֶת רֹאשָׁהּ וְהָיְתָה מְטַפַּחַת

וּמַנַּחַת עַל רֹאשָׁהּ וְהֶעֱמִיד לָהּ עֵדִים וּבָא לִפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָה אָמַר לוֹ לָזֶה אֲנִי נוֹתֵן אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר לוֹ לֹא אָמַרְתָּ כְלוּם שֶׁהַחוֹבֵל בְּעַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַׁאי פָּטוּר וַאֲחֵרִים שֶׁחָבְלוּ בוֹ חַיָּיבִים. הַקּוֹצֵץ אֶת נְטִיעוֹתָיו עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַׁאי פָּטוּר וַאֲחֵרִים שֶׁקִּצְּצוּ אֶת נְטִיעוֹתָיו חַיָּיבִים.

הלכה: הַתּוֹקֵעַ לַחֲבֵירוֹ נוֹתֵן לוֹ סֶלַע. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה אֲפִילוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל כּוּל׳. תַּנֵּי רַב קַרְנִי. לַבְּעִיטָה אַחַת. לְרִכּוּבָה שָׁלֹשׁ. לַסְקְלוֹנְקִית חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה. חַד אָמַר בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ. הַמְבַיֵּישׁ אֶת הַזָּקֵן נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי בוֹשְׁתּוֹ מֻשְׁלָם. חַד בַּר נַשׁ אִיקְפַּד לְרִבִּי יוּדָה בַּר חֲנִינָה. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רֵישׁ לָקִישׁ וּקְנָסֵיהּ לִטְרָא דְּרַהֲב.

רָקַק וְהִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק. עַד הֵיכָן הִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק. עַד גּוּפּוֹ עַד כֵּלָיו. אֶלָּא רָקַק וְלֹא הִגִּיעַ בּוֹ הָרוֹק מָהוּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא אָמְרָה. הַמְבַיֵּישׁ אֶת חֲבֵירוֹ בִּדְבָרִים פָּטוּר.

תַּנֵּי רִבִּי אַבָּהוּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. הֲרַגְתָּה שׁוֹרִי קָצַצְתָּה נְטִיעוֹתַיי. וַהֲלָהּ אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. חַיָּיב. אָמַר לֵיהּ. הֵן תַּנִּיתָהּ אִילֵּין לְמַקְרִילוֹת לְמִקְבִּילוֹת. אָמַר לֵיהּ. אֲנָא הוּא דְּטָעִית וְאִינּוּן דַּמְרִין כֵּן. מֵעִידִין אָנוּ אִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהָרַג שׁוֹר פְּלוֹנִי. וַהֲלָהּ אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ. חַיָּיב. [אָמַר. הָא אֲמִירָה.]

הלכה ז

משנה: אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ אֵינוֹ נִמְחָל לוֹ עַד שֶׁיְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא. וּמְנַיִין שֶׁלֹּא יְהֵא הַמּוֹחֵל אַכְזָרִי שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וגו׳.

הלכה: אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ כּוּל׳. [וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בְּרִיעֵי אִיּוֹב וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵלִים וגו׳ וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ וגו׳ וּבְסוֹף הָעִנְיָין מַהוּא אוֹמֵר וַיי שָׁב אֶת שְׁבוּת אִיּוֹב אֵימָתַיי בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד רֵעֵהוּ וגו׳ וַיּוֹסֶף יי אֶת כָּל אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה.]

תַּנֵּי. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל. הֲרֵי הוּא אוֹמֵר וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וגו׳. סֵימָן זֶה יְהֵא בְיָדֶךָ. כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ רַחֲמָן הַמָּקוֹם מְרַחֵם עָלֶיךָ. אֵינְךָ מְרַחֵם אֵין הַמָּקוֹם מְרַחֵם לָךְ. רַב אָמַר. אָדָם שֶׁסָּרַח לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְלֹא קִיבְּלוֹ יַעֲשֶׂה שׁוּרַת בְּנֵי אָדָם וְיִפְיְיסֶנּוּ. דִּכְתִיב יָשׁוֹר עַל אֲנָשִׁים וגו׳. וְאִם עָשָׂה כֵן מַה כְתִיב תַּמָּן. פְּדֵה מִשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ מֵעֲבוֹר בַּשַּׁחַת וגו׳. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דְתֵימַר שֶׁלֹּא הוֹצִיא לוֹ שֵׁם רַע. אֲבָל הוֹצִיא לוֹ שֵׁם רַע אֵין לוֹ מְחִילָה עוֹלָמִית.

הלכה ח

משנה: הָאוֹמֵר סַמֵּא אֵת עֵינִי קְטַע אֶת יָדִי שַׁבֵּר אֶת רַגְלִי חַיָּיב עַל מְנָת לִפְטוֹר חַיָּיב. קְרַע אֶת כְּסוּתִי שַׁבֵּר אֶת כַּדִּי חַיָּיב. עַל מְנָת לִפְטוֹר פָּטוּר. עֲשֵׂה כֵן לְאִישׁ פְּלוֹנִי עַל מְנָת לִפְטוֹר חַיָּיב בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹנוֹ.

הלכה: הָאוֹמֵר סַמֵּא אֵת עֵינִי קְטַע אֶת יָדִי כול'. הָאוֹמֵר. סַמֵּא עֵינִי שֶׁמַּזִּיקָתְנִי. קְטַע יָדִי שֶׁמַּזִּיקָתְנִי. חַיָּיב. עַל מְנָת לִפְטוֹר. חַיָּיב. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. בָּהֵן שֶׁהוּא כְלָאוֹ מַתְנִיתָא. אֲבָל בָּהֵן שֶׁהוּא כְהֵין פָּטוּר. מִילְּתֵיהּ דְּרִבִּי לָעְזָר מְשׁוּם פְּגַם מִשְׁפָּחָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בָּהֵין שֶׁהוּא כְהֵין הִיא מַתְנִיתָא. אֲבָל בָּהֵן שֶׁהוּא כְלָאוֹ חַיָּיב. מִילְּתֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרָה שֶׁשָּׁמִין לַקָּרוֹבִין בּוֹשֶׁת. תַּנֵּי. יִשְׂרָאֵל שֶׁאַנְסוֹהוּ גוֹיִם וְנָטְלוּ מִמֶּנּוּ מָמוֹן חֲבֵירוֹ בְּפָנָיו פָּטוּר. נָטַל וְנָתַן לָהֶם חַיָּיב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הָדָא דְתֵימַר בְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ מָמוֹן סְתָם. אֲבָל מָמוֹן פְּלוֹנִי אֲפִילוּ נָטַל וְנָתַן בְּיַד פָּטוּר.

פרק ט

הלכה א

משנה: הַגּוֹזֵל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים צֶמֶר וַעֲשָׂאוֹ בְגָדִים מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. גָּזַל פָּרָה מְעוּבֶּרֶת וְיָלְדָה רָחֵל טְעוּנָה וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם דְּמֵי פָּרָה מְעוּבֶּרֶת לֵילֵד דְּמֵי רָחֵל טְעוּנָה לִגְזֵז. גָּזַל פָּרָה וְעִיבְּרָה אֶצְלוֹ וְיָלְדָה רָחֵל וְנִטְעֲנָה עִמּוֹ וּגְזָזָהּ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. זֶה הַכְּלָל כָּל הַגּוֹזְלִין מְשַׁלְּמִין כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה.

הלכה: הַגּוֹזֵל עֵצִים וַעֲשָׂאָן כֵּלִים כול'. הָכָא אַתְּ מַר. לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. וְהָכָא אַתְּ מַר. אֵין לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. הֵן דְּתֵימַר. לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ צוּפִּים. וְהֵן דְּתֵימַר. אֵין לִיבּוּן כְּשִׁינּוּי. בְּשֶׁהִנִּיחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. מָצִינוּ לִיבּוּן בְּלֹא צוּפִּים. שֶׁמָּא יֵשׁ צוּפִּים בְּלֹא לִיבּוּן. אָמַר רִבִּי יוּדָן. קַל הוּא שֶׁהֵיקֵלוּ בְגַזְלָן שֶׁיְּשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. גָּזַל שֶׁלַּח וְלִיבְּנוֹ. אִית לָךְ מֵימַר בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ צוּפִּים. עוֹד קַל הוּא שֶׁהֵיקֵלוּ בְגַזְלָן שֶׁיְּהֵא מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה.

גָּזַל מָרִישׁ וּבָנָאוֹ בַבִּירָה. בֵּית שַׁמַּי אוֹמְרִים. יְקַעְקֵעַ כָּל הַבִּירָה כוּלָּהּ וְיִתְּנֶינּוּ לוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים. יִתֵּן לוֹ דָּמָיו מִפְּנֵי תַקָּנַת שָׁבִים. יָרַד לְחָרְבָּה וּבָנָייהּ שֶׁלֹּא בִרְשׁוּת שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה. בָּנָייהּ בִּרְשׁוּת שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה. בִּיקֵּשׁ לִיטּוֹל אֲבָנָיו וְעֵצָיו אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מְשׁוֹם יִישׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק שְׁאַל. אִילּוּ מִי שֶׁנִּכְנַס לְחוֹרְבָתוֹ שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וּפֵירֵק חֲבִילָתוֹ לְשָׁעָה וּבִיקֵּשׁ לִיטְּלוֹ שֶׁמָּא אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. כֵּיוָן דְּשָׁמַע דְּמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. מְשׁוֹם יִישׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר. הָאֲמִירָה. אֶלָּא בָּנָה בְמָקוֹם שֶׁאֵין רָאוּי לִבְנוֹת וְנָטַע בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִיטַּע. רַב

אָמַר. שָׁמִין לוֹ אֶלָּא שֶׁמַּעֲרִימִין עָלָיו לִיכָּנֵס לְשָׁם בִּימוֹת הַחַמָּה וּבִימוֹת הַגְּשָׁמִים. אָמַר לוֹ. הָא תַנִּיתָהּ. שָׁמִין לוֹ וְיָדוֹ לַתַּחְתּוֹנָה.

אָמַר רִבִּי זֵירָא. הָדָא אָמְרָה. גָּזַל שְׁמֵינָה וְהִכְחִישָׁה מַחֲזִיר לוֹ אֶת הַשּׁוּמָן. אָמַר רַב חִסְדָּא. הָדָא אָמְרָה. גָּזַל כָּחוּשָׁה וְהִשְׁמִינָה מַחֲזִירָהּ בְּעֵיינָהּ.

מִפְּנֵי שֶׁעִיבְּרָה אֶצְלוֹ וְיָלְדָה. מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. מָאן תַּנֵּיתָהּ. רִבִּי יַעֲקֹב. דְּתַנֵּי. זֶה הַכְּלָל. שֶׁהָיָה רִבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר. כָּל גְּזֵילָה שֶׁהִיא קַיֶּימֶת בְּעֵינֶיהָ וְלֹא נִשְׁתַּנִּית מִבְּרִייָתָהּ אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. וְהַגַּנָּב לְעוֹלָם מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּנֵיבָה.

הלכה ב

משנה: גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה עֲבָדִים וְהִזְקִינוּ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר יֹאמַר לוֹ בְּעֲבָדִים הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

הלכה: גָּזַל בְּהֵמָה וְהִזְקִינָה כול'. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁגָּזַל עֵגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר. אֲבָל גָּזַל שׁוֹר וְהִזְקִין אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ גָּזַל עֵגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. תַּנֵּי רַב קַרְנָא. וַאֲפִילּוּ גָּזַל עֵגֶל וְנַעֲשָׂה שׁוֹר וְטָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי דד וְהוּ עֵגֶל. אָמַר אָבוּי דִּשְׁמוּאֵל בַּר אִמִּי בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר.

הלכה ג

משנה: גָּזַל מַטְבֵּעַ וְנִסְדַּק פֵּירוֹת וְהִרְכִּיבוּ יַיִן וְהֶחֱמִיץ מְשַׁלֵּם כְּשָׁעַת הַגְּזֵילָה. מַטְבֵּעַ וְנִפְסַל תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח בְּהֵמָה וְנֶעֱבְדָה בָהּ עֲבֵירָה אוֹ שֶׁנִּפְסְלָה מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ אוֹ שֶׁהָיְתָה יוֹצֵאת לִיסָּקֵל אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

הלכה: גָּזַל מַטְבֵּעַ וְנִסְדַּק כול'. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁפְּסָלַתּוּ מַלְכוּת. שְׁמוּאֵל אָמַר בְּשֶׁנִּסְדַּק וַדַּאי. רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה. וְהֵן שֶׁהִרְקִיבוּ מִן הַכְּנִימָה. אֲבָל אִם הִרְקִיבוּ מִתּוֹלַעַת כִּבְרִיאִין הֵן. רַב הוּנָא אָמַר. בְּשֶׁפְּסָלַתּוּ מַלְכוּת. אֲבָל פְּסָלַתּוּ מְדִינָה אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִלּוּ פְּסָלַתּוּ מַלְכוּת אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ.

רִבִּי יוּדָן לָא נְחִית לְבֵית וַועֲדָא. קָם עִם רִבִּי מָנָא. אָמַר לֵיהּ. מַה חִידּוּת הֲוָה לְכוֹן בְּבֵי מִדְרָשָׁא יוֹמָא דֵין. אָמַר לֵיהּ. מִילָּה פַּלָּן. אָמַר לֵיהּ. וְלֹא מַתְנִיתָא הִיא. תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת. אָמַר לֵיהּ. תִּיפְתָּר בְּשֶׁנִּיטְמֵאת מֵאֵילֶיהָ וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

חִילְפַּיי אָמַר. נִשְׁבַּע לוֹ קוֹדֶם הַפֶּסַח. אַחַר הַפֶּסַח מְשַׁלֵּם לוֹ חָמֵץ יָפֶה. אָמַר רִבִּי מָנָא. אָזְלִית לְקֵיסָרִין וְאַשְׁכְּחִית לְרִבִּי חִזְקִיָּה דְּדָרִישׁ לָהּ מִשּׁוּם דְּרִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. אִין אִית בַּר נַשׁ פְּלִיג עַל חִילְפַּיי שֶׁאֵין מְשַׁלֵּם חָמֵץ יָפֶה. הַכֹּל מוֹדִין בְּחָמֵץ שֶׁמְּשַׁלֵּם חָמֵץ יָפֶה.

הלכה ד

משנה: נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִילְקְלוּ חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. נָתַן לְחָרָשׁ שִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל לְתַקֵּן וְקִילְקֵל חַיָּיב לְשַׁלֵּם. וְהַבַּנַּאי שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו אֶת הַכּוֹתֶל לְסוֹתְרוֹ וְשִׁיבֵּר אֶת הָאֲבָנִים אוֹ שֶׁהִזִּיק חַיָּיב לְשַׁלֵּם. הָיָה סוֹתֵר מִצַּד זֶה וְנָפַל מִצַּד אַחֵר פָּטוּר וְאִם מַחֲמַת הַמַּכָּה חַיָּיב.

הלכה: נָתַן לְאוּמָּנִין לְתַקֵּן וְקִילְקְלוּ כול'. רַב הוּנָא אָמַר. וְהוּא שֶׁקִּבֵּל בּוֹ מַסְמֵר הָאַחֲרוֹן כְּדֵי לְזַכּוֹת לְכֻלָּן.

הלכה ה

משנה: נָתַן צֶמֶר לְצַבָּע וְהִקְדִּיחָה הַיְּאוֹרָה נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ. צְבָעוֹ כָּאוּר אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַהוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְּצִיאָה וְאִם הַיְּצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבָּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבָּח. לְצְבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וּצְבָאוֹ שָׁחוֹר שָׁחוֹר וּצְבָאוֹ אָדוֹם רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צַמְרוֹ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַיְּצִיאָה נוֹתֵן לוֹ אֶת הַיְּצִיאָה וְאִם הַיְּצִיאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבָּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבָּח.

הלכה: נָתַן צֶמֶר לַצַּבָּע כול'. רַב הוּנָא אָמַר. שֶׁהִקְדִּיחוּ סַמְמָנִין. אֲבָל הִקְדִּיחָה יוֹרָה אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ הִקְדִּיחוּ סַמְמָנִין אוֹמֵר לוֹ. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. מָהוּ אִם הַשְׁבָּח יֶתֶר עַל הַהוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ הַהוֹצָאָה. בַּר נַשׁ דִּיהַב לְחַבְרֵיהּ חֲמִשָּׁה מִינֵי עֲמַר וַחֲמִשָּׁה מִינֵי סַמְמָנִין וְעָשְׂרָה מָנוֹי אַגְרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ. צִיבְעֵיהּ סוֹמָק וּצְבָעֵיהּ אוּכָּם. אֲמַר לֵיהּ. אִילּוּ צְבַעְתֵּיהּ סוֹמָק הֲוָה טָב עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מָנוֹי וּכְדוּ דְצַבַּעְתֵּיהּ אוּכָּם לֵית הוּא טָב אֶלָּא עֶשְׂרִין מָנוֹי. אַתְּ אוֹבַדְתְּ דִּידָךְ. אֲנָא לָא אוֹבֵד דִּידִי. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. וְתִשְׁמַע מִינֵּיהּ. בַּר נַשׁ דִּיהַב לְחַבְרֵיהּ חוּ דֵּינָרִין דְּזָבִין לֵיהּ חִיטִּין מִטִּיבֶּרְיָה וּזְבַן לֵיהּ מִצִּיפּוֹרִי. אֲמַר לֵיהּ. אִילּוּ זְבַנְתְּ לִי מִטִּיבֶּרְיָא הֲוֹון עֶשְׂרִין וַחֲמִשָּׁה מוֹדֵיי. כְּדוֹן דְּזַבַנְתְּ מִצִּיפּוֹרִי לֵיתְנוּן אֶלָּא עֶשְׂרִין מוֹדֵיי. אַתְּ אוֹבַדְתְּ דִּידָךְ. אֲנָא לָא אוֹבֵד דִּידִי.

תַּנֵּי. הַנּוֹתֵן מָעוֹת לַחֲבֵירוֹ לִיקַּח לוֹ חִטִּים וְלָקַח לוֹ שְׂעוֹרִים. אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לוֹ. וְתַנֵּי חוֹרָן. אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לִשְׁנֵיהֶן. [מָן דָּמַר אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לוֹ רִבִּי מֵאִיר. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי מֵאִיר. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לַלּוֹקֵחַ. וּמָן דָּמַר אִם פָּחֲתוּ פָּחֲתוּ לוֹ וְאִם הוֹתִירוּ הוֹתִירוּ לִשְׁנֵיהֶן רִבִּי יְהוּדָה.] מַאי טַּעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָן. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לְבַעַל הַמָּעוֹת. וְלָמָּה אֵין חוֹלֵק עִמּוֹ. שֶׁאָסוּר לִיהֲנוֹת מֵחֲבֵירוֹ. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ אָמַר לוֹ לִיקַּח לוֹ חִטִּים וְלָקַח לוֹ חִטִּים. [אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ לִיקַּח לוֹ בָּהֶן חִטִּין וְלָקַח לוֹ חִטִּין] לֹא נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לְבַעַל הַמָּעוֹת. וּבְשָׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ לִיקַּח חִטִּים וְלָקַח לוֹ שְׂעוֹרִים לֹא נִתְכַּוֵּון מוֹכֵר לְזַכּוֹת אֶלָּא לַלּוֹקֵחַ וְקַיָּים מַה בְּיָדֵיהּ. אָמַר רִבִּי נָסָא. בְּשָׁעָה שֶׁקַּיָּים שְׁלִיחוּתוֹ לֹא

נִתְכַּוֵּון הַמּוֹכֵר לְזַכּוֹת לְבַעַל הַמַּעוֹת. לֹא קַיֶּים שִׁלִּיחוּתוֹ נִתְכַּוֵּון לְזַכּוֹת לַלּוֹקֵחַ. וְלָמָּה חוֹלֵק עִמּוֹ. אָמַר. הוֹאִיל וּבָאַת לוֹ הֲנָיָיה מִתַּחַת יָדוֹ אַף הוּא חוֹלֵק עִמּוֹ.

הָתִיב רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר בָּא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. אֶחָד הַמַּקְדִּישׁ נְכָסָיו וְאֶחָד הַמַּעֲרִיךְ עַצְמוֹ אֵין לוֹ בִּכְסוּת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. אָמַר. לֹא עָלַת עַל דַּעְתּוֹ לוֹמַר בִּכְסוּת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. וְהָתַנִּינָן. עֲרָכִי עָלַי. כֵּיוָן שֶׁאָמַר עֲרָכִי עָלַי לֹא קָבַע לְעַצְמוֹ אֶלָּא נִסְלַע. הָאוֹמֵר. עֲרָכִי עָלַי עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְסַדֵּר מַה שֶּׁעַל אִשְׁתִּי וּבָנַיי. רִבִּי נָסָא בְשֵׁם רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה. הָאוֹמֵר. עֲרָכִי עָלַי עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְסַדֵּר מַחֲפֶּץ פְּלוֹנִי. אֵין מְסַדְּרִין לוֹ מֵאוֹתוֹ הַחֵפֶץ. רַב הוֹשַׁעְיָה בְשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאֵין שְׁמִין עֲרָכִין מִן הַמִּטַּלְטְלִין דְּבַר תּוֹרָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶן.

הלכה ו

משנה: הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁוֶּה פְרוּטָה וְנִשְׁבַּע לוֹ יוֹלִיכֶנּוּ אַחֲרָיו אֲפִילוּ לְמָדַי. לֹא יִתֵּן לֹא לִבְנוֹ וְלֹא לִשְׁלוּחוֹ אֲבָל נוֹתֵן לִשְׁלִיחַ בֵּית דִּין. וְאִם מֵת יַחֲזִיר לְיוֹרְשָׁיו. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַחוֹמֶשׁ מָחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִפָּחוֹת מִשֶּׁוֶה פְרוּטָה בַּקֶּרֶן אֵינוֹ צָרִיךְ לֵילֵךְ אַחֲרָיו. נָתַן לוֹ אֶת הַחוֹמֶשׁ וְלֹא נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן מָחַל לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ וְלֹא מָחַל לוֹ עַל הַקֶּרֶן מָחַל לוֹ עַל זֶה וְעַל זֶה חוּץ מִשֶּׁוֶה פְרוּטָה בַּקֶּרֶן צָרִיךְ לֵילֵךְ אַחֲרָיו. נָתַן לוֹ אֶת הַקֶּרֶן וְנִשְׁבַּע לוֹ עַל הַחוֹמֶשׁ הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם חוֹמֶשׁ עַל חוֹמֶשׁ עַד שֶׁיִּתְמַעֵט הַקֶּרֶן פָּחוֹת מִשֶּׁוֶה פְרוּטָה. וְכֵן בַּפִּקָּדוֹן אוֹ בִתְשׁוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עֶשֶׂק אֶת עֲמִיתוֹ אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְאָשָׁם.

הלכה: הַגּוֹזֵל אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁוֶּה פְרוּטָה כול'. כֵּינִי מַתְנִיתָא. עַד שֶׁיִּתְמַעֵט חוֹמֶשׁ הָאַחֲרוֹן פָּחוֹת מִשֶּׁוֶה פְרוּטָה. אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן. בִּנְתִינַת הַחוֹמֶשׁ נַעֲשָׂה חוֹמֶשׁ קֶרֶן. לֹא אַתְיָא אֶלָּא בְשָׁעַת עֵדִים וּבְשָׁעַת הַקָּרְבָּן.

הלכה ז

משנה: אֵיכָן פִּקְדוֹנִי. אָמַר לוֹ אֲבַד מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן וְהָעֵידִים מֵעִידִין אוֹתוֹ שֶׁאָכְלוֹ מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְאָשָׁם. אֵיכָן פִּקְדוֹנִי. אָמַר לוֹ נִגְנַב מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי וְאָמַר אָמֵן וְהָעֵידִים מֵעִידִין אוֹתוֹ שֶׁגְּנָבוֹ מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וְאָשָׁם. הַגּוֹזֵל אֶת אָבִיו וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לְבָנָיו אוֹ לְאָחִיו וְאִם אֵינוֹ רוֹצֶה אוֹ שֶׁאֵין לוֹ לוֹוֶה וּבַעֲלֵי הַחוֹב בָּאִין וְנִפְרָעִין.

הלכה: אֵיכָן פִּקְדוֹנִי. וְאָמַר לוֹ אֲבַד כול'. תַּנֵּי. אֵין מְקַבְּלִין פִּיקָּדוֹן מִנָּשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים. קִיבֵּל מֵאִשָּׁה יַחֲזִיר לָהּ. מֵתָה יַחֲזִיר לְבַעֲלָהּ. מֵעֶבֶד יַחֲזִיר לוֹ. וְאִם מֵת יַחֲזִיר

לְרַבּוֹ. מִקָּטָן יַחֲזִיר לוֹ. מֵת יַחֲזִיר לְאָבִיו. וְעוֹשֶׂה בָהֶן סְגוּלָּה. וְכוּלָּן שֶׁאָמְרוּ בְּשִׁעַת מוֹתָן יֵינָתְנוּ לְפִלּוֹנִי שֶׁהֵן שֶׁלּוֹ. יַעֲשֶׂה פֵּירוּשׁ לְפֵירוּשׁוֹ. רִבִּי זְבִידָא בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. וּבַלְבַד בְּעֵדִים. כְּהָדָא אִיתַת דְּרִבִּי בָּא בַּר חָנָה מִי דָמְכָא אָמְרָה. אָהֵן קִידּוּשָׁא דִּבְרַתִּי. וְהוּא אָמַר. לֵית הוּא אֶלָּא דִידִי. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רַב אָמַר. אֵין אָדָם מָצוּי לְשַׁקֵּר בְּשִׁעַת מִיתָה.

הלכה ח

משנה: הָאוֹמֵר לִבְנוֹ קוֹנָם שֶׁאַתָּה נֶהֱנֶה לִי אִם מֵת יוֹרִישֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי אִם מֵת לֹא יוֹרִישֶׁנּוּ וְיִתֵּן לְבָנָיו אוֹ לְאֶחָיו וְאִם אֵין לוֹ לוֹוֶה וּבַעֲלֵי הַחוֹב בָּאִין וְנִפְרָעִין.

הלכה: הָאוֹמֵר לִבְנוֹ קוֹנָם שֶׁאַתָּה נֶהֱנֶה לִי כול'. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. חֲמִי הֵיךְ תַּנִּינָן הָכָא. הָאוֹמֵר לִבְנוֹ. קוֹנָם שֶׁאַתָּ נֶהֱנֶה לִי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. אִם מֵת לֹא יִירָשֶׁנּוּ. וְהָתַנֵּי. בְּחַיַּי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּמוֹתִי. אִם מֵת יִירָשֶׁנּוּ. בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. אִם מֵת לֹא יִירָשֶׁנּוּ. מַה בֵּין אָהֵן דָּמַר חָדָא חָדָא לָהֵן דָּמַר תַּרְתֵּי תַּרְתֵּי. רַב יִרְמְיָה וְרִבִּי יוֹסֵי בֵּן חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. קוֹנָם לְבֵית זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. כֵּיוָן שֶׁאָמַר. לְבֵית זֶה. אֲסָרוֹ עָלָיו בֵּין בַּחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. תַּנִּינָן בִּנְזָקִין מַה דְלֹא תַנִּינָן בִּנְדָרִין. קוֹנָם הֲנָיַית נְכָסַיי אֵילּוּ עָלַי בְּחַיַּי וּבְמוֹתִי. כֵּיוָן שֶׁאָמַר. אֵילּוּ. אֲסָרָן עָלָיו בֵּין בַּחַיִּים בֵּין לְאַחַר מִיתָה.

הלכה ט

משנה: הַגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת הֲרֵי זֶה מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לְמִזְבֵּחַ שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם אֵלָיו הָאָשָׁם וגו'. הָיָה מַעֲלֶה אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הָאָשָׁם וָמֵת הַכֶּסֶף יִינָּתֵן לְבָנָיו וְהָאָשָׁם יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָמָיו לִנְדָבָה. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לְאַנְשֵׁי מִשְׁמָר וָמֵת אֵין הַיּוֹרְשִׁין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה.

הלכה: הַגּוֹזֵל אֶת הַגֵּר כול'. חִילְפַּיי וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמְרֵי. דְּרִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי הִיא. דְּדָרַשׁ רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בְּגוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת שֶׁמְּשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לַמִּזְבֵּחַ. וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל. הַטָּעוּן כַּפָּרָה חַיָּיב. יָצָא זֶה שֶׁאֵין טָעוּן כַּפָּרָה. דָּרַשׁ רִבִּי עֲקִיבָה כְּשֶׁבָּא מִזּוּפְרִין. בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בְּגוֹזֵל אֶת הַגֵּר וְנִשְׁבַּע לוֹ וָמֵת שֶׁמְּשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ לַכֹּהֲנִים וְאָשָׁם לַמִּזְבֵּחַ. שֶׁנֶּאֱמַר וְאִם אֵין לָאִישׁ גּוֹאֵל וגו'. אֵין לְךָ אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ גּוֹאֵל אֶלָּא זֶה הַגֵּר. רַב וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרֵי. רִבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּאָמַר תּוּשָׁב אַשְׁמָה בְּכָל מָקוֹם.

הלכה י

משנה: נָתַן הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב וְאָשָׁם לִידַעְיָה יָצָא. אָשָׁם לִיהוֹיָרִיב וְכֶסֶף לִידַעְיָה אִם קַיָּים הָאָשָׁם יַקְרִיבוּהוּ בְנֵי יְדַעְיָה וְאִם לָאו יַחֲזוֹר וְיָבִיא אָשָׁם אֲחֵר שֶׁהַמּבִיא גְּזִילוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא אֲשָׁמוֹ יָצָא. אֲשָׁמוֹ עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא גְּזִילוֹ לֹא יָצָא. נָתַן אֶת הַקֶּרֶן וְלֹא נָתַן אֶת הַחוֹמֶשׁ אֵין חוֹמֶשׁ מְעַכֵּב.

הלכה: נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב כול'. רִבִּי חִזְקִיָּה אָמַר. בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת פְּלִיגִין. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר. בְּשַׁבָּת אַחַת. מָאן דְּמַר. בִּשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב בְּמִשְׁמָר יְדַעְיָה וְאָשָׁם לִידַעְיָה בְּמִשְׁמָר יְהוֹיָרִיב יָצָא. רִבִּי אוֹמֵר. אִם כְּדִבְרֵי רִבִּי יוּדָן אִם הִקְרִיבוּ בְנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם לֹא נִתְכַּפֵּר לָהֶן אֶלָּא יוֹלִיךְ אֶת הַכֶּסֶף מִבְּנֵי יְדַעְיָה אֶל בְּנֵי יְהוֹיָרִיב. וְיַקְרִיבוּ בְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לָהֶן. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בַּמִּשְׁמָר שֶׁלֹּא בְשַׁבָּתָן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדָן. מָאן דְּמַר. בְּשַׁבָּת אַחַת פְּלִיגִין. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לִיהוֹיָרִיב בְּמִשְׁמָר יְדַעְיָה אָשָׁם לִידַעְיָה בְּמִשְׁמָר יְהוֹיָרִיב לֹא יָצָא כול'. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בְקָרְבַּן בְּשַׁבָּתָן אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדָן. וְאִם עִיבֵּר מִשְׁמָר בְּנֵי יְהוֹיָרִיב. כֵּינִי מַתְנִיתָא. וְאִם הָיָה שֶׁעִיבֵּר לְאַחַר יָמִים זָכוּ בְּנֵי יְהוֹיָרִיב אֶת הָאָשָׁם לֹא נִתְכַּפֵּר לָהֶן. אֶלָּא יוֹלִיךְ אֶת הַכֶּסֶף מִבְּנֵי יְדַעְיָה אֶצֶל בְּנֵי יְהוֹיָרִיב וְיַקְרִיבוּ בְנֵי [יְדַעְיָה] אֶת הָאָשָׁם וְיִתְכַּפֵּר לָהֶם. זֹאת אוֹמֶרֶת. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר שֶׁזָּכוּ בְקָרְבַּן בְּשַׁבָּתָן. נִתְעַצְּלוּ וְלֹא הִקְרִיבוּהוּ מוֹצִיאִין אוֹתָן מִיָּדוֹ.

פרק י

הלכה א

משנה: הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו וּמַנִּיחַ לִפְנֵיהֶן פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. אִם הָיָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת נָכְסֵים חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם. אֵין פּוֹרְטִין לֹא מִתִּיבַת הַמּוֹכְסִין וְלֹא מִכִּיס שֶׁל גַּבָּאִין וְאֵין נוֹטְלִין מֵהֶם צְדָקָה אֲבָל נוֹטֵל הוּא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ מִן הַשּׁוּק.

הלכה: הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל אֶת בָּנָיו כול'. תַּנֵּי. יִשְׂרָאֵל שֶׁלְּוָוֶה בְּרִיבִּית וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה חַיָּיב לְהַחֲזִיר. מֵת וְהִנִּיחַ לִפְנֵי בָנָיו עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר יָכִין וְצַדִּיק יְלַבָּשׁ. הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן פָּרָה אוֹ טַלִּית חַיָּיבִין לְהַחֲזִיר. אֲזַל תְּנַייהּ לִגְזֵילָייָא.

אִם הָיָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיוּת חַיָּיבִין לְהַחֲזִיר. אִי זֶהוּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַחֲרָיוּת. רִבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר. בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן גּוּף הַגְּזֵילָה. רַב אָמַר. יוֹרֵשׁ כְּמְשׁוּעְבָּד. כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְוָה בְעֵדִים גּוֹבָה מִמְּשׁוּעְבָּדִין כָּךְ אֵינָהּ גּוֹבָה מִיּוֹרְשִׁין. שְׁמוּאֵל אָמַר. דְּאִיקְנֵי אֵינוֹ גּוֹבֶה מִמְּשׁוּעְבָּדִין. הָא מִבְּנֵי חֲרֵי גּוֹבֶה. וְלֵית הִיא פְּלִיגָא עַל רַב. דְּרַב אָמַר. יוֹרֵשׁ כְּמְשׁוּעְבָּד. כְּשֵׁם שֶׁאֵין מִלְוָה בְעֵדִים גּוֹבָה מִמְּשׁוּעְבָּדִין כָּךְ אֵינָהּ גּוֹבָה

מִיּוֹרֹשִׁין. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. וַאֲפִילוּ כִשְׁמוּאֵל לֵית הִיא פְלִיגָא. לֹא כֵן אָמַר שְׁמוּאֵל. דְּאִיקְנֵי אֵינוֹ גוֹבֶה מִמְּשׁוּעְבָּדִין. פָּתַר לָהּ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן גּוּף הַגְּזֵילָה.

גָּזַל טַלִּית וּנְתָנָהּ לְאַחֵר. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה אָמַר. מוֹצִיאִין מֵרִאשׁוֹן וְלֹא מִשֵּׁינִי. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי. מוֹצִיאִין אַף מִן הַשֵּׁינִי. רִבִּי בָּא בַּר מָמָל אָמַר. אַף רִבִּי חִייָה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי חִייָה אָמַר. מוֹצִיאִין אַף מִשֵּׁינִי.

נִתְחַלְּפוּ כֵלָיו בְּבֵית הָאוּמָּן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן וְיֵצֵא וִיבַקֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ. בְּבֵית הָאֵבֶל אוֹ בְּבֵית הַמִּשְׁתֶּה אַל יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֶלָּא יֵצֵא וִיבַקֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר חָנָה. לֹא הֶוָה רִבִּי חִייָה חָבִיבִי פְּתַר לָהּ אֶלָּא כְּגוֹן הָדֵין בַּר קוֹרָא. שֶׁכָּל הַנּוֹטֵל מֵאֶצְלוֹ נוֹטֵל בִּרְשׁוּת וְכָל הַמֵּנִיחַ אֶצְלוֹ מֵנִיחַ בִּרְשׁוּת.

הַגַּנָּבִים שֶׁבָּאוּ בַּמַּחְתֶּרֶת וְעָשׂוּ תְשׁוּבָה חַייָבִין לְהַחֲזִיר. עָשָׂה אֶחָד מֵהֶן תְּשׁוּבָה חַייָב לְהַחֲזִיר אֶת שֶׁלּוֹ. וְאִם הָיָה מוֹצִיא וְנוֹתֵן לָהֶן הוּא מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כוּלָּן.

תַּנֵּי. הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל בָּנָיו בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים פְּטוּרִין מִלְּשַׁלֵּם. הִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים חַייָבִין לְשַׁלֵּם. סוּמַכּוֹס אוֹמֵר. גְּדוֹלִים חַייָבִין קְטַנִּים פְּטוּרִין. אִם אָמְרוּ. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין אִם עָשָׂה אֲבִינוּ חֶשְׁבּוֹן בָּאַחֲרוֹנָה הֲרֵי אֵילּוּ פְּטוּרִין. הָתִיב רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. הַגַּע עַצְמָךְ בְּשֶׁהִנִּיחַ לִפְנֵיהֶן קַרְקַע. לֹא הַכֹּל מֵהֶן לוֹמַר. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה חֶשְׁבּוֹן עָשָׂה אֲבִינוּ בָּאַחֲרוֹנָה. הָתִיב רַב הַמְנוּנָא. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה גְּזֵילָה מְפוּרְסֶמֶת. לֹא הַכֹּל מֵהֶן לוֹמַר. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין מַה עָשָׂה אֲבִינוּ חֶשְׁבּוֹן בָּאַחֲרוֹנָה. הָתִיב רַב שֵׁשֶׁת. אֲפִילּוּ קְטַנִּים נִטְעָנִין לָהֶן בְּבֵית דִּין. מָה אִית לָךְ לְמֵימַר. אָמַר רִבִּי מָנָא. תִּיפְתַּר בְּשֶׁטָּעֲנוּ הֵן. אֵין אָנוּ יוֹדְעִין כּוּלּ. יְדְעִין אֲנַן דַּעֲסַק אֲבוּנָן עִמָּךְ עַל הָדֵין חוּשְׁבְּנָא. וְלֵית נָן יְדְעִין מַה נְפַק מִדִּינָא.

הלכה ב

משנה: נָטְלוּ מוֹכְסִין אֶת חֲמוֹרוֹ וְנָתְנוּ לוֹ חֲמוֹר אַחֵר גָּזְלוּ הַלִּיסְטִין כְּסוּתוֹ וְנָתְנוּ לוֹ כְּסוּת אֲחֶרֶת הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַבְּעָלִין מִתְיָיאֲשִׁין מֵהֶן. הַמַּצִּיל מִיַּד הַנָּהָר מִיַּד הַלִּיסְטִין אִם נִתְיָיאֲשׁוּ הַבְּעָלִין הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ. וְכֵן נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים אִם נִתְיָיאֲשׁוּ הַבְּעָלִין הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה נֶאֱמָנֶת אִשָּׁה אוֹ קָטָן לוֹמַר מִכָּאן יָצָא נְחִיל זֶה וּמְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וְנוֹטֵל אֶת נְחִילוֹ וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק. אֲבָל לֹא יְקוֹץ אֶת הַסּוֹכָה עַל מְנָת לִתֵּן דָּמִים. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר אַף קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים.

הלכה: נָטְלוּ מוֹכְסִין כּוּלּ. תַּנֵּי. הַמַּצִּיל מִן הַגַּייִס מִן הַדְּלֵיקָה מִשְּׁנוּנִית הַיָּם מִשְּׁלוּלִית הַנָּהָר הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ.

וְכֵן נְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים אִם נִתְיָיאֲשׁוּ בְּעָלָיו הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִתְנִיתָא בִּנְחִיל שֶׁנָּזְלוּ מִן הַהֲלִיכָה וּבְפוֹרַחַ. וּבִלְבַד עַל אָתָר. אֲבָל אִם יָצָא וְחָזַר אֲנִי

אוֹמֵר. מִפְּנֵי יִרְאָה וּפִיתּוּי אֲמָרוֹ. תַּנֵּי. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר. תְּנֵיי בֵּית דִּין הוּא לָקוּץ זֶה סוֹכָה וְנוֹתֵן דְּמִים. שֶׁעַל מְנָת כֵּן הִנְחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ.

הלכה ג

משנה: הַמַּכִּיר כֵּלָיו אוֹ סְפָרָיו בְּיַד אַחֵר אִם יָצָא לוֹ שֵׁם גְּנֵיבָה בָּעִיר יִשְׁבַּע כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטּוֹל. וְאִם לָאו לֹא הֵימָנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר מֻכָּרָן לְאַחֵר וּלְקָחָן זֶה מִמֶּנּוּ.

הלכה: הַמַּכִּיר כֵּלָיו אוֹ סְפָרָיו כול'. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. בְּדִין הוּא שֶׁלֹּא יִשְׁבַּע. וְלָמָּה אָמְרוּ. יִשְׁבַּע. שֶׁלֹּא יְהוּ בַעֲלֵי בָתִּים נִטְפָּלִין לַגַּנָּבִים. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. וְהוּא שֶׁיְּצָא לוֹ שֵׁם שֶׁגַּנָּבוּ סְפָרָיו. רַב אָמַר. צָרִיךְ לְהָבִיא רְאָיָיה שֶׁלָּן עִמּוֹ בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה. אַסִּי אָמַר. אִם טָעַן לוֹמַר. מִפְּלוֹנִי לְקַחְתִּים. נֶאֱמָן. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי נָסָא וְלֹא קִבֵּיל. מַה פְּלִיג. אָמְרֵי. בַּר נַשׁ דְּעַקִּין הֲוָה. בְּגִין כֵּן לֹא קִבֵּיל.

הלכה ד

משנה: זֶה בָּא בְחָבִיתוֹ שֶׁל יַיִן וְזֶה בָּא בְכַדּוֹ שֶׁל דְּבַשׁ. נִסְדְּקָה חָבִית שֶׁל דְּבַשׁ וְשִׁפַּךְ זֶה אֶת יֵינוֹ וְהִצִּיל אֶת הַדְּבַשׁ לְתוֹכָהּ אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. אִם אָמַר אַצִּיל אֶת שֶׁלְּךָ וְאַתָּה נוֹתֵן לִי דְּמֵי שֶׁלִּי חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ.

הלכה: זֶה בָּא בְחָבִיתוֹ שֶׁלְּיַיִן כול'. תַּנֵּי. שְׁנַיִם בַּמִּדְבָּר בְּיַד זֶה חָבִית מַיִם וּבְיַד זֶה חָבִית דְּבַשׁ. נִסְדְּקָה חָבִית מַיִם. תְּנֵיי בֵּית דִּין הוּא שֶׁיִּשְׁפּוֹךְ זֶה דִּבְשׁוֹ וְיַצִּיל אֶת מֵימָיו. שֶׁהַמַּיִם מְחַיֶּיה בַּמִּדְבָּר וְלֹא הַדְּבַשׁ. תַּנֵּי. פּוֹעֵל וְעָנִי שֶׁעָלוּ לְרֹאשׁ אִילָן וְשִׁיבְּרוּ סוֹכָה. בִּזְמַן שֶׁדֶּרֶךְ פּוֹעֲלִין לַעֲלוֹת בָּאִילָן פְּטוּרִין. וְאִם לָאו חַיָּיבִין.

הלכה ה

משנה: שְׁטַף נָהָר חֲמוֹרוֹ וַחֲמוֹר חֲבֵירוֹ שֶׁלּוֹ יָפֶה מְנָה וְשֶׁל חֲבֵירוֹ מָאתַיִם הִנִּיחַ אֶת שֶׁלּוֹ וְהִצִּיל אֶת שֶׁל חֲבֵירוֹ אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. אִם אָמַר אַצִּיל אֶת שֶׁלְּךָ וְאַתָּה נוֹתֵן לִי דְּמֵי שֶׁלִּי חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ.

הלכה: שְׁטַף נָהָר אֶת חֲמוֹרוֹ כול'. תַּנֵּי. הִנִּיחַ שֶׁלּוֹ לְהַצִּיל שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וְעָלָה שֶׁלַּחֲבֵירוֹ מֵאֵילָיו אֵין נִזְקָק לוֹ כְּלוּם. אֶלָּא הִנִּיחַ שֶׁלּוֹ לְהַצִּיל שֶׁלַּחֲבֵירוֹ וְעָלָה שֶׁלּוֹ מֵאֵילָיו. מָהוּ דְיֵימַר לוֹ. נְתַיְיאַשְׁתִּי. נִישְׁמְעִינָהּ מֵהָדָא. שְׁטַף נָהָר חֲמוֹרוֹ וְהָיָה צָווּח וְאוֹמֵר. לֹא נְתַיְיאַשְׁתִּי. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. כָּל זְמַן שֶׁצָּווּח לֹא נְתַיְיאַשׁ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. חֲזָקָה מְיַיאֵשׁ הוּא.

הלכה ו

משנה: הַגּוֹזֵל שָׂדֶה וּנְטָלוּהָ מִסִּיקִין אִם מַכַּת מְדִינָה הִיא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ וְאִם מַחֲמַת הַגַּזְלָן חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה. שְׁטָפָהּ נָהָר אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ. הַגּוֹזֵל אֶת

חֲבֵירוֹ אוֹ שֶׁלְוָוה מִמֶּנּוּ אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בַּיִּשּׁוּב לֹא יַחֲזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר. עַל מְנָת לַצֵּאת בַּמִּדְבָּר יַחֲזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר.

הלכה: הַגּוֹזֵל שָׂדֶה מֵחֲבֵירוֹ כול'. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וַהֲלֹא אָמְרוּ. אֵין הַקַּרְקַע נִגְזָלֶת. וְלָמָּה אָמְרוּ חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ שָׂדֶה. קָנָס קְנָסוּהוּ. נַטְלוּהָ מִסִּיקִין מִן הַגַּזְלָן מַחֲמַת הַגְּנֵבָה. מָהוּ דוּ יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. מִכָּל מָקוֹם הַב לִי דִידִי וּמָאן דִּבְעֵי יֵיתֵי וְיִסַּב מִינִּי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. אֵין אָדָם נִתְפָּשׂ עַל חֲבֵירוֹ וְחַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. אֶלָּא בְּאַרְנוֹן וְגוּלְגּוֹלֶת. רַב אָמַר. יְכִיל מֵימַר לֵיהּ. אַתְּ שְׁרֵי עֲבִיטֵיךְ מִינַּי.

הלכה ז

משנה: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ גְּזַלְתִּיךָ וְהִלְוֵיתַנִי הִפְקַדְתָּ אֶצְלִי וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הֶחֱזַרְתִּי לְךָ וְאִם לֹא הֶחֱזַרְתִּי לְךָ חַיָּיב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אָמַר לוֹ אֵינִי יוֹדֵעַ אִם גְּזַלְתִּיךָ אִם הִלְוֵיתַנִי אִם הִפְקַדְתָּה אֶצְלִי אִם לֹא הִפְקַדְתָּ פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם.

הלכה: הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ גְּזַלְתִּיךָ כול'. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. בְּבָא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם. גְּזַלְתִּיךָ וְהִלְוֵיתַנִי הִפְקַדְתָּה אֶצְלִי וְהֶחֱזַרְתִּי לְךָ. וַהֲלָהּ אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר. חַיָּיב לְהַעֲמִיד לוֹ מִן הַדִּין. רִבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר. עוֹד הִיא לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם. הוֹצֵאתִי מִן הַכִּיס וְנָתַתִּי לְךָ. וְהוּא אוֹמֵר. אֵינִי יוֹדֵעַ. רַב הוּנָא אָמַר. אוֹמְרִין לוֹ. אַתְּ לֵית יְדַע אֲהֵן יְדַע.

הלכה ח

משנה: הַגּוֹנֵב טָלֶה מִן הָעֵדֶר וְהֶחֱזִירוֹ וָמֵת אוֹ נִגְנַב חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. לֹא יָדְעוּ הַבְּעָלִים לֹא בְּגְנֵיבָתוֹ וְלֹא בַּחֲזִירָתוֹ וּמָנוּ אֶת הַצֹּאן וּשְׁלֵימָה הִיא פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם.

הלכה: הַגּוֹנֵב טָלֶה מִן הָעֵדֶר כול'. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. אִם יָדְעוּ הַבְּעָלִים בַּגְּנֵיבָה צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. לֹא יָדְעוּ בַּגְּנֵיבָה אֵין צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָדְעוּ בַּגְּנֵיבָה צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. אֵין הָוֶה כְּגוֹן הָהֵין בָּרְחָא אֵין צְרִיכִין לֵידַע בַּחֲזִירָה. מָהוּ כְּגוֹן אַהֵן בָּרְחָא. אִית דְּמָרִין. חוּטְרָא. אִית דְּמָרִין. פַּנְדּוּרָה. אִית דְּמָרִין. תַּיְישָׁא רַבָּא.

הלכה ט

משנה: אֵין לוֹקְחִין מִן הָרוֹעִים צֶמֶר וְחָלָב וּגְדָיִים וְלֹא מִשּׁוֹמְרֵי פֵּרוֹת עֵצִים וּפֵרוֹת אֲבָל לוֹקְחִין כְּלֵי פִשְׁתָּן מִן הַנָּשִׁים בַּגְּלִיל וַעֲגָלִים בַּשָּׁרוֹן. וְכוּפְלָן שֶׁאָמְרוּ לְהַטְמִין אָסוּר. וְלוֹקְחִין בֵּיצִים וְתַרְנוֹגְלִין מִכָּל מָקוֹם.

הלכה: אֵין לוֹקְחִין מִן הָרוֹעִים כול'. תַּנֵּי. אֵין מְקַבְּלִין פִּקְדּוֹנוֹת לֹא מִנָּשִׁים וְלֹא מֵעֲבָדִים וְלֹא מִקְּטַנִּים. קִיבֵּל מִן הָאִשָּׁה יַחֲזִיר לָהּ. מֵתָה יַחֲזִיר לְבַעֲלָהּ.

הלכה י

משנה: מוֹכְרִין שֶׁהַכּוֹבֵס מוֹצִיא חֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ וְשֶׁהַסּוֹרֵק מוֹצִיא חֲרֵי אֵילּוּ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. הַכּוֹבֵס נוֹטֵל שְׁלִשָּׁה חוּטִין וְהֵן שֶׁלּוֹ יוֹתֵר מִיכֵּן שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה שָׁחוֹר עַל גַּבֵּי לָבָן נוֹטֵל אֶת הַכֹּל וְהֵן שֶׁלּוֹ.

הלכה: מוֹכְרִין שֶׁהַכּוֹבֵס מוֹצִיא כול'. אַבָּא הוֹשַׁעְיָה אִישׁ טִרְיָיא הָוָה קַצָּר וַהֲוָה עָבַד לֵיהּ חָדָא אִיסְטְדִכִין מִן חַד עַמַּר. דְּלָא יְהַוּוֹן בְּרְיָיתָא אָמְרִין. מִדִּידָן לְבַשׁ.

הלכה יא

משנה: הַחַיָּט שֶׁשִּׁייֵר מִן הַחוּט כְּדֵי לִתְפּוֹר בּוֹ וּמַטְלִית שֶׁהִיא שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ חַיָּיב לְהַחֲזִיר לַבְּעָלִין. מַה שֶׁהֶחְרִישׁ מוֹצִיא בַּמַּעֲצָד הֲרֵי אֵילּוּ שֶׁלּוֹ וּבַכַּשִּׁיל שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת. וְאִם הָיָה עוֹשֶׂה אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת אַף הַנְּסוֹרֶת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

הלכה: הַחַיָּט שֶׁשִּׁייֵר מִן הַחוּט כול'. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. מְלֹא מַחַט. דְּבֵי רִבִּי חִייָה פָּתְרִין לָהּ. כְּפָלַיִים כִּמְלֹא מַחַט. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. מְלֹא מְשִׁיכַת הַמַּחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפָלַיִים בִּמְשִׁיכַת מַחַט. מַה וּפְלִיג. מַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה. מְלֹא מַחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפָלַיִים בִּמְלֹא מַחַט. מַה דְתַנֵּי בַּר קַפָּרָא. מְלֹא מְשִׁיכַת מַחַט. דְּבֵי רִבִּי יַנַּאי פָּתְרִין לָהּ. כְּפָלַיִים בִּמְשִׁיכַת מַחַט.